

Jü Evangelio San Lucajta Jiojtekähui

Lucasta Teóflotau jiojtekähui

¹ Juebénaka éaka áu kikkimusula tua lútula ä jiojte báreka juka ímí ito násuk tua yö lütüriapo yeu sikamta, ² jume kësampo naateka bem pusimmea ä bíchakame jume itom ä majtiakame, éntokim ä tekipanuy íká Diosta nooki. ³ Ínapo éntok chúkula béja át nátemaijsuka jáchin ä naatekähui éntok símekut tüisi suasuka, kétne émou ä jiojte báreka taahuak ä huëpo bénasi, empo Teófilo huatem násuk yörihuame, ⁴ em ä täyanaké béchíbo huaka em majtiahuakähui ä lütüriatukähui.

Jü Juanta yeu tómtinake bétana nokhuame

⁵ Juka Heroodesta Judeapo reytuko, senu sacerdote Zacarías ti téhuaaka tiöpopo tékiakay, Abíasta géntepo jometukay. Ä jubi éntok Aróna familiapo jometukay, éntok Elisabet ti téhuaakay. ⁶ Náhuichikam lútula jiápsay Diosta bíchäpo, éntok kaita juénasi jita áme bétana nokhuay, bueitukim Señorta nésauro johuay. ⁷ Të katim üusekay, bueituk Elisabet kaa äasoay, éntokim, béja yoiyötukay.

⁸ Sejtul táapo, sacerdoote tékil huë páman Zacaríasta tiöpopo Diosta bíchäpo jita ä joaysu, ä tékiakä pámani, ä yoiyoturim ä huériapo bénasi, ⁹ jume tiöpopo tékiakame ä huéria

pámani, Zacarías áma yuktiahuak, juka inciensota ä táanakë béchïbo, Señorta altariu huáijhua kibakeka. ¹⁰ Huanäi síme jü pueblo päku aneka Diostau oraciompo nokay, inciensota táahuayo. ¹¹ Huanäi Diosta ángel Zacariastau yeu machiak, incienso altarta bátam bétana hueka. ¹² Huanäi, Zacarías ä bíchaka guómtek, éntok kaachin an máchika majhuëy. ¹³ Të jü ángel ínel áu jiaahua:

—Zacarías, katë májhue, jü em nétanëu Dios enchi jíkkajak. Jü em jubi Elisabet ili outa asoanake. Juan të ä téhuaatuanake. ¹⁴ Huanäi tüisi al-leehuame émou ayunake, éntok juebénaka al-leaka tahuanake yehuä tómtékä béchïbo, ¹⁵ bueítuk jü em üusi yörisi jíputunake Diosta bíchápo. Vinota o jita ái nanaa kóhuamta kaa ä jïnake, éntok kee yeu yoreka Espíritu Santoy tápunitunake. ¹⁶ Juebena Israelitam Dios Señortau bíchaa am jíapsi kúaktianake. ¹⁷ Huäri Espíritu úttiära Elías profheetat aneï bénasi áamak annake, huäri úttiäray Señortapat huéenake, jume áchayhuarim bem üusimmeu bíchaa kaa béttek jíapsitam jípunakë béchïbo, éntok huame kaabeta yöreme jábetam yörinakë béchïbo. Júnëli béja jume Señortau rúktinakeme tüisi majtianake tülisi Señorta am mabetnakë béchïbo.

¹⁸ Zacarías ínel áu jiaahua jü ángeltahui:

—¿Jáchisune íkai jüneríanake? Bueítukne öla, éntok ín jubi júne jámyöla.

¹⁹ Ä yómmiaka ínel áu jiaahua jü ángel:

—Ínapone Gabriel, Diosta bíchäpo aneme. Äbone bíttuari íkái bemela nokta enchi téjhua sáyhuaka. ²⁰ Enë kara noknake, éntoke múurotaka tahuanake, íkái ínel yeu simëu núkisi, kía juka ín émou noki kaa em súalekä béchïbo. Ìri sime lütüriataka yeu huéenake, taahuata yúmako.

²¹ Huä génte éntok Zacaríasta boobíchaihuyi, éntok emom temajey huaijhua tiopopo ä bínhuatü béchïbo. ²² Të Zacarías päkun yeu sika béja kara ámeu nokaka taahuak. Huanärim béja jünëiak jita áu yeu machiakähui jum santuariopo, áapo éntok séñampo ámeu nookay, junëli béja múurotaka taahuak.

²³ Huanäi juka ä tékia áma yáasuka, jume taahuarim yúmariasuka, béja ä jóau bíchaa siika. ²⁴ Chúkula huame taahuarim simsuko, béja ä jubiahua Elisabet abe asoaka yeu siika. Huanäi ä jóapo kaa yeu siika, mamni metpo, ínël jíakari: ²⁵ “Íkái inou yáuhuak, jü Señor ímëi taahuarim huëpo, béja nee ä úhuak, juka tiasi máchiraata simem bíchä násuku.”

Jü Jesústa yeu tómtinake bétana nokhuame

²⁶ Búsan mecham huéeyo, jü ángel Gabriel áman bíttuahuak Diosta bétana, Galiléa buere joarahui Nazaret ti téhuakähui, ²⁷ jámut be-metahui. Huäri éntok áuritukay, ili yoreme jübua yótume ä jubisey, José ti téhuaakame. Davidta familiampo jometukay. Jü jámut beeme éntok María ti téhuaakay. ²⁸ Huanäi ä anëpo kibakeka, ínel áu jiaahua jü ángel:

—¡Dios enchi ania al-leäe! Señor émomaki. Áapo tühuata emo bétana näikiala sime jáamuchim násuku.

²⁹ Të áapo ángelta bíchaka, kaachin an máchika taahuak, juka ä nokakä béchïbo. Huanäi ínel éiyay:

—¿Jíta teboterisa jáni ïri?

³⁰ Huanäi jü ángel ínel áu jiaahua:

—María, katë májhue. Diosta tü eähue jájamla. ³¹ Én éntok abe asoake tahuanake. Usi outë asoanake, éntok JESÚS të ä téhuaatuanake. ³² Ìri buéresi ériana. Jikat bétana usiari ti téhuaana, jü Dios Señor éntok juka ä áтчay David Rey nésauro ä máknake. ³³ Huanäi Jacobtamak huéerimmak reytaka nésaunake jíba béchïbo. Huä ä reytaka ä nésehueu éntok kaa lütinake.

³⁴ Huanäi María ínel áu jiaahua jü ángeltahui:

—¿Jáchisu éntok ïri huéenake, bueituk ínapo kennee kuuna?

³⁵ Huanäi jü ángel ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Jü Espíritu Santo emo béppatunake. Huanäi jü jikat anemta úttiära ä jékkay enchi jékkatunake. Huäri béchïbo jü santo ili usi yeu yoremtunakeme, Diosta Ũusi ti téhuaana. ³⁶ Éntok két jü em huahuaji Elisabet, áapo két abe asoaka tahuala, ä jámyölatukä násuku, én béja búsan meeça, abe asoakari, jü kara asoame ti täyahuame, ³⁷ bueituk Diosta béchïbo kaita obiachisi maachi.

³⁸ Huanäi béja María ínel jiaahua:

—Ímíne aane, Señorta nésau yáa báreka. Éläpo inot chúpapunake jü enchi inou nokakähui.

Huanäi béja jü ángel ä tö siika.

María Elisabetta jóau nöitisek

³⁹ Huámechi taahuarimmet María bamsipo yeu siika, buere joära Judeau bíchaa; ìri pueblo júya kähui násuk taahuay. ⁴⁰ Huanäi Zacaríasta jóau kibakeka, Elisabetta tebotuak. ⁴¹ Huanäi jü Elisabet Maríata teboteri jjíkkajaka, jü ili usi tómpo chéptek. Huanäi éntok Elisabet Espíritu Santoy tápunak, ⁴² éntok tüisi kusisi ínel jiaahua:

—Diosta tü eäu emo bétana näikiari síme jáamuchim násuku, éntok ä tü eäu tápuni jü em tómpo yoremtulame. ⁴³ ¿Jatchiakasu ínapo áma yeu púari, juka ín Señorta áye nee äbo bínnakë béchïbo? ⁴⁴ Bueítukne em teboteri jáhuaia im nakammeu yúmako, ili usi al-lerimmea ín tómpo chéptek. ⁴⁵ Úttesi al-leehuamta jípunake jü ä súsualekame, bueítuk lütüriataka yeu huéenake juka Señorta bétana émou nokakähui.

⁴⁶ Huanäi María ínel jiaahuak:

In jíapsi buéresi Señorta úttile.

⁴⁷ In espíritu éntok al-leiya, Dios ín jínëulerotachi.

⁴⁸ Bueítuk kaita nee béj-riay junne, nee yeu púuhuak, áapörík nésau jíba joamta, éntok, én naatekam Diosta tü eäu nee jájamlä tíanake síme nat tomti kateme.

49 Bueïtuk jü Dios jita jo árahueme buere tühuata inou yáuhuak.

Santomme, jume ä téhuam.

50 Diosta yore nak jiokolëu jíba sime nat tomti kateme béchïbo.

Jume ä majhuëka ä yöreme.

51 Ä mámammea yún jita bueere yáala, am chíbejtiak jume bem jiápsipo kaa tü eerim emo buérialeka aneme.

52 Jume úttiakame reyta yeyesäpo yeu am jaasek;

éntok jume bétuk emo nüyeme éntok jikau tóboktiak.

53 Huame tébüureme buéresi tühuata miikak; huame rikom éntok kaita am makaka am sákatuak.

54 Juka nación Israelta ä nésahui joamta aniak, yore ä nak jiokolibeu kaa koptiaka ä jiokorek.

55 Júkái ámeu nookak, itom yoiyöhuammehui, Abrahamtamaki, éntok jume ä üusimmaki, jíbapo béchïbo.

56 Huanäi María báij metpo jäni Elisabetamak taahuak. Chúkula béja ä jóau nóttek.

Juan Bautistata yeu tómtékähui

57 Jü Elisabet jume taahuarim yúmariasuka, outa asoak. 58 Diosta jüneli ä nak jiokoleka béchïbo. Huanäi jume áa chíkola jóakame éntok jume ä huahuayriam ámanim ä bitchak. Huanärim úttesi al-leakam taahuak, Diosta junëli ä jiokorekäu béchïbo. 59 Guoj naiki taahuarim yúmak, ä circuncidarodatebok, juka ili usita. Huanärim ä áтчay téhuam, Zacaríasim,

ä téhuaatua báarey. ⁶⁰ Të jü ä áyehua ínel ámeu jiaahua:

—Èe; Juan ti téhuaanake.

⁶¹ Huanärim ínel áu jiaahuak:

—¿Jatchiaka? Kaabe junëli téhuak enchim huahuayrim násuku.

⁶² Huanärim séñampo juka ä áchaytau nátëmajek, jáchin juka ili usita ä téhuaatua bárëhui. ⁶³ Huanäi ili tablata aahuaka, ínel át jïojtek: “Juan ti téhuak.” Huanäi simetaka át guómtilataka taahuak. ⁶⁴ Senu huéchiapo áu etapok jü teeni. Júchi ára nokaka taahuak, éntok Diosta úttíl táytek. ⁶⁵ Huanäi síme jume áme chíkola jóakame át guómteka taahuak. Síme jume Judea buiärapo káu jómëm, iäri bétanam jíba nookay. ⁶⁶ Síme ä jikkajakame bem jiápsipo ä ëriasakay, ínel jíakari:

—¿Jábesa jáni ïri uusi?

Señorta mámam éntok jíba áamak aaney.

Zacariásta profetisaruakähui

⁶⁷ Huanäi Zacarías, ä áchayhua, Espíritu Santoy tápunika, Diosta bétana nookak, ínel jíakari:

⁶⁸ Úttesi türi jü Senor, jü pueblo Israelta Dios.

Ä pueblou yebij-la, ä jínëu báreka.

⁶⁹ Itom jínëunakemta tua úttiakamta itom násuk toboktiak,

jukä nésaute ä yáarialamta Davidta familiapo.

⁷⁰ Jume santo profetam tenimmeyi nokakä bënasi, jume kësamriapo kateme:

⁷¹ itom omtíame násuk itom yeu jábuak; jume kaa itom bíbit péäu mámpo itom yeu huíkkek.

72 Juka itom yoiyöhuam jiokolinake bétana ä noki kaa koptiak, éntok huaka nokta ä yechakähui, tühuata itou ä yáa rókähui.

73 Abraham itom áchaymak nokta chúpala, juka itom ä mák rókähui,

74 itom omtíame násuk yeu huíktaka, kaabeta májhueka, áapörik itom jo äau itom jonákë béchïbo,

75 santosi ito núyeka, éntok lútüla jíapsihuamta jípureka, áapörik béchïbo, itom kókkou núkisi.

76 Émpë éntok, ili uusi, hua jikat anemta bétanë profetapë täyana, bueitukë Señortapat huéenake ä böom rúttuktiasimeka.

77 Éntoke ä téjhuaanake juka pueblota, jáchin ayuka ä jinëutunakë bëchïbo, Diosta bejrimmet am jiokorina béchïbo.

78 Dios tüisi ä jíapsipo huáijhua naateka itom nákke, jikat bétana bemela taahuari machiriata itom miikak,

79 huame kaa machiku aneme éntok mukia jékkaapo aneme, machiria báreka, türi böou itom yeu jábua báreka, kaa huanti jíapsihuäpo böochi.

80 Huä ili usi éntok yötusimey, éntok ä espírituhua úttiata nüsimey, éntok mékka ániapo jóakay Israelta pueblou áu yehuä machiriäpo tájti.

2

Jáchin Jesústa yeu tómtékähui (Mt. 1:18-25)

¹ Huamechï taahuarimmet ínel yeu siika síme ániat rey Augusto César néshahuek símem áu censaruak sáuhuek. ² Íri censo bat yáahuak Cireniota Síriapo gobernadortuko. ³ Huanäi síme bem pueblom békatana sájjak emo censarua báreka. ⁴ Íaribéchïbo, José Nazaret pueblo bétana Galiléa buiärapo jikau siika, Judea buiaräu bíchaa, Davidta pueblou Belén ti téhuaakähui, Davidta familiampo ä jomë béchïbo. ⁵ Ámanim sájjak, emo censaruateboseka. Mariata juubiapo ä máktaka ä huériay, të kee ä juubey, áapo éntok abe asoay. ⁶ Bempörim áma aneyasu jume taahuarim yúmariak, ä asoanakhui. ⁷ Huanäi béja ä jípurek, juka kësam asoata, sánkompo ä bëtiak. Éntok pesebrepo animaalim jjíbuäpo ä teekak. Bueítuk síme hotelim tátapuniakay.

Jume ángelesim éntok jume pastorim

⁸ Huämi buiärapo két pastorim aaney, tukaapo kabaram suayaka, kaa kocheka. ⁹ Huanäi éntok Señorta ángel ámeu yeu machiak. Jü Diosta lóoria éntok natechíkola, am machiriak. Huanärim tüisi guómték. ¹⁰ Të jü ángel ínel ámeu jiaahua:

—Katem májhue, bemela tü noktane enchim téjhuaasek, úttesi al-leehuasi maachi, símem béchïbo. ¹¹ Davidta pueblpo, enchim béchïbo yeu tómték, éni, jü yore jínëunakeme, jü CRISTO

jü Señor. ¹² Ímirem át suanake, ä jüneria béchibo: Ili usitem sánkompo bítiaata téunake, pesebrepo animaalim jíjibuäpo bökamta.

¹³ Huanäi ángeltamak senu huéchiapo juebena huate ángelesim, Diostamak téhuekapo aneme, áma yeu machiak, yörisi Diosta úttileka éntok ínel jíaka:

¹⁴ ¡Looria Diosta béchibo téhuekapo!
¡Buíapo yánti jíapsihuame, entok tü eeri yoremem béchibo!

¹⁵ Huanäi jume ángelesim téhuekau bíchaa am sájjako. Jume pastorim ínel náu jiaahua:

—Jánte pueblo Belénihui, ámante ä bínnake juka áma yeu sikamta, juka Señorta itou yeu machiriakähui.

¹⁶ Tüisim bamsipo yeu sájjak. Huanärim Mariáta éntok Joséta téhuak, éntok juka ili usita pesebrepo bökamta. ¹⁷ Ä bíchaka, akim ä jüneriatebok, juka ili usita bétana ámeu nokhuakähui. ¹⁸ Símetaka ä jíkkajakame áachim guómtilatata taahuak, jume pastorim ámeu nokähui. ¹⁹ Të María símeta ä jíápsipo ériasimey, áu huáateka. ²⁰ Huanäi jume pastorim tüisi Diosta looria úttileka entok al-leaka nóttek símeta buere jita bem bíchakähui, éntok bem jíkkajakäu béchibo, bueituk síme bem téjhuaripo áman chúppuk.

Jesústa tiöpou nüpahuakähui

²¹ Guoj naiki taahuarim yúmako, usitam circuncidaroa báreka. Huanäi Jesús tim ä téhuaatebok. Ímëi téhuam jü ángel ä mákakay, ketune kee jee Mariáta tómpo ä yoremtuyo.

²² Jume taahuarim yúmako, Moiséjta ä néshuekä páman chichä machiku yeu sika türika tahuak, buere joära Jerusalénihuum ä nüpak, Señorta mámpo ä tóij báreka. ²³ Señorta leypo ä jiojteri bénasi: “Sime ili ou kësampo yorekame, Santopo näikiatunake Señortau bíchaa.” ²⁴ Señortau am toij béchibo, leyta jiä bénasi, guoy möelim o guoy guókohuim, sacrificiota béchibo.

²⁵ Senu yoreme, Simeón ti téhuaaka, Jerusalémpo aaney. Īri yoreme lütüla jiápsay, éntok Dios huáatey. Israelta jíapsi yechanäu Diosta ä jínëunakëhui boobíchaihui. Espíritu Santo éntok áa béppa aaney. ²⁶ Espíritu Santo au yeu ä machirialatukay, kee jee mukeka juka Señorta bétana yeu púata, ä pusimmea ä bínnakëhui. ²⁷ Jü Espíritu Santo ä innëtuak, huanäi tiöpou bíchaa sika. Ä áchayhuam ili usi Jesústa tiöpou ä nüpako, aú ä yá béchibo juka leyta jiápamani. ²⁸ Jü Simeón, juka ili usita mámpo ä nüka, Diosta baysahueka, ínel jiaahua: ²⁹ Én ál-la, ín Señor, ín simepë.

Yanti nee jíapsitua, em noki jiápamani,

³⁰ bueituk ín pusim ä bitchak, juka em jínëuria.

³¹ Sime pueblom bíchäpo, itomë ä téjhuaasuk:

³² Áapo jü machiria, jume kaa Israeltamak huérim, am machirianakë béchibo, jü gente Israelita yorihuame.

³³ Ä áyehua éntok José, guómtilatakam ä jíkkajay, simeta júkai áa bétana nokhuayo. ³⁴ Jü Simeón Diosta tu eäu am makkaka. Jü Maríata, Jesústa áyebeu, ínel jiaahuak:

—Én éntok i usi juebenam kóm tátab béchïbo, huatem éntok tóboktiä béchïbo, jume pueblo Israelpo joomem. Éntok ímï jünakiachitunake: juebénakam ä omoutenake. ³⁵ Ínëli yeu huéenake: ejparam em jiápsipo naa búrujti emót kíktenake. Juebenak jita éhuil jiápsipo éehuamta yeu buíjtunakë béchïbo.

³⁶ Ama aaney, kétchi, senu jámmut, juka bát bíchaa ayunakemta jüneriame. Aana ti téhuaaka, Fanuelta maala, Aserta familiapo jometukay. Áapo béja tüisi jámyölatukay. Bemetaka kunak huanay guoy búsan huásuktiapo jíba amak jouhuak. ³⁷ Të béja jókoptulataka ochenta áma naiki huásuktey. Buere tiöpopo kaa yeu huéiyey, taahuarit tukaarit naa búrujti, Señorta tekipanuariaka, ayuunaka éntok oracionim joaka. ³⁸ Ana huämi horapo, Diosta baysahueka, jü ili usi Jesústa bétana ámeu nok táytek, síme huame Jerusalénta jínëunakemta boobíchaihuimmehui.

Nazareu bícham, júchi nóttek

³⁹ Chúkula juka Señorta leypo huémta áma yáasuka, Galiléahuim nóttek, buere joära Nazareu bíchaa. ⁴⁰ Jü ili usi yötuy, éntok úttiata nüyey, éntok yún jita täyasimey. Diosta tü eäu éntok áamaktukay.

Jü ili üsi Jesús tiöpopo

⁴¹ Jume ä áchayhuam chíkti huásuktiapom jum Jerusaléniu yayajay pajko pájcuapo an báreka. ⁴² Pájcuca pajkota yúmak, bem ä boojoria bénasi, Jerusaléniu bícham sájjak. Jesús

béja dooce huásuktiriam yúmariay. ⁴³ Pajkota chúpuko, nottilataka am kateyo, jü usi Jesús Jerusalémpo taahuak. José éntok ä áyehua katim jüneiyay. ⁴⁴ Béja senu taahuapom boojouhuay, genteta násukim ä huë téiyey. Kaa ä téaka éntok, akim ä jariu táytek, bem huahuayrim éntok bem täyame násuku, ⁴⁵ tem kaa ä téaka, Jerusaléniu bíchaa nóttek, ä jariuboka.

⁴⁶ Chúkula báij taahuarim huéy, akim ä téuhuak jum tiöpopo, jume maestrom leyta yore majtiame násuk káteka, am nok jíkkajaka éntok ámeu nátemajeka. ⁴⁷ Huanärim síme át guómtilataka ä jíkkajay tüisi jita ä täya tíakari, éntok tepa áma huéchiasi jíba am nok yómmiä béchíbo. ⁴⁸ Huanärim ä bíchaka, át guómték. Huanäi jü ä áyehua ínel áu jiaahuak:

—In asoa, ¿jatchiakasë ínel itom yáuhuak? Ínapo, éntok em áchay, tüisite jíápsipo kókosi éaka enchi jariay.

⁴⁹ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jatchiakasem nee jaria? ¿Jachem kaa jüneiya ín Átchay tékilpo ín annakähui?

⁵⁰ Të bempo kaa jüneiyay jita ámeu ä nokakähui.

⁵¹ Huanäi ámemak nóttek, Nazareu bíchaa. Huanäi jíba áme bétuk áu nüyeka yötuy. Ä áyehua éntok, símeta íkari ériasimey ä jíápsipo. ⁵² Jesús éntok chéhuasu entok ä takahuapo yötusimey, entok Diosta tü eápo entok yoremem bíchápo.

3

Juan Bautista géntemmeu nookak
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Quince huásuktiriampo juka rey Tiberio Césarta yäura Romapo néshueyo, jum Judea buiärapo éntok Poncio Pilato gobernadortukay, Herodes éntok Galiléa buiärapo yäuratukay, ä saila Felipe Itureapo éntok Traconite buiärapo, Lisantias éntok Abiliniapo yäuratukay. ² Anasta éntok Caifásta sumo sacerdotetuko, Diosta bétana noki áu yepsak, Juan, Zacaríasta üusibehui, mékka ánia see päriapo ä aneyo. ³ Huanäi áapo síme Jordán bathue mayoamak géntemmeu noksiméka huéiyey, batöhuamta éntok Diostau bíchaa jíapsi kúaktiahumta jume bem Dios bejrim jiokoriná béchibo. ⁴ Isaías profetata jiojteri bénasi ínel ä jiäpo: Jiahui mékka ánia see päriapo chaaye:

“Señorta böomem tüte,
ili böom éntokem rúuktia.

⁵ Síme huame buía jójoroim nanahuittena,
jume chopöriam, éntok káhuim,
jume böo chachakuim éntok rúuktiana;
éntok jume böo rúrumuyim tütena.

⁶ Huanäi síme génte ä binnake Diosta jínëuria.”

⁷ Juebena yóremra au yeu sájjak emo batö iäka, huanäi ínel ámeu jiaahuak:

—¡Eme géntem bakot usiarim! ¿Jábesu enchim majtiala emo ä tö tenni sáhueka huaka Dios omtirata yebijnakemta? ⁸ Türi takame jípu báreka eiya, emo jíapsi kúaktiaka. Éntok katem enchim jíápsipo ée taite: “Béjate Abrahamta

itom áchaypo jípure”; senu huémtane enchim-
meu nooka, Díos kía ímī tétampo júne ára am
toboktia, jume Abrahamta üusim. ⁹ Bueituk két
jume tépuam béja júyam nahuapo kéchari, síme
jú júya kaa türik takame chúkthahuaka tájiu
jímmana.

¹⁰ Huanäi jú génte béja ä temajek, ínel áu
jíakari:

—¿Jítasute, júntuk yáanake?

¹¹ Huanäi Juan am yómmiaka ínel ámeu ji-
aahua:

—Jü guoyik sánkokame, juka kaita jípuremta
huépulam máknake; jú buähuaamta jípureme,
juka kaita jípuremta miknake.

¹² Jume yäura tómita náu tótojaihui két áu
yájjak emo batö iäka. Huanärim ínel áu jiaahua:

—Maestro, ¿jítasasute yáanake?

¹³ Áapo ínel ámeu jiaahua:

—Katem úttiapo jita aahua enchim
sáyhuakäpo áman jíbba.

¹⁴ Huate sontarom két ä nátemajek ínel
jíakari:

—Ítaposu, ¿jítasasute yáanake?

Huanäi ínel am yómmiak:

—Katem jabetau kaa huéeläpo jita aahua, ál-la
enchimmet nésayhuakäpo áman jíbba. Katem
yäurapo emo tekipanoä tíaka, jábeta guómtiaka
jítasu ä úhua. Enchim béjtuahuä beyem al-leiya.

¹⁵ Jü gente éntok át suaka ä bitchay símeta
juka huémnta, bem jíápsipo éntokim emo
nátemay, ínel jíakari: “Jamak Juan ájaria jáni jú
Cristo.” ¹⁶ Huanäi Juan símemmeu ínel jiaahua:

—Lútulay ínapo bäampo enchim batöa; tē äbo huéiye senu ino béppa chē yōrisi maachi, éntok chē nésahue. Huakāi béja ínapo katchanne júne áu kóm chätuka bocha huíkyam ä búttiriapo yúmala. Huāri béja enchim batōnake Espíritu Santoyi éntok tájiyi. ¹⁷ Ái huijhuijtiahuame ä mámpo óorek, juka erata tülisi ä tüte báreka. Chúkula éntok jume tirijkom ërianake jum kaa am nasontenakepo, juka pajata éntok náu yéchaka jum táijta kaa tutukēpo ä táanake.

¹⁸ Íkāiri éntok huate jita ámeu nokaka, am téjhuay, juka genteta tühua bemela nokta bétana. ¹⁹ Huanāi jü Juan kuttílasi áu nookay jü rey Heroodestahui ä saila Felipeta jámut ä jípurē tíaka (Í jámut Herodias ti téhuaakay), éntok huate jita búruk kaa türik ä yáalä béchibo. ²⁰ Júnēli jita kaa huéchiasi yáalataka jü Herodes, júchi áa béppa, Juanta páttiatebok jum cárcelpo.

Jesús batöhuak

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Júnakōri síme pueblota emo am batöayo, Jesús két batöhuak. Huanāi Diostau oraciompo ä nokayo, jü téhueka áu étapok. ²² Espíritu Santo át kóm siika, guókouta Bénasi takahuaka. Téhuekau bétana éntok áu nokhuak, ínel jíakari:

—Émpē ín Üusi ín yeu púari, éntok ín nákēhui.

Jesústa yoiyöhuam bannaataka kateme

(Mt. 1:1-17)

²³ Áapo jü Jesús ä tékilhua naatekari, jíba tua jamak treinta huásuktiriam huériay. Huä Joséta üusi ti ériahuame. José éntok Elíta áchayekay. ²⁴ Elí éntok Matatta áchayekay. Matat éntok Levíiita áchayekay. Levíi éntok Melquita áchayekay. Melqui éntok Janata áchayekay. Jana éntok Joséta áchayekay. ²⁵ José éntok Matatíasta áchayekay. Matatías éntok Amósta áchayekay. Amós éntok Nahumta áchayekay. Nahum éntok Eslita áchayekay. Esli éntok Nagaita áchayekay. ²⁶ Nagai éntok Maatta áchayekay. Maat éntok Matatíasta áchayekay. Matatías éntok Semeita áchayekay. Semei éntok Joséta áchayekay. José éntok Judáta áchayekay. ²⁷ Judá éntok Joanata áchayekay. Joana éntok Resata áchayekay. Resa éntok Zorobabelta áchayekay. Zorobabel éntok Salatielta áchayekay. Ì Salatiel éntok Nerita áchayekay. ²⁸ Neri éntok Melquita áchayekay. Melqui éntok Adita áchayekay. Adi éntok Cosamta áchayekay. Cosam éntok Elmodamta áchayekay. Ì Elmodam éntok Erta áchayekay. ²⁹ Er éntok Josuéta áchayekay. Ì Josué éntok Eliezerta áchayekay. Eliezer éntok Jorimta áchayekay. Jorim éntok Matatta áchayekay. ³⁰ Matat éntok Levíiita áchayekay. Levíi éntok Simeónta áchayekay. Simeón éntok Judáta áchayekay. Judá éntok Joséta áchayekay. José éntok Jonánta áchayekay. Jonán éntok Eliaquimta áchayekay. ³¹ Eliaquim éntok Meleata áchayekay. Melea éntok Mainánta áchayekay. Mainán éntok Matatata áchayekay.

Matata éntok Natánta áchayekay. ³² Natán éntok Davidta áchayekay. David éntok Isaíta áchayekay. Isaí éntok Obedta áchayekay. Obed éntok Boozta áchayekay. Booz éntok Salmóna áchayekay. Salmón éntok Naasóna áchayekay. ³³ Naasón éntok Aminadabta áchayekay. Aminadab éntok Aramta áchayekay. Aram éntok Esromta áchayekay. Esrom éntok Faresta áchayekay. Fares éntok Judáta áchayekay. ³⁴ Judá éntok Jacobta áchayekay. Jacob éntok Isaacta áchayekay. Isaac éntok Abrahamta áchayekay. Abraham éntok Taréta áchayekay. Taré éntok Nacorta áchayekay. ³⁵ Nacor éntok Serugta áchayekay. Serug éntok Ragauta áchayekay. Ragau éntok Pelegta áchayekay. Peleg éntok Heberta áchayekay. Heber éntok Salata áchayekay. ³⁶ Sala éntok Cainánta áchayekay. Cainán éntok Arfaxadta áchayekay. Arfaxad éntok Semta áchayekay. Sem éntok Noéta áchayekay. Noé éntok Lamecta áchayekay. ³⁷ Lamec éntok Matusalénta áchayekay. Matusalén éntok Enocta áchayekay. Enoc éntok Jaredta áchayekay. Jared éntok Mahalaleelta áchayekay. Mahalaleel éntok Cainánta áchayekay. ³⁸ Cainán éntok Enósta áchayekay. Enós éntok Setta áchayekay. Set éntok Adánta áchayekay. Adán éntok Diosta áchayekay.

4

*Satanás Jesústau jibek ä jioptuabáreka
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)*

¹ Jesús, Espíritu Santoy tápunika, Jordán bathue bétana yepsak. Huanäi mékka ániau see päriau bíchaa ä núk siika, jü Espíritu, ² cuarenta taahuarimpo. Huanäi jü diablo tepa áamak aaney, ä jioptua báreka, kaa tühuata ä yáa iäka. Sime huameri taahuarimmechi kaa jibuäk, huamei taahuarim simsuko tébäurek. ³ Huanäi jü diablo ínel áu jiaahuak:

—Bueituk empo Diosta Üusituko, íkai tétatë emo pan yáa sáuhue.

⁴ Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Júnel jiojteri: “Kaa kía páanimmea jíba jíapsinake jü yoreme, ál-la sime Diosta nokiyi.”

⁵ Huanäi jü diablo káhuit chë jikat ä núk siika, huanäi chúbalaposu rey nesaupto attiata ä bíttuak, pueblo tüisi uyorim éntok buerem, ä bíttuak. ⁶ Huanäi ínel áu jiaahuak jü diablo:

—Enchine ä máknake sime úttiärata, enchi ä sáunakë béchibo. Entok juka bem looria. Bueituk ínapo ä mak-ri; entok jabeta ín ä makbareu ä maknake. ⁷ Të ál-lë inou tónommia kíkteka nee yörinake. Huanärë simeta íkäirë áttianake.

⁸ Huanäi Jesús ä yómmiaka ínel áu jiaahuak:

—Mékkë siime, Satanás, bueituk ínel jiojteri: “Juka Señorta em Diostë yörinake, éntoke áapörík jíba nésauta jorianake.”

⁹ Huanäi buere joära Jerusaléniu bíchaa ä núk siika. Huämi béja buere tiöpot chë jikat ä kéchaka ínel áu jiaahuak:

—Empo Diosta Üusituko, buíahuë emo kóm tójja, ¹⁰ bueituk ínel jiojteri:

Dios jume ä ángelesim émou bíttuanake, enchi am anianakë béchïbo.

¹¹ Éntokim mámammea enchi tóboktianake, em guókim kaa tétat tēitinakë béchïbo.

¹² Jesús ä yómïiaka ínel áu jiaahuak:

—Ínel két nok-ri: “Katë Diosta em Señorta jïoptuanake.”

¹³ Huanäi jü diablo, kaachin béja ä bāitäu máchika, chubala ä tö siika.

Jesús ä tékilhua naatek

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Huanäi Jesús, Espíritu Santota úttia huériaka, Galiléa buiärau nóttek. Buéresi tayahuay, sime buíachi ä chíkola. ¹⁵ Huanäi éntok bem sinagogampo am majtiay. Símetakam ä úttiley ä looriapo.

Jesús jum pueblo Nazaretpo

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Bueítuk Nazaretpo yepsak, ä yötuläpo. Jíba ä boojoriapo bénasi, jimyore táapo sinagogapo kibakek, huanäi jïojterita nok báreka kíktek.

¹⁷ Huanäi éntok profeta Isaiásta librom áu tóijhuak, librom étapoka, ínel jïojteta áma bitchak:

¹⁸ Señorta Espíritu ino béppa aane, áapo nee áma yeu púala tühuata bemelasi huémta jume poloobemmeu nee ejtejhuä iaaka.

Jume jïokot sirokamta jiápsekame nee tüte iaaka nee äbo bíttuak, pereesommet éntok chay iaaka jáchin bem búttiatunakēhui, éntok liliptim puj etaponakë béchïbo,

éntok jume jiokot nühuame am búttiaseka,
 19 jume türi huásuktiriam Señorta bétana ámeu
 yebijnakëhui, ámeu nee nok iaaka.

20 Huanäi jume librom páttiaka, jü áma
 tékiakamtau am buíssek. Huanäi yejte.
 Síme jume sinagogapo aneme áachim puseka
 taahuak, 21 huanäi ínel ámeu nok táytek:

—Én ímí enchim bíchäpo lütüriataka chúppe,
 ïri jïojteri.

22 Éntok simetaka uiyorisi jíba áa bétana
 nookay, éntokim át guómtilatata ä jíkkajay,
 juka nokta tua huéchiasi huémta jíba ä tempo
 ä yeu huë tíaka. Huanärim ínel jiaahua:

—¿Jachu ïri kaa Joséta üusi?

23 Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—Jamakem juka nokta ínel huémta inou nok
 báare: “México, émpë emo jítto. Yúnte jita
 jíkkaj-la pueblo Capernaumpo em yáakähui.
 Ímire em buiärapo két ä yáuhua.”

24 Huanäi éntok két ínel jiaahuak:

—Kaabe profeeta tüisi mabethua ä
 buiärapo. 25 Tua huitti nokhuäpone ínel
 jiaunake, jum nación Israelpo juebena
 jáamuchim jókoptulame aaney, profeta Elíasta
 taahuarimmechi. Júnaköri báij huásukti
 áma búsan metpo kaita yúkutuko, buéresi
 tébaa siika, síme ániachi. 26 Të kaabetau
 éntok bíttuahuak jü Elías, huäri huépul
 jámut jókoptula, Sarepta Sidón buiära tíäpo
 jometau jíbba. 27 Éntok juebena lepra sähuata
 jípureka Israelpo aaney, Eliseo profeetata

taahuarimmechi. Kaabe éntok áma türiak, huäri Naamán Síriapo joome jíbba.

²⁸ Íkai jikkajaka síme jum sinagogapo aneme, tüisim öomtek. ²⁹ Huanärim emo tóboktiaka, pueblopo yeu ä jaasek. Huanärim káhuit jikau ä núk sájjak, ámani káhuit jikat kóm ä jímmaa báreka. Bempo juka bem pueblota huäri káhuichim ä yáalatukay. ³⁰ Të áapo áme násuk yeu sika, siikak.

*Huépül yoreme, lemooniota ä jiápsipo jípurey
(Mr. 1:21-28)*

³¹ Jesús pueblo Capernaumpo yeu yepsak, Galiléa buiärapo. Huanäi sábala jimyore taahuarit am majtiay. ³² Tepam ä yosireka ä bitchay, jáchin yore ä majtiä bétana, bueítuk jü ä nokihua, yäura nokta úttiära jípurey.

³³ Huépül yoreme sinagogapo aaney, lemoonio espíritu chicha machik jípureka. Huäri béja tüisi kusisi tēka:

³⁴ —Itomē tójja; ¿jítasē empo itomak huáatia, Jesús Nazareno? ¿Jachē itom lütiaseka äbo huéiye? Ínapo enchi täya, enchi jábétukähui Diosta Santöe.

³⁵ Huanäi Jesús kutti áu nónokaka, ínel áu jiaahuak:

—¡Múksē kaa jiaahua, éntoke át yeu huéiye!

Huanäi jü lemoonio, áme násuk buíapo ä tátabeka, át yeu siika, éntok kaa kókosi ä yáuhuak. ³⁶ Huanärim síme át guómtilatata taahuak, éntokim náu nookay, ínel jíakari:

—¿Jíta nokisa ìri? ¡Yäurata úttiäray am sáuhue, jume lemoonio espíritu chicha maachim, éntokim yeu sásaka!

³⁷ Huanäi jü buéresi ä bétana hueme jikkaj táytihuak, sime jume pueblo natechíkola tahuammechi.

Jesús juka Perota aasu, kökoata úhuak

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Huanäi Jesús kikteka sinagogapo yeu siika. Huanäi Símonta jóapo kibakek. Jü Símonta asu éntok tüisi táijhuétchey, huanärim Jesústau ä nok-riak. ³⁹ Huanäi Jesús, át müla kóm chätuka, táijhuéchiriatat kusisi át nónokak, huanäi ä tójjak, jü táijhuéchiria. Läutiposu yejteka, jita am joriay.

Jesús juebena kökoreme tütek

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Täata áman huécheyo, génte yún buere jita kökoata jípureka áu nüpahuak. Áapo béja huehuëpulammet mámtaka am tütek.

⁴¹ Juebenammet éntok két lemooniom yeu kaatey, tepa chayeka, ínel jíakari:

—¡Émpë Diosta Üusi!

Të áapo lemooniommet kutti nookay, éntok kaa yún am noktuay, bueítuk bempo tüisi jüneiyay, áapo jü Cristo äbo yebisnakëihui.

Jesús, Galiléa buiärapo naa hueiyey am majti-aka

(Mr. 1:35-39)

⁴² Béja taahuapo, Jesús kethueysu, mékka päriau bíchaa siika. Jume géntem éntok ä jariay,

áu yájaka éntok. Katim ä sim äaaka, tepa áamak jiaahuay. ⁴³ Jesús éntok ínel ámeu jiaahuak:

—Të úttia huate buere jóárammeu ín huéenakeu két íkái tühua bemelasi nokta, Diosta reytaka nésahue bétana ámeu nokpo yúmala. Bueitukne huári béchibo äbo bíttuari.

⁴⁴ Huanäi Galiléa sinagogampo, juka Diosta nooki ámeu nookay.

5

*Kaa júnel machisi kúchum yun buíjhuakähui
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)*

¹ Júneli yeu siika: Genesaretta baubäa mayoat Jesústa aneyo, juebena génte áu náu yájaka buéresi ä pitpittiy, Diosta noki jíkkaij báreka. ² Huanäi guoy canoam bitchak, baubäa mayoachi, éntok jume kúchureom bäapo jábuekame, bem jítërim bákxiaka. ³ Huanäi Jesús, Símonta canoapo jámuk. Huanäi mayoat huáijhua jëla bäau ä rúktia sáuhuek. Huanäi Jesús canoapo káteka am majtiay jume géntem.

⁴ Noksuka béja, Símontau ínel jiaahua:

—Canoatem bäa násukun bíchaa huéria. Huanärem enchim jítërim áman jímma kúchum buíj béchibo.

⁵ Símon éntok ä yómmiaka, ínel áu jiaahua:

—Maestro, síme tukaatate tekipanauak éntokte kaita buíssek; tëne én em nokpo áman am jímmanake jume jítërim.

⁶ Áman am jímmaaka, juebena kúchum áma jaatiak jume jítërim éntok béja abe sútëy.

⁷ Huanärim senu canoapo rejtemmeu buáktek,

emo ania ïaaka. Huanäi jume huate ámeu yájaka, am aniak. Huanärim guoy canoam tápuniak ímëi tapunika abe róptey. ⁸ Símon Peero, íkái bíchaka, Jesústau tónommia áu kíkteka, ínel jiaahuak:

—¡Katë inou rukrukte, Señor! Bueitukne yóremtaka Dios bejrita jípure.

⁹ Bueituk jume kúchum yún bem buísekä béchïbo, jü máuj-ra ä jaatiak, éntok simetaka áamak aneme két guómtek. ¹⁰ Jacobo éntok Juan, Zebedeota üusim, júmëi két tepa guómtek. Bempo Símontamakim tekipanuary. Të Jesús Símontau ínel jiaahua:

—Katë májhue; én naatekë kúchu jaasem tenasë yoremem nununake Diosta béchïbo.

¹¹ Huanäi jume canoam päkun yeu tójaka, simetam tö sájaka, Jesústam guojaasek.

Jesús leprata jípuremta tütek

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Jesústa senu buere joärapo aney, yoreme síme takahuat leprapaka áu yepsak. Huanäi Jesústa bíchaka, áu tónommia kíktek, éntok ä pújba buíau kóm yúmarialataka jiokot ínel áu jiaahuak:

—Señor, ínel éätek, empo ára ín kökoa nee úhua.

¹³ Huanäi Jesús áu mám rútukteka át mámtek, ínel jíaka:

—Enchine türi ïaa. Türiäe.

Ínel ä jíak, jíba jü kökoa ä tö siika. ¹⁴ Huanäi éntok ínel ä sáuhuek katë jábeta téttejhua. Ínel jiaka:

—Ál-lë tiöpou huéiye áma nésahuemtahui, éntoke huaka Moiséjta nésahuekäu yáanake em türiakäu béchïbo, juka genteta jüneenakë béchïbo em türialatukä bétana.

¹⁵ Të jü sime jita ä joäu jüneria táytihuak, simekut chíbejtek mékka jákun tájti. Juebena génte náu yayajay ä jíkkaj báreka, éntok kökoata emo úhua iaaka. ¹⁶ Të áapo mékka bíchaa sisimey, kaita genteta anëu bíchaa, orciompo Diostau nok báreka.

Jesús káraktilata tütek

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Séjtul táapo ínel yeu siika Jesústa am majtiayo, jume pariseerom éntok jume leyta am mamajtiame áma jokay jümëi béja ili pueblom bëkatana jometaka áma yáij-latukay, Galiléa buiära bétana éntok Judea éntok Jerusalén bétana; Diosta úttiära éntok áamak aaney kökoreme tüte báreka. ¹⁸ Júnensu huate yoremem áma yájjak, jípetampo senu yorem káraktilatam huériay, huáijhuam ä núk kimuka, Jesústa guókpom ä óre báreka éiyay. ¹⁹ Të karam áma kimuka taahuak, juka genteta tüisi büru béchïbo. Huanärim kári jikat jámuka, tejampo guójöriata yáaka, áma huámim kóm ä yétchak, chíkti ä jípetekimaki, áme násuk, Jesústa pújbapo. ²⁰ Jesús, Diostat ehuamta ámet bíchaka, kokoremtau ínel jiaahuak:

—Empo yoreme, jume em Dios bejrimmeche jiokoritu.

²¹ Huanäi jume leyta am mamajtiame éntok jume pariseerom kaa tüisi áatana éaka taahuak,

ínel éakari: “¿Jábesa ìri Diosta béj-reka nokame? Kaabe ára Dios bejrita jiokore, ál-la Dios jíbba.”

²² Të Jesús bem éerita jüneriaka, ínel ámeu jiaahuak:

—¿Jatchiakasem enchim jiápsipo kaa yánti éiya? ²³ ¿Jítasu chë júne kaa obiachi, ínel jiau béchïbo: “Em Dios bejrimeche jiokorituk”, o ínel jiau béchïbo: “Kíktekë, huerama”? ²⁴ Enchim júkái jünerianakë béchïbo, ínapo jü Yoremta Üusi ímï buíapo yäurata ín jípurë bétana jume Dios bejrim jábeta ä jiokorinakë béchïbo.

Huanäi jü káraktilatau ínel jiaahua:

—Emoune ínel jiaahua, yejteke em jípetekta nüka em jóau bíchaa huéiye.

²⁵ Senu huéchiapo, jü káraktila, simem bíchäpo kíkteka, juka ä jípetekta tóboktiaka, ä jóau bíchaa siika Diosta úttilsimeka. ²⁶ Huanäi simetaka át guómtilataka taahuak, éntokim yörisi Diosta looriata makkay, tüsim májhueka, ínel jiaahuay:

—Énte bejja ä bitchak juka kaa jaibu bíbithuamta.

Jesús juka Levíta núnnuk

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Chúkula íkái simsuko Jesús yeu siika, senu yäura tómita náu tóij-lerota bitchak, Levíi tí téhuakamta, jum tómita tótoijhuäpo kátekamta. Huanäi ínel áu jiaahuak:

—Ino sauke huéiye.

²⁸ Huanäi kíkteka, simeta tójaka, áa sáu siika.

²⁹ Chúkula éntok, Levíii ä jóapo buéresi pakok, Jesústa béchïbo, huanäi juebénaka jume yäura tómita náu tóij-leerom mesahuim jokay, éntok huate yoremem ámemaki. ³⁰ Huanäi jume leyta am mamajtiame éntok jume pariseerom jume discípulom junneria jíaka, ínel ámeu jiaahuay:

—¿Jatchiakem jume yäura tómita náu tóij-lerommak éntok jume juëna yorememmak jïbuä, éntok jita jëye?

³¹ Jesús am yómmiaka, ínel ámeu jiaahua:

—Jume kaita ják innëame katim mérikota huátia, të jume kökoreme ál-la. ³² Ínapo kaa huame lútüla jíápsame núnuseka äbo siika, ál-la Dios bejrita joame, am jíapsi kúaktinë béchïbo.

Ayuunota bétana natemajhuame

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Huanäi bempo ínel Jesústau jiaahuak:

—¿Jume Juanta discípulom éntok jume pariseerom discípulom kaa jíjïbuä ayuunaka éntokim élaka Diostau oraciompo nooka, jume em discípulom éntok ëe? ¿Jatchiakasu?

³⁴ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachem jum bóodau núnurim buáhuamta emo táktiria máchile, juka jubemta ámemak áma aneyo? ³⁵ Të taahuarim yúmanake, juka jubemta núk sákahuako. Huanäi ál-la huamei taahuarimmechim kaa jïbuänake.

³⁶ Íkái ejemplota két ámeu yétchak:

—Kaabe súpé bemelampo ili sánkota áma chúkchuktia, súpé öram chäbuä béchïbo. Të

ínel ä yák éntok, jume súde bemelam nason-tenake, éntok kaa jüri jíbba, kaa áamak útti jü sánko bemela öramaki. ³⁷ Kaabe jü vino bemelata huaka bea bóosa örapo ä tóttöa. Áma ä kimakátek éntok, jü vino bemela ä sútianake juka huaka bea bóosata. Huanäi éntok, jü vino guötinake, éntok jume huaka bea bóosa júne kaa türika tahananake. ³⁸ Júnén béchibo, jü vino bemela huaka bea bóosa bemelapo tottöhua. Júnéli náhuichikam kaachin ayunake. ³⁹ Jábe júne juka vino jauhuey huémta jeyéteko, kaibu júchi juka bemelasi yáata jü bánake. Bueituk ínel jiaunake: “Jü vino jauhuey naateka ériari ché türi.”

6

Jumé Jesústa discípulom jimyore táapo tirijko bújam chúktiak

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Séjtuł sábalá táapo, Jesústa jum etpo aman huéy, jume ä discípulom tirijko bújam chúktiaka; mámammea am biitiaka am buäyey.

² Huanäi huate pariseerom ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem jum jimyore táapo juka kaa jojohuamta johua?

³ Jesús am yómmiak:

—¿Jachem íkai júne kaa jum jiojtepo ä nok-la juka Davidta yáakähui júnakoy jauhuey áapo tüisi tébäureka éntok jume áamak aneme?

⁴ Jáchin jum Diosta jóapo kibakeka jume páanim Diosta bíchápo órekame, buäka, éntok jume áamak aneme két am miikak, huame páanim

kaa kía jábe júne am buabuäye jume tiöpopo nésahueme jíbba.

⁵ Ínel két ámeu jiaahua:

—Ínapo jü Yoremta Üusi chë nésahue sábalataahuarita béppa.

Jü yoreme huakiam mámakame

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Chúkula sábalataápo két ínel yeu siika, Jesús jum sinagogapo kibakeka am majtiay. Huanäi yoreme áma aaney jum bátam bétana huakiam mámaka; ⁷ huanäi jume judíom ley am mamajtiame éntok jume pariseerom Jesústat suaka ä bitchay, ä bít báreka jachu jum sábalapo ä tútenake jáni ti éaka, huáchĩ jíahuiteka ä nätua báreka. ⁸ Të áapo tüisi bem éerim täyay, huanäi jü yoreme huakiam mámakamtau ínel jiaahua:

—Kíktëe, násukë emo kétcha.

Huanäi áapo kíkteka, áme násuk huéeka taahuak. ⁹ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Senu huémtane enchimieu nátemajj báare: ¿Jachu türi jáni sábalapo tühuata yáa béchibo, o kaa tühuata yáa béchibo? ¿Jíapsita jínëu béchibo, o jíapsita úhua béchibo?

¹⁰ Huanäi jume áa chíkola aneme bíchaka, jü yoremtau ínel jiaahua:

—Em mámamë rúktia.

Huanäi áapo ínel am yáuhuak. Huanärim türika taahuak. ¹¹ Huanäi jume pariseerom éntok jume judíom ley am mamajtiame tepam kujtiaka taahuak. Huanärim náu ejtejuay,

jáchin ayuka juka Jesústa kaa tüisi ä tahuaria báreka.

Jume dooce apóstolim yuktiahuakähui
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Huamëi taahuarimmechi Jesús béja júya káhuiu siika, áman Diostau oraciompo nok báreka. Sime tukaapo Diostau nookak. ¹³ Yeu máтчuk béja, jume ä discípulom núnnuk. Huanäi senu loseenam áma símем násuk yeu púuhuak. Huanäi béja jume apóstolim ti am téhuaatuak: ¹⁴ Jú Símon, Peero ti ä téhuaatuak, éntok jú Andrés ä sailahua, Jacobo éntok Juan, Felipe éntok Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Toomas, Jacobo Alfeota üusi, Símon Zeloote ti téhuaakame, ¹⁶ Judas Jacobota saila, éntok Judas Iscariote, áamak anekasu ä nénkakame.

Jesús juebena géntemta aniak
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Huanäi ámemak kóm yepsak. Huämï béja bueka päriapo taahuak, ä discípulommaki éntok huate géntemmak jume Judeapo jomeme, Jerusalémpo éntok bahue mayoat Tíropo éntok Sidónpo jomemtaka. Jesústam jíkkaij báreka áma yáij-latukay, éntok bem kökoa emo úhua iaaka. ¹⁸ Jume kaa yánti jíápsekame, lemoonio espíritu chicha machik bem jípuré béchibo tütehuay. ¹⁹ Huanäi sime jú génte át jálojti báreka tepa éiyay, bueituk jú úttiära át yeu huéiyey. Júnëli béja sime kökoreme türiay.

Jü al-leehuame éntok sirokhuame
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Huanäi Jesús jikau remteka ä discípulom bíchaka, ínel jiaahuak:

—Al-leäem eme jume poloobem, bueítuk eme ä áttiak juka Diosta reytaka nésahuëhui.

²¹ 'Al-leäem jume én tébäureme, bueítukem jóboriana.

'Al-leäem eme én buaname, bueítukem chúkula atnake.

²² 'Al-leenakëem eme jume yoremem enchim omtiayo, éntok enchim am omouteyo, éntok enchim am bueere aahuayo, éntok enchim téhuam júne kaa jíkkaj péehuayo, Yoremta Üusi, enchim súalë béchïbo. ²³ Tüisem emo al-leetua hua taahuarichi, bueítukem buéresi tühuata mabetnake jum téhuekapo. Bueítuk bem yoiyöturim két ínel ámemak aayuk, jume profetammaki.

²⁴ 'Të jikot machi enchim béchïbo, riikom, bueítukem ímï buíapo béja ä jípusuk, juka enchim al-leähui.

²⁵ 'Të jikot machi enchim béchïbo, eme én jojóborime, bueítukem chúkula tébäurinake.

'Të jikot machi enchim béchïbo, eme én acheme, bueítukem chúkula sirokaka buannake.

²⁶ 'Të jikot machi enchim béchïbo, eme síme genteta tühuata jíba enchim bétana nokayo, bueítukim junëli ámemak aaney, jume bem áchayhuarim jume profetam ára nókichimmaki.

Itom omtíame nák sáyhuame

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Të eme íkai jíkkajame, enchimmeune ínel jiaahua: Enchim kaa bíbit péame, akem

am nákke. Jume enchim omtíame éntok, tühuatem ámeu johua. ²⁸ Juka Diosta tuhua am makka, jume béttesi enchimmet nokame. Jume emo bétana kaa tüisi nokame, oraciompo Diostahuem am nok-ria. ²⁹ Jábeta jópemmet enchi chóchonako, jume senu jópeme au óóre. Jábeta sakom enchi úhuak, éläposu két em súpem huériunake. ³⁰ Jábeta émou nétanayo, Akë ä miika. Em áttia enchi ä úhuak junne, katë áu ä äahua. ³¹ Jíta enchimneu yáaria iähui, júkärem ámeu yáuhua, jume huatemmehui.

³² 'Eme jume enchim nákkeme jíba nákketeko, ¿jita tühuatasem chë áa béppa johua? Bueítuk jume juëna yóremem két íkái johua. ³³ Éntokem huaka genteta tühuata enchimneu joamta, huame jíba tühuata joätek, ¿jita tühuatasem áma jájamnake? Bueítuk jume juëna yóremem két íkái johua. ³⁴ Éntokem huaka enchim ä nóttirianakemta jíba jita réreuhuäteko, ¿jita tühuatasem áma jájamna? Bueítuk jume juëna yóremem jita emo réreuhua, ánëli beekik mabet báreka. ³⁵ Bueítukem am nákke, jume kaa enchim bíbit péame, tühuata ámeu joaka. Jítem réutebo, kaita ámet jita boobíchaka. Júnëli hua buéresi tühuatem jájamnake. Éntokem jú Dios chë símem béppa nésahuemta üussitunake. Bueítuk áapo tua türi, huame kaita baysahuem-neu bíchaa, éntok huame juëna yorememneu bíchaa. ³⁶ Jábetem jiokolë, itom Dios Áchayta jábeta jiokolë bénasi.

Kaita huitti jüneriaka jábetat nokhuame

(Mt. 7:1-5)

³⁷ 'Katem jabetat bettesi nooka, huanärem kaa Dios yäurata binnake. Katem jábetat bettek nooka. Huanärem Diosta bétana kaa bette nokta mabetnake. Jábetem jiookore. Huanäi Dios két enchim jiokorinake. ³⁸ Jábemem jita mímika. Huanärim két enchim miknake. Kojtalimpo, tüisi yoyoata éntok pittiatá kía abe guótemta enchim mámampo ä máknake. Bueituk Dios jü ili kútay enchim jujünakteyi, huayirem jünaktena.

³⁹ Jesús íkái ejemplota ámeu yétchak:

—¿Jachu jü lípti senu líptita ára huériunake jáni? ¿Jachum kaa náhuichika guójóku kóm huáttinake? ⁴⁰ Jü disciipulo kaibu ä maestra bépapatunake. Tè hua ä maestra ä majtiakäu ä chúpako, ä maestra bénanake.

⁴¹ '¿Jatchiakasë juka ili chúkita jabetat pújpo órekamta bitcha, huaka kúta buëuruta em pújpo bökamta éntok, ëe? ⁴² Tè huaka kúta buëuruta em pújpo órekamta kaa bitchatek. ¿Jáchisintuke ínëli áu jiaunake em sailabehui: "In saila, juka ili chúkta em pújpo em jípurëu, enchine yáa huík-ria báare"? ¡Dios huati-huamta mamatome! Báché juka kútata em pújpo órekamta yeu huikke. Huanäi ál-lë tüisi bíchaka juka ili chúkta em saila pújpo ára yeu ä huikrianake.

Jü júya ä takam béchïbo táyahua

(Mt. 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ 'Jü júya türi kaibu kaa türim takanake. Jü júya kaa türi éntok, kaibu türim takanake.

44 Bueituk síme jü júya juka takata béchibo táyana: Jume chunam kaa júya huíchakame am tataka; jume párasim júne táchino kaibu am takanake. 45 Jü tü yóreme tühuata johua, bueituk jü ä tü éerihua ä jiápsipo ayka. Huä juëna yoreme éntok, kaa tühuata johua, bueituk jü juëna éeri ä jiápsipo ayka. Bueituk hua ä noki ä tempo yeu huéeme hua jiápsipo ä jípuré bétana huéiye.

Jume guoy kaari nahuam
(Mt. 7:24-27)

46 '¿Jatchiakasem, “Señor, Señor”, ti inou jiaahua, ín nésau kaa joaka junne? 47 Enchimne téjhua báare, huaka inou yepsaka nee nok jíkkajamta éntok ín nésau joamta, jábeta bénasi ä machiakähui: 48 hua senu yoremta káatë bénasi maachi. Huári béja mékka kóm jíbuejeka, juka kárta tétachä nahuatuak. Huanäi baniata yepsako, bathue jikau siika. Huanäi jü bää tepa úttia át yeu siika, jü kárichi, të kaa ä tátabek, bueituk jü kári tétat nahuakäy. 49 Të hua ín nooki jíkkajame éntok kaa ín nésau joame, hua yoreme buía buálkopo kári kaa nahuakamta ä yáakamta bénasi maachi. Huanäi baniata yepsako, bathue jikau siika. Huanäi jü bää tepa úttia át yeu siika, jü kárichi. Huanäi mójti huétchek, éntok kaita béj-reka taahuak.

7

Jesús centuriónta sáulero tütek
(Mt. 8:5-13)

1 Chúkula Jesús jü gentetau noksuka, pueblo Capernaumpo kibakek. 2 Senu sontarommeu yäut áma jóakay iri éntok nésaulerota áma jípurey íkái éntok áapo tüisi ä nákkey, të mukiapo kókorey. 3 Jü centurión, Jesústa bétana nokhuamta jíkkajaka, yorem yoiyöturim gente Israelpo joomem áu bíttuak áman ä núnuka ä nésaulerota ä jítto iaaka. 4 Huanärim bempo Jesústau yájaka, jiokot áu jiaahua, ínel jíakari:

—Íri capitan íkái át ä buanáhuë áu yáapo yúmala, 5 bueítuk áapo juka itom génte nákke; huépü sinagogata itom yáariala.

6 Huanäi Jesús ámemak siika. Të abe ä jóau ä yebisisey, jü centurión huate ä amiigohuam áu bíttuak, ínel jíakari:

—Señor, kate jáchin éiya, kanne áma näikiapo yúmala jum ín jóa jöta bétuk inou em nóitinakéhui. 7 Huäri béchibo ínapo kanne áman émou siika kaa tüisi ino ériaka. Ímire ín jóa päku nésauta nooka, huanäi béja jü ín jóapo ín sáulero türinake. 8 Ínapo két yäurata bétuk káttek, éntokne yäurata jípure. Huanäine huépü sontarotau ínel jiaunake huëe, huanäi huéenake; senukuhui éntok binë huéiye, huanäi inou huéenake; éntok ín sáulerota jita nee ä yáa sáhuëu, ä yáanake.

9 Huanäi Jesús, íkái jíkkajaka át guómtek, huanäi jume géntem ä guojaasemmeu kúakteka ínel jiaahua:

—Ínapone én ínel jiaahua, Israelpo júnene kaa ínëli úttesi Diostat ehuamta téula ì yoremstat bénasi.

10 Huanäi jume áman sáyhuakäme jóau nótteka, huaka kökoremta türilata téuhuak.

Jesús jámut jókoptulata asoa jábitetuak

11 Chúkula Jesús jü pueblo Naín tí téhuakäu bíchaa huéiyey, jume ä discípulommaki éntok juebena gentetamaki. 12 Pueblopo áman kíkkimuhuäpo ä yepsako, mukilata hueriy-huamta bitchak, ä mäabokam kaatey, i mukila jámut jókoptula ä asoakay kaabeta éntok jípurey. Juebénaka huate áamak kaatey pueblopo jóakame. 13 Huanäi Señor ä bíchaka, ä jiokoleka, ínel áu jiaahua:

—Katë buaana.

14 Huanäi jü ánimatau rúkteka kajat mámtek; huanäi jume ä huériame jáptek. Huanäi Jesús mukilatau ínel jiaahua:

—Jübua yótume, émoune ínel jiaahua: ¡Yejtëe!

15 Huä mukilatukäu yejteka nok táytek, huanäi Jesús ä áyehuata ä mákkak. 16 Íkäi bíchaka, simetaka guómtilatata taahuak, éntokim Diosta úttíl táytek, ínel jíaka:

—Senu profeeta kaa náksi yörisi machika ito násuk áu tóboktiala.

Ínelim ket jiaahua:

—Dios ä pueblo ania báreka äbo kóm yebij-la.

17 Huanäi síme Judea buiärapo éntok áa chíkola jíkkaijhuak juka Jesústa yáakähui.

Juan Bautistata bétana Jesústau sáyhuakäme (Mt. 11:2-19)

18 Juan Bautistata íkäi jita simeta bemelasi huémata ä jüneriak, bueituk jume ä discípulom

ä ejtejhuariak. Huanäi guoy ä discípulom núnnek, ¹⁹ huanäi Jesústau am jaasek ä temaj iaaka: ¿Jachu áapörík ájáriatukähui jü Cristo yebijnakeme, o täbuik bem boobinnakähui? ²⁰ Jume Juanta áman jaasekäu, Jesústahuim rúkteka, ínel áu jiaahua:

—Juan Bautista itom émou bíttuak enchi itom temaj iaaka: ¿Jachë émpotuk ájária jáni jü Cristo yebijnakeme, öte täbuik boobinnake?

²¹ Sep huämí horapo, Jesús juebena kökoreme éntok juëna kökoata jípureme tütek, éntok kaa türi espíritum jípureme yeu am béb-riak, éntok két juebena liliptim bíttuak. ²² Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Sájakem juka enchim bíchakäu ä ejtejhuaria juka Juanta éntok enchim jíkkajakähui. Jume liliptim bitcha; jume lolöim naa kaate; éntok huame sähua lepra téamta jípureme türía, nanakapim jíkkaja, kókkolam jábite, éntok huaka nokta yore jínëhuamta bétana huémta poloobemmeu nokhua. ²³ Tühuata jájamla jü nee súaleka kaa áu náyoteme.

²⁴ Jume Juanta áman jaasekäu am sákasuk, Jesús jume géntemmeu nok táytek jü Juanta bétana, ínel jíaka:

—¿Jítasem bít báreka éiyay jum see päriapo? ¿Júya bakuliata jekay yoohuamta jáni? ²⁵ Éntok jútchi, ¿jítasem bít báreka áman yeu sájjak? ¿Senu yoremta tülisi sánkokamta jáni? Të jume ujyorisi tülisi sánkokame, éntok jume tülisi kaitat obisi éaka, éntok simeta jípureka ímí buíapo jíápsame, reyim jóapom aane. ²⁶ Të,

¿jitasem bít báreka áman yeu sájjak? ¿Senu profeta Diosta bétana nokamta jáni? Jeehui, tua lútüriapo senu profetata béppa ché yörisi maachik. ²⁷ İri Juanta bétana huéeme jïjteri: In noki huéiamtane emopat jaase, juka böota em huéenake páman tütenakë béchibo.

²⁸ Enchimmeune nooka sime gëntem násuk kaabe ché yörisi maachi jü Juan Bautistata béppa; të júnentaka junne, huam Diosta reytaka nésahuero jü ché ilitchisi ériahuame huári ché yörisi maachi áa béppa.

²⁹ Huanäi íkái jíkkajaka, sime gente éntok jume impuestom tómi náu totojame, Juanta batöhuamta mabet-latukäihui, Diostam súsualek éntokim ä lütüria tíaka taahuak. ³⁰ Të jume pariseerom éntok huame leyta am mamajtíame, katim Juantau emo batötebokähui, inëlim béja kaitapo ä yáuhuak juka Diosta áme bétana näikiari. ³¹ Huanäi Señor ínel jiaahua:

—¿Jábeta bénasine am binnake jáni, jume yoremem én kat-riame? ¿Éntok, jita bénamsamme? ³² Jume usim pláazapo jokame bénasim ántuari entok náu nokaka éntok ínel jíame: “Baka kusiaite enchim jiponriak të eme kaa yékak. Buikimte siroksi machisi jíame enchimneu buiikak jïöbe të eme kaa buaanak.” ³³ Bueituk Juan Bautistata yepsak, kaa páanim buäyey éntok kaa vino jëyey, huanärem Juanta lemooniota ä jíápsipo jípuré tíiya. ³⁴ Huanäi jü Yoremta Üusi ím yepsak, jibuäka éntok vino jëyeka; huanärem ínel jiaahua, i yoreme tepa

jíjjíbuä éntok vino jejëye. Jume yäura tómita náu tóij-lerommaki éntok jume kaa Diosta yöremmaki tüisi áu huéria. ³⁵ Jü kóba súahua Diosta bétana huéeme ä üusimmet bíttu.

Jesús, Símon pariserota jóapo aane

³⁶ Senu parisero juka Jesústa jibuä núnnuk, huanäi ä jóau kibakeka mesau yejtek. ³⁷ Huanäi senu jámut áma pueblopo jóakame kaa tühuata boojoriaka, jünéaka Jesústa Símonta jóapo mesau kátekäu, ili téta sótöpo perfumeta musäla jubak, áma nüpak. ³⁸ Áma bétana áu sika ä guókpo áu yejtek, buanaka ópuammea ä kómoniria táytek jume guókkim. Éntok ä chonimmea am huaachaka, am bebesiitoy éntok bää musäla jubak ámet töak. ³⁹ Jü parisero Jesústa jibuä núnulame íkái bíchaka, ä jiápsipo ínel éiyay: “Í yoreme tua profeetatuko, ä jüneria éiyey ä jábe jámuttukähui, í jámut chicha machik jiápsek, éntok kaa tü böota boojoria, éntok áachä mámmatua.” ⁴⁰ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Símon, senu huémtane émou nok báare.

Huanäi ínel áu jiaahua:

—Nokäe, Maestro.

⁴¹ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Senu yoreme guoy yoremem tómita am réuhuakäy. Huépülaka mamni cien denar-ion ä huikiriyyay, senu éntok cincuentam.

⁴² Huanärim kaitay ä béjtua máchika taahuak. Të áapo náhuichim jiokorek junëlim béja kaita ä huikiriaka taahuak. Nokäe, ¿bueítuk jábesu júntuk chë júne ä nákeka taahuak?

⁴³ Símon ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

—Jíba tua jü chë juebena tómit jiokorihuakame.

Jesús ínel áu jiaahua:

—Tepë tüisi ammáli jiaahua.

⁴⁴ Huanäi Jesús, jámuttau kúakteka, Símontau ínel jiaahua:

—¿Íkái jámuttë bitcha? Em jóaune kibakek, të bääm júne kaa nee miikak ín guókim béchïbo; të i jámut ín guókim ä ópuammea kómoniala, éntok ä chonimmea am huaachak. ⁴⁵ Katë nee besiitok, të i jámut éntok, nee ím yepsak naateka, kaa chúkteka ín guókim bebesiito.

⁴⁶ Katë aceiteta júne kóbat inot huáttiak; të i jámut bää musäla jubak ín guókimmet huáttiak.

⁴⁷ Huäri béchïbone ínel émou jiaahua, jume ä yún Dios bejrimmet jiokorituri; bueituk tüisi kaa béttek ä jíapsekä béchïbo. Bueituk hua jábe kaa jaiki béchïbo jiokorihuakame, kaa tua jábeta nákke.

⁴⁸ Huanäi Jesús jü jámuttau ínel jiaahua:

—Béjë jiokorihuak em Dios bejrim bétana.

⁴⁹ Huanäi jume mesau áamak jokame, náhuim ínel jiau táytek:

—¿Jábesa ïri, jume Dios bejrim júne jábeta jiokoreme?

⁵⁰ Të áapo jámuttau ínel jiaahua:

—Jü chíkti em jíapsimak Diosta em súalekäu enchi jínëuk. Kaitachë jáchin éaka huéiye.

8

Jume jáamuchim Jesústa aniakame

¹ Chúkula ínel yeu siika. Jesús síme buere pueblommechi éntok il-lichimmechi ámeu noksisimey éntok am téjhuaasimey juka bemela nokta Diosta reytaka nésahue bétana huémta. Jume dooce discípulom éntok áamaki. ² Éntok huate jáamuchim kaa türi espíritummea éntok kókoammey türialame áamakim kaatey, áme násuk entok María jü Magdalena ti téhuaakame, íachiri guoy búsan lemooniom át yeu sákalatukay; ³ Juana, jü Chuuzata juubi, Heroodesta móoroma, éntok Susana, éntok huate jáamuchim bem jita jípurëmakim ä ania.

Et-leerota ejemplo

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Juebena génte áma joome, éntok sékana joome, áma áu náu yájjak, Jesústahui ä bit báreka, huanäi íkäi ejemplota ámeu nookak, ínel jíakari:

⁵ —Jü et-leero yeu siika juka ä báchiahua echíseka. Ä echay éntok, huate böo mayoat huáttek huanäi át chéptihuak, éntok hui-kichim jikat bétana yájaka ä buäka. ⁶ Huate báchia tétapo huáttek. Huanäi síuhuek, të huaakek, bueítuk buía kaa báaritukay. ⁷ Huate báchia éntok júya huíchata sisihuëpo huáttek. Huanäi jü júya huícha áamak síhueka ä jíabi mëak. ⁸ Huate éntok türi buíapo huáttek. Huanäi yótuka tüisi chúppuk, huépü báchia cien báchiam nénkak.

Íkäi noksuka, Jesús tüisi kusisi ínel ámeu jiaahuak:

—jJükä ín nooki jíkkaij báareme ä jikkaijnake!

Jíta béchibosum türi jume ejemplom
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Huanäi jume ä disciipulohuam ä temajek:

—¿Jáchisu ä jiau báarehui ikäy ejemplota?

¹⁰ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Eme yeu púari ä jüneria iaahuaka juka kara át jünee huamtachi Diosta reytaka ä nésahuepo ayukamta. Të jume huatemmeu éntok, jita ámeu nok bárëteko, ejemplommey jíbba. Bueituk bíchakam júne kaa bínnake, éntok jikkajakam júne kaa át jüneenake.

Jesús el-lerota ejemplo ámeu nooka
(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ 'Ínel jiau báare, jü ejemplo: Jü báchia jü Diosta nooki; ¹² jü báchia böo mayoat huátekame jume ä jikkajame, huanäi sep jü diablo ámeu yepsaka, juka noki bem jíápsipo ayukamta am úhuaanake kaa ä súaleka bem jínëutunakë béchibo. ¹³ Jü báchia tétao huátekame, jume ínel ä jikkajame. Al-leakam ä mabeta, të katim naahuak; ímëi chúbala ä sússuale, huanärim ili obiachisi ä huée táytek amáu bícham nóttinake. ¹⁴ Jü báchia huíchapo huátekame ímëi ínel jume ä jikkajame të katekasum jü yún jitat obisi éehuame, jü yún jita kaa naksi jípu péehuame éntok jü ujoyória tüisi ímï át jíapsihuame ä jíabi mënake, huanäi béjam kaa takanake. ¹⁵ Të jü báchia türi buíapo huátekame ímëi ínel jume türi jíapsimak éntok yö lúl-la nokita bem jikkaij-läu ëerame, ímëi ínel yö tutti takata nénkame.

*Jü machiriata ejemplo**(Mr. 4:21-25)*

¹⁶ 'Kaabe machiriata bébeetia sötöriy ä páttia báreka, éntok kaibu tariimata bétuk júne ä órenake; ál-la metjikat chöla ják ä órenake, áman kimume ä machirianakë béchïbo. ¹⁷ Bueïtuk kaita jita ják éhuil óorek síme jauhuey júne yeu machinake; éntok kaita ják éhuil ésoni, kaa jüneriatunake ti kaa maachi, bueïtuk síme yeu machinake.

¹⁸ 'Áachem suaka, ä jíkkaja; bueïtuk síme jume jita jípureme, júchi huatek mákna, të jü kaita jípureme, éntok juka ä jípu máchirëu júne úhuaana.

*Jesústa áiye éntok ä sailahuam**(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)*

¹⁹ Huanäi jü ä áyehua éntok jume ä sailahuam áu yájjak, tem karam áu rúktey juka genteta büru béchïbo. ²⁰ Huanäi senu ä téjhuak, ínel áu jíaka:

—Em áiye éntok em sailam päkum aane enchi bíb báreka.

²¹ Të áapo ínel ámeu jiaahua:

—Jume Diosta noki jíkkajame éntok ä joame, ímëi ámëria jü ín áiye éntok ín sailam.

*Jesús jekata yánti tahuatuak**(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)*

²² Séjtul táapo Jesús canoapo ámemak huéeka ä discípulommaki, ínel ámeu jiaahuak:

—Baubäa huáytanate kannake.

Huanärim áman bíchaa sájjak. ²³ Të áman bíchaa am katey, Jesús kótchok. Huanäi senu

huéchiapo jeka úttiaka naatek, bää násuku. Jü canoa éntok bääm jajjayu táytek, éntok rópti machisi jínhua aaney. ²⁴ Huanärim Jesústa bússak, ínel áu jíaka:

—¡Maestro! ¡Maestro! ¡Béjate abe rópte!

Huanäi áapo yejteka, úttiaka áu nónokak jü jekatahui éntok jume máaremmehui; huanäi síme kiktek entok síme yánti taahua. ²⁵ Huanäi béja ä discípulommeu ínel jiaahua:

—¿Jáksu ayka jü enchim Diostat éhuame?

Të bempo, at guómtilataka, kaa jáchin an máchika taahuak huanärim náu ínel jiaahuay:

—¿Jábesa ì yoreme, báata éntok jekata júne sáuhue, éntokim ä nok jíkkaja?

Jü yoreme gadareno lemoonio kame

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Gadarenom buiärapom yeu yájjak, baubäa huáyтана, Galiléau lul-la. ²⁷ Jesústa canoapo kóm chéptek, senu yoreme áma pueblopo jometaka ä nankirika siika. Ìri bínhua naateka lemooniota jípurey. Kaa sánkokay, éntok kaa ä jóapo jíápsay; ál-la kókkolam mamáhuäpo násuk jíba aaney. ²⁸ Huanäi Jesústa bíchaka, guókpo tónommia áu kíkteka, kusisi chayeka:

—¿Ítasë ínomak jípure, Jesús, Dios jikat kátekamta Ûusi? Emoune íkái aahua, katë nee jiokot johua.

²⁹ Jesús éntok béja kutti át nónokak jü kaa türi espíritutachi yoremtat yeu ä huée sáhueka. Béja bínhua át jóakay jü kaa türi espíritu; jü gente cadeenammea ä susumay guókpo éntok mámpo; të áapo am chúkchuktiay huanäi

jü lemoonio ä núk sisimey mékka ánia see päriahui. ³⁰ Huanäi Jesús ä nátemajek:

—¿Jáchisë téhuak?

Áapo éntok ínel ä yómmiak:

—Legión tine téhuak.

Bueituk juebena lemooniom át kimulataka át jóatelatukay. ³¹ Huanärim Jesústau jiokot jiaahuak, kaa jum kaa machikun guójöria mékka kömi emo bíttua iaaka. ³² Ámanim káupo büru koohuim rejtey ámam jibuäsasakay, huamechirim kimu rókaka áu nookak; Jesús éntok am jehuiteriak ámecham kimunakë béchïbo. ³³ Huanäi jume lemooniom yoremata yeu sájaka kohuimmechim kimuk ímëi éntok simetaka jum sibapo emo kóm guötiaka báapo kóm huáttekam, áma ropteka kókkok.

³⁴ Huanäi jume kohuim suayame, íkai bíchaka, guómtilamtaka tennek huanärim am téjhuak jum pueblopo éntok ranchommechi.

³⁵ Huanäi jü génte yeu sájaka ä bitchak juka jita áma yeu sikamta. Huanärim Jesústau yájaka, juka yoremata áma téuhuak juka lemooniom át yeu sákalatukäuta, Jesústa guókpo kátekamta, sánkokamta éntok yúmalasi suakamta. Huanärim májhueka taahuak.

³⁶ Jume ä bíchakame, am ejtejhuariak jáchin ä tütehuakähui juka lemooniom jïpurëuta.

³⁷ Íaribéchïbo, síme jü génte juebénaka áma aneme jü Gadara buiärapo éntok huíkola ják jóakame, Jesústam sim sáhueka ámak jiaahuay, bueitukim tüisi májhuey. Huanäi jü Jesús, canoapo kibakeka, siika. ³⁸ Jü yoreme

lemooniom yeu béb-riari áamak jiaahuay, áamak huée rókaka. Të Jesús ä simtuak, ínel áu jáakari:

³⁹ —Em jóahuë nótte; Akë am ejtejhuaria jáchin machisi buere jita Diosta émomak yáakähui.

Huanäi áapo siika, ä noksimeka síme pueblopo jita buéresi Jesústa áamak yáakähui.

Jairota maala éntok jü jámut, Jesústa mantommet jalojtekame

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Juka Jesústa nótteko, büru génte al-leaka ä mabetak, bueítuk simetaka ä boobíchaihui.

⁴¹ Senu yoreme Jairo ti téhuaaka áu yepsak, tiöpopo kóba yöturi. Jesústa guókpo tónommia kíkteka, jiokot áu jiaahuay ä jóau ä kibak íaaka. ⁴² Bueítuk huépülak jíba malakay, dooce huásuktiriam jamak ják huériay; únna kökoreka béja abe muukey. Huanäi juka Jesústa áman bíchaa ä huésimeyo, büru gentetamaki huanärim tüisi ä pítpittaiy.

⁴³ Të senu jámut éntok béja dooce huásuktey mecha kökoata bénasi ójbo kaa chúkteka át huéiyey síme juka ä tómita ä jípurëu am mák-latukay jume mérikom, të kaabe ára ä úhuay juka kökoata. ⁴⁴ Amatana Jesústau sika jume ä mantommet át jálojtek, huanäi senu huéchiapo áma horapo kíktek jü ójbo át yeu huéeme.

⁴⁵ Huanäi jü Jesús ínel jiaahua:

—¿Jábesu inot jálojtek?

Kaabeta béja áu yeu buísek, jü Peero éntok jume huate áamak aneme ínëlim jiaahua:

—Maestro, jü génte büruka enchi pítpittia éntok enchi yuyüa jákübo junne, éntoke nátemaje: “¿Jábeta emót jálojtekähui?”

⁴⁶ Të Jesús ínel jiaahua:

—Jábe inot jálojtek, bueítuk ínapo ä ínnëak, úttiärata inot yeu sikähui.

⁴⁷ Huanäi jü jámut, ä bíchaka áu jüneriahuakähui, áu yoosimeka áu rúktek huanäi Jesústa guókpo tónommia kíktek. Síme genteta jíkkajäpo áu yeu buíssek jita béchíbo áachä jálojtekähui, éntok jáchin bénasi läutipó áu türiakähui. ⁴⁸ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—In maala, jü em Dios eäu enchi tütela. Yánti jíápsekë huéiye.

⁴⁹ Ketune Jesústa nokaysu, senu áma yepsak, tiöpopo kóba yöta jóa bétana, Jairotau ínel jáakari:

—Em mala béja muukuk; katë juka Maestrotá múksi bitcha.

⁵⁰ Jesús ä jíkkajaka ínel áu jiaahuak:

—Katë májhue; chíkti em jíapsimake nee súale, huanäi türianake.

⁵¹ Jum jóau yepsaka, kaabeta tábuik éntok áamak áman kibaktuak, Perota jíbba, Jacobota, Juanta, ä paahua, éntok juka ili usi jámutta áiye. ⁵² Símetakam buaanay, éntokim tüisi ä sirok-riay. Të Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Katem buaana. Kaa mukila jü ili usi jámmut, kía kótche.

⁵³ Tem kía ä akbuay, bueituk bempo tüisi jüneiyay ä mukilatukähui. ⁵⁴ Të áapo, mámpo ä buíseka úttiaka áu nónokak ínel jáakari:

—Empo ili usi jámmut, yejtée.

⁵⁵ Huanäi jü jíapsi áu nóttek, éntok sep yejtek; huanäi Jesús ä jibuátua néshuek. ⁵⁶ Jume ä áchayhuam éntok tepam át puj jáptek; të Jesús tüisi am téjhuak kaa jábetau am jáal sáhueka juka áma yeu sikamta bétana.

9

Jume dooce yeu bíttuahuakáme tekkil

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Jesús jume ä dooce discípulom náu tójaka, yäura úttiata am mákkak, jume lemooniom yeu am bébnakë béchïbo, éntok kökoreme tütenakë béchïbo. ² Huanäi yeu am bíttuak, huaka Diosta reytaka néshue bétana géntemmu am nok íaaka, éntok kökoreme am tüte íaaka. ³ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Katem jita huéhueria böot béchïbo, borooniata junne, bóosata, páanim, tómita junne. Huépülam jíbem súpeka kaate, kaa guooyim.

⁴ Jáak jóapo enchim yájakäpem aane, enchim sájäu tájti. ⁵ Jáak pueblpo kaa enchim mabethuakäpem yeu kaate, enchim guókim ámeu tóröchiata tátakeka, bem jüneenakë béchïbo kaa tüisi bem ayukähui.

⁶ Bempo éntok yeu sájaka, síme pueblom bëkatana naa kaatey, juka tü nokta Diosta bétana huémta ámeu nokaka éntok símekut jume kökoreme tüteka.

*Juan Bautistata mukukä bétana nokhuame
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)*

⁷ Jü rey Herodes kobanaro nésahueme Jesústa bétana nokhuamta jikkajak, jita benak ä jo sisimëhui. Huanäi át guómtilatukay. Bueituk huate ínel jiaahuay: “Juan kókkolam násuk jíabitela.” ⁸ Huate, juka profeeta Elíasta yeu machiak tíiyay. Huate éntok, jábe profeetam jume bannaataka kat-riam jíabitek tíiyay. ⁹ Huanäi Herodes ínel jiaahua:

—Tësune ínapo juka Juanta kóba chúktiatebok. ¿Jábesa júntuk íri jü juebena jita ín áa bétana jikkajähui?

Júnëli jü Herodes ä bít báreka éiyay.

*Jume mamni mil jibuätuahukame
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)*

¹⁰ Jume apóstolim júchi yeu yájaka ä ejtejhuariak juka Jesústa simeta juka bem yáakä bétana. Huanäi am nüka, am núk siika, mékka ánia päria pueblo Betsaida ti téhuaakähui. ¹¹ Të jü génte ä júneriaka, áa sáukim sájjak. Huanäi am mabetaka juka tü nokta Diosta reytaka nésahue bétana huémta ámeu nookak, éntok huame tua jiokot éame kökoata am úhuak.

¹² Të huanäi éntok kúpti táytek. Huanäi jume doocem Jesústau rúkteka, ínel áu jiaahuak:

—Juka géntetë sákatua. Éläpom sájaka pueblom o ranchom jariunake, buáhuamta éntok ják bem jimyorenakëhui. Bueituk mékkate aane, ánia päriapo, kaabeta jóakäpo.

¹³ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Emem am jibuätua.

Huanärim ínel jiaahua:

—Mamni páanim éntok guoy kúchum jíbate jípure. Jëitu, jamak ítao áman sájaka buáhuamta am jinnurianake, ìri büru genteta béchïbo.

¹⁴ Jíba tuam jamak mamni mil yoremem-tukay. Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua jume ä discípulommehui:

—Móchalem náu am jóiya, sincuecuentam.

¹⁵ Júnëlim sïmem náu jóiyak. ¹⁶ Huanäi jume mamni páanim éntok jume guoy kúchum nükari, téhuekau jikau remteka, tü nokta ámet chúppak. Huanäi am näikimteka, jume ä discípulom am mákkak, jü gentetacham näikimte nésehueka. ¹⁷ Huanäi sïme jïbuäk, éntokim jóbuak. Huanärim dooce canastam tápuniak, yeu bëkamtayi.

Peero, Jesústa Cristo tíiya

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Júnakoy júnen yeu siika. Jesústa áapola Diostau buanayo, jume ä discípulom áamak aaney. Huanäi am temajek, ínel jíakari:

—¿Nechim jábë tíiya?

¹⁹ Bempo ä yómmiak:

—Huete enchi Juan Bautistä tíiya. Huete, Elías. Huete éntok, jábe profeeta jauhuey huéria mukilatata jíabitelame.

²⁰ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Emesu, ¿jáchisem ino bétana jiaahua? ¿Nechem jábë tíiya?

Huanäi Peero ä yómmiaka, ínel jiaahua:

—Émpë jü Diosta Cristo äbo yebisnakëhui.

Jesús ä muknakeu bétana am téjhuak

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Të Jesús kúttilasi am téjhuak, kaabetau íkái am nok sáhueka jáchin huéy junne, ²² éntok két ínel jiahari:

—Ínapo jü Yoremta Üusi yún jita kökosi kaa béj máchika inou huéenake. Jume yoiyoturim bétana, éntok jume tiöpopo chë áma nésahueme, éntok jume escribam nee omoutenake. Huanärim nee mënake, të báij taahuarim huéyne jábitenake.

²³ Huanäi simemmeu ínel jiaahua:

—Jábe júne ino sáú huée bárëteko, tókti áú nénkaka, chíkti táapo ä kúrus püaktiaka, ino sáú huéiye. ²⁴ Bueítuk síme juka ä jíapsi jínëu báareme, ä tárúnake, éntok síme jábe ino béchíbo ä jíapsi tárúkame, íri ä jínëunake.

²⁵ ¿Bueítuk jítasu áma téunake jü yoreme síme ániata yöoko, áú lütiátek, o áú tárúkateko?

²⁶ Bueítuk jü inot tihueme éntok ín nokiyi, ínapo jü Yoremta Üusi kétne ái tiunake, júnakoy lóoriapo yepsateko, éntok ín Átchay lóoriapo, éntok jume santo ángelesim lóoriapo. ²⁷ Tëne én tua lütüriapo ínel jiaahua, jume huete imí aneme, katim bát kókkohuamta bínnake, Diosta reyataka nésahueu bíchákatek júbua.

Jesústa takahua tábuiasi aú yáuhuak

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Jesústa íkái noksuko, guoj naiki taahuarim simsuko, ínel yeu siika. Perota, Juanta éntok Jacobota núk siika, káhuit jikau bíchaa, áman Diostau buan báreka. ²⁹ Diostau ä buanayo, jü ä

pujba täbuiasi bíttuk. Ä sánkohua éntok tósalisi éntok bélojkosi aayuk. ³⁰ Huanäi éntok guoy yoremem áma yeu machiak, áamak ejtejhuaka. Moisés éntok Eliástukay. ³¹ Huanäi áme chíkola Diosta lóoria am machirialatukay. Jachin Jesústa simnake bétanam nookay, Jesús buere joära Jerusalémpo ahuä chupátuanakëihui. ³² Peero éntok jume áamak aneme, tüsim yetem jípurey. Tem búsalataka, Jesústa lóoria ujoyória bítchay, éntok jume guoy yoremem áamak aneme. ³³ Huanäi bempörim Jesústa tö sájako, jü Peero ínel áu jiaahua:

—Maestro, ¡türi ímï ito béchïbo! Báij jótamte ímï cháanake, huépülaik emo béchïbo, senuk Moiséjta béchïbo, senuk éntok Eliásta béchïbo.

Të Peero kaa jüneiyay jita ä nokähui. ³⁴ Íkai ä nokaysu, namu áme béppa yéjtekam páttiak. Huanärim guómtek, namupo kimuka. ³⁵ Huanärim jiahuíta jikkajak jum namupo, ínel jíamta:

—Íri ín Üusi ín nákehui; áapöríkem nok jikkaja.

³⁶ Chúkula juka nokta jikkaijsukam juka Jesústa áapolaik áma anemta bítchak. Bempo kaabeta ejtejhuaariak. Huanäi huámechi taahuarimmechim kaabetau jálek juka bem bíchakä bétana.

*Jesús usita lemooniota jípuremta túutek
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)*

³⁷ Yokoríapo, káhuit kóm sájako, génte juebénaka am nankirika sajjak. ³⁸ Huanäi jume

géntem násuk senu yoreme tüisi kusisi ínel jiaahuak:

—Maestro, émounä nétane ín usië nee bít-ria. Júkái huépülaik jíbane üusek. ³⁹ Íkái jípure, huépul lemoonio espíritu ä jaajaatia. Senu huéchiapo chay tátayte. Huanäi huécheka sítatäti an tátayte. Tempo áman sósomöchia. Huanäi jü lemoonio espíritu kökosi ä tátabeka kaa ä tóij bábbare. Júnëli jiokot ä antuasuka béja ä tótoja. ⁴⁰ Em discípulommeune jiokot jiausuk lemoniota yeu ä jaaria sáhueka, tē katim áma yuumak.

⁴¹ Jesús ä yómmiaka, ínel jiaahua:

—¡Eme géntem kaita súalëram éntok jujuëna! ¿Jauhuey tájtine enchimmak annake jäni, éntok enchimmet kaa yúmaka? Inohuë ä huéria juka em üusi.

⁴² Huanäi juka usita áu yebisiseyo, jü lemoonio buíapo ä tátabeka, úttia sítatäti ä antuak. Tē jü Jesús juka lemoonio espíritu jaiti machik béj-reka nónokak. Huanäi ä tütek juka usita. Huanäi ä áchaytau ä nóttiriak. ⁴³ Síme ä yosireka taahuak, juka buéresi Diosta joähui.

Jesús ä múknake bétana am téjhua
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Síme át guómtilatata ä bitchay, juka Jesústa joähui. Huanäi éntok ä discípulommeu ínel jiaahua:

⁴⁴ —Íkäreem tüisi jíkkaja, éntokem kaa ä kop-tia. Ínel yeu huéenake: ínapo, jü Yoremta Üusi ti téhuaakame, yoremem mámpo yéhana.

⁴⁵ Të bempo kaa át jüneiyay, ìri nokichi. Dios ketune kee am pujtetuay, ìkài nokta bem jünerianakë béchïbo; át nátemay báreka jünem májhuey ìri nokichi.

¿Jábesu chë yöhue?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Huanäi jume discípulom náu nok nássua táytek, jünee báreka jábesu áme násuk chë júne nésaunake jáni tíaka. ⁴⁷ Huanäi Jesús am jüneriaka jita benak am éähui bem jíápsipo, ili usita nüka, áa náapo ä kétchak. ⁴⁸ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Jábe júne ìkài ili usita ín téhuampo mabetako, nee mabeta; jábe júne nee mabetakame, juka nee äbo bíttualata mabeta. Bueïtuk jü enchim násuk hua kaa áu jitaleme, huári chë yörisi maachi.

Huä kaa itom béj-reka huéeme, ito bétana huéiye

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Huanäi jü Juan ä yómmiaka, ínel jiaahua:

—Maestro, senukte két bitchak, lemooniom yeu jaasemta em téhuampo. Të kaa itomak huéiye; kíalikute ä táktiriak.

⁵⁰ Jesús ínel áu jiaahua:

—Katem ä taktaktiria; bueïtuk jü kaa itom béj-reka huéeme, ito bétana huéiye.

Kuttilasi ámeu nookak, jü Jesús, Jacobotahui éntok Juantahui

⁵¹ Jesús, téhuekau jikau ä mabennäu tiempota yúmasey, jíápsita tutti yéchaka, kíkteka böota

nüka Jerusaléniu bíchaa huémta. ⁵² Jume nokta huériame áapat bíttuak, sájakam Samaritanom pueblou kiímuk, áa bia simeta tüte béchibo jum ä yebijnakepo. ⁵³ Të katim mabethuak, bueituk böo Jerusaléniu bíchaa huémtat bem katë béchibo. ⁵⁴ Ä discípulom íkái bíchaka, Jacobo éntok jü Juan, junëlim jiaahua:

—Señor, ¿jache táijta jikat bétana itom ámet kóm bíttua íaa, júnak táapo Elíasta am yáakä bénasi?

⁵⁵ Huanäi áapo ámeu kúakteka, tepa béttesi ámeu nónokak, ínel jíakari:

—Eme kaa jüneiya jita espírituta enchim jípurëhui. ⁵⁶ Jü Yoremta Üusi kaa jume yorem jíapsim mëseka äbo siika, ál-la am jínëuseka.

Huanärim sékána pueblou bíchaa sájjak.

Jume Jesústa guojaa báareme

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Böot am boojoay, Jesústau senu ínel áu jiaahuak:

—Señor, jákun em huëu bíchaa júnene emót chäka huéenake.

⁵⁸ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Jume ayesim guojöriam jípure, jume hui-kichim jikat rejteme, toosam; të jü Yoremta Üusi jítat ä mutekaka ä bönageu júne kaa jípure.

⁵⁹ Senukuu éntok ínel jiaahuak:

—Ino sáukë huéiye.

Áapo éntok ínel ä yómmia:

—Señor, nechë licencia bátne ín áтчay mäa báare.

⁶⁰ Jesús ínel áu jiaahua:

—Akë am tójja; éläpo jume espíritupo kókkolam bem kókkolam maanake. Émpë yeu sika juka tü nokta Diosta reytaka nésahue bétana nooka.

⁶¹ Huanäi täbuika két ínel áu jiaahuak:

—Señor, enchine guojaa báare, Señor, të bächë nee tójja amanne ín jóapo aneme tebotuaka sim báare.

⁶² Huanäi Jesús ínel áu jiaahuak:

—Jábe júne arau manseeram buísek, amáu remtekáteko, kaibu tüisi áma huéenake jum Diosta reytaka nésahuepo böochi.

10

Jume setentam áman bíttuahuakähui

¹ Chúkula simeta ikäi simsukäpo, jü Señor setentam áma yeu púuhuak. Huanäi béja guoguoyim náu áman bíttuak áapachi, síme pueblompo o jákun ä yebijnakähui. ² Ínel ámeu jiaahua:

—Lütüriapo jü echi chúpeme juebenna, jume tekipanualerom éntok kaa jaiki. Huäri béchïbo jü etta áttiakamtahuem nooka, huate tekipanualerom áman ä bíttuanakë béchïbo, jukam etta tóboktianake. ³ Ámanem kaate. Ínapone enchim áman bíttua, kabara asölam robom násukun bénasi. ⁴ Katem nüuta áma huéhueriahuamta, tómita éntok bocham junne, kaa huéhueria. Katem jápteka böot jábeta tetebotua. ⁵ JákJóapo enchim kimukäpo, ínëlem bát jiaunake: “Yánti jíapsihuame ïri jóata béchïbo.” ⁶ Huanäi jábe yánti jíápsekamta

áma aneyo, jü enchim yánti jíapsekähui áa béppatunake. Kaa júnentukäteko, enchim yánti tü jíapsi, júchi enchimmeu nóttinake.

⁷ Éntokem huári jóapo jíba tahuanake, jita enchim mikhuamtem buäye, éntokem jëye. Bueítuk jü tekipanuame jíba jita kobapo yúmala. Katem huate jóahuammet an sásaka.

⁸ Já k pueblopo junne, enchim kimukäpo, éntok enchim mabethuakäpo, enchim äbojhuakämtem buäye.

⁹ Éntok jume kökoreme áma anemem tüte, éntokem ínel ámeu jiaahua: “Huä Diosta reytaka ä nésahuero kaa mékka enchimmeu aane.”

¹⁰ Të já k pueblopo enchim kimukäpo, éntok kaa enchim mabethuakäpo, böommehuem yeu sájaka, ínel jiaunake:

¹¹ “Jü tóröchia ímí pueblopo ayukame junne, itom guókpo chätulame, enchim béj-rekate ä tataknahe. Ál-lem íkai jüneríanake, jü Diosta reytaka ä nésahuero kaa mékka enchimmeu aane.”

¹² Tëne enchim téjhua hua taahuari nokta chúpey, chë júne noki béttesi chúpatunake, huári pueblotachi, hua pueblo Sodoomä téamta béppa.

Huame pueblom kaa emo jíapsi kúaktia báareme

(Mt. 11:20-24)

¹³ ¡Jiokot maachi, emo béchibo, empo pueblo Corazín! ¡Jiokot maachi, emo béchibo, empo pueblo Betsaida! Bueítuk huam Tiropo éntok Sidón pueblopo huaka kaa jaibu jojohuamta áma yáahuak, enchim násuk yáahuakamta,

jauhuey bétanam emo jíapsi kúaktiasu éiyey, éntokim chukurim súpete éiyey, éntok kóbat emo nápojtua éiyey. ¹⁴ Të hua taahuari nokta chúpey, eme chë júne jiokot máchiraata bínnake, hua génte pueblo Tiropo éntok Sidón pueblolo joomem béppa. ¹⁵ Éntok empo pueblo Capernaum, ¿jache téhuekau tájti emo tóboktia máchile? ¡Të áman tájta kaa tutukëpo tájtë kóm jímmaana!

¹⁶ 'Jü enchim nok jíkkajame, nee nok jíkkaja; jü enchim omouteme, nee omoute; jü nee omouteme éntok, juka nee äbo bíttualata omoute.

Jume setentam yeu yájjak

¹⁷ Huame setentam tüisim al-leaka yeu yájjak, éntokim ínel áu jiaahuak:

—Señor, jume lemooniom júne itom nok jíkkaja, em téhuampo.

¹⁸ Jesús éntok ínel ámeu jiaahuak:

—Jehui, ínapo juka Satanásta bitchak téhueka bétana kómhuéchemta yúku jímmaa bénasi.

¹⁹ Ínapone én úttiata enchim mákka bakochim éntok machilim béppa enchim rejtinakë béchïbo, éntok síme kaa Dios huáatemem kobanake, éntok kaíta enchim kókosi yáanake.

²⁰ Katem jume lemooniom emo yeu jajjasë béchïbo al-leaka chépte; al-leakem jikau chépte, jume enchim téhuam áman téhuekau jïojteri béchïbo.

Jesús buere al-leiya

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Huämi horapo Jesús Espíritu Santopo tüisi al-lëiak. Huanäi ínel jiaahuak:

—Ínapone enchi úttile, ín Átchay, téhuekata éntok buíata áttiakame, jume tüisi jita täyame éntok jítat suame empo íkái am ésoriala jume ili usimneu yeu ä machiria báreka. Jeehui, ín Átchay, empo júnël ä huáatiak.

²² 'In Átchay sîmeta ín mámpo tóij-la. Kaabe ä täya juka Dios Usiarita, ä Áchayhua jíbba; éntok jábeta Dios Áchaytukähui, ä Üusihua jíbba; éntok ä téjhua bárëu ä téjhuaanake, ä Üusihua.

²³ Ä discípulommeu bempolammeu kúakteka, ínel ámeu jiaahuak:

—Al-leehumtam jájamla jume ä bíchame juka enchim bíchähui; ²⁴ bueítukne én ínel jiaunake, juebena profetam éntok reyim tüisim ä bít péiyay, juka én enchim bíchähui, të katim ä bitchak; enchim jíkkajähum jíkkaj péiyay, të katim ä jíkkajak.

Samaritanota ejemplo

²⁵ Séjtu senü tüisi leyta täyame kíkteka ínel áu jiaahuak, Jesústa tiusi tahuaria báreka:

—Maestro, ¿jítasune yáakátek juka yü jíapsihuamta jípunake?

²⁶ Huanäi Jesús ínel áu jiaahuak:

—¿Jáchisu áma jïojteri jum leypo? ¿O jáchise ä bitcha juka áma jïojteta?

²⁷ Huanäi áapo, ä yómmiaka, ínel áu jiaahuak:

—“Em Señor Dioste tüisi náknake, chíkti em jíapsimaki, éntok chíkti em kóba súaramaki, éntok chíkti em úttiärammaki, éntok chíkti em

jüneerimaki. Juka yoremta emo beu anemtë em emo ériä bénasi ä náknake.”

²⁸ Huanäi jü Jesús ínel áu jiaahuak:

—Tüise ä yómmiak. Íkäre yáuhua; huanäre jíapsinake.

²⁹ Të áapo tüisi áu tahuaria báreka, Jesústau ínel jiaahua:

—¿Jábesu jü yoreme ino beu aneme?

³⁰ Jesús, ä yómmiaka, ínel áu jiaahuak:

—Senu yoreme buere joära Jerusalén bétana pueblo Jericóu kóm huéiyey, huanäi jume lak-ronim mámpo huétchek júmëi béja sïmeta ili ä huériäu ä úhuak; kökosim ä yáaka sájjak, huanärim tamurata áma tö sájjak. ³¹ Huanäi éntok sacerdoote tiöpopo tékiakame Jerusalén bétana két huäri böot kóm huéiyey. Huanäi ä bíchaka ä naj-riak. ³² Huanäi két senu leviita tiöpopo tekipanuame áman áu jëla huéekasu, éntok ä bíchaka, sékána áman siika. ³³ Të senu Samaria buiärapo jometaka, két boojoakari, áu jëla yepsak, éntok ä bíchaka, ä jíapsipo tüisi ä jiokoleka taahuak. ³⁴ Áu rúkteka kökosä ayuläpo, aceitey éntok vinoy ä jíttok. Huanäi ä kábäit jikachä yéchaka, ä núk siika. Mesooniu ä tójjak, éntok ä suayak. ³⁵ Yokoriäpo béja sim báreka, tómita ä bóosapo yeu huíkkek, guoy taahuari tékilta huéeläpo. Huanäi juka mesompo tékiakamta ä mákkak, éntok ínel áu jiaahuak: “Nechë ä suayaria. Bueituk huate tómita át kimako, ínapone nóttek enchi ä béjtuanake.” ³⁶ Bueituk, ¿jábesu ímëi bájimpo chë emo beu aane jume lak-ronim mámpo huéchekamtau huám sájakame?

³⁷ Áapo ínel jiaahuak:
 —Jü ä jìokoleka tühuata áu yáakame.
 Huanäi béja jü Jesús ínel áu jiaahua:
 —Sikë két ánëli áayu.

Jesús Martata éntok Maríata jóapo äbojhuak
³⁸ Júnel két yeu siika: Jesústa böot huéekasu, senu pueblou yepsak. Senu jámut Marta ti téhuaaka ä jóapo ä mabetak. ³⁹ İri María tíamta huayekay. Huäri béja Jesústa guókpo yejteká, ä nokäu jíkkajay. ⁴⁰ Të jü Marta éntok kaa yúmaka jita johuay, yún jita tékilta jípureka. Huanäi áu rúkteka, ínel jiaahua:

—Señor, ¿jache kaa át suuhua, jü ín huay-ibechi? ¿Kaa nee aniaka jita johua! Nechë ä ania sáuhue.

⁴¹ Jesús ä yómmiaka, ínel áu jiaahua:
 —Marta, Marta, yünë jita kaa náksi joaka, kaa át yuuma, ⁴² të senu huéeme jíba chë bát huéiye. Jü María juka chë türik áma yeu púala. Júkai béja kaabe kaibu ä úhuaana.

11

Jesús jü Diostau bíchaa nokhuamta am majtia
 (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Séjtuł Jesús Diostau nookay. Huanäi béja áu noksuka, senu ä disciipulo ínel áu jiaahua:

—Señor, itomë Diostau nok majtia, Juanta ä disciipulom ä majtiakä bénasi.

² Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Eme Diostau nokáteko, ínëlem jiaunake:
 Itom Átchay téhuekau kátekame,
 em téhuam yöreka am noknake.

Éläpo em reytaka nésahuépo äbo ito násuk yebijnake.

Em nésau yáatunake, téhuekau bénasi, ími buíapo két jíba ánëli, áman bénasi.

³ Jume páanim chíkti táapo itom buäyëhui, entok én itom buänakëhui itome am mákka.

⁴ Itom Dios bejrimmeche itom jìokore, bueìtuk ítapo két am jìokore jume itom huikiriame.

Katë kaa türikum bíchaa itom táktia, ál-lë itom áma yeu huíkke.

⁵ Jesús ket ínel jiaahuak:

—Jábesu eme senu amiigota jípureka, tukaa násuk ä jóau ä yepsako ínel áu jiaunake: “In amigo, báij páanime nee réuhua. ⁶ Bueìtuk senu ín amigo ín jóapo yebij-la, mékka bétana huéeka, éntokne kaita ä äboj mátkhi.” ⁷ Huanäi huári, béja huáijhua jákun ä yómmianake, ínel áu jíaka: “Katë múksi nee bitcha. Jü puerta béja páttiari, éntok jume ín usimne núk böka. Karane yejteka enchi ä mákka, juka em huáatiähui.” ⁸ Ínapo én ínel jiaahua: Éläposu kaa yejteka kaa ä mákka, ä amiigoka junne. Të jamak múksi ä bíchá béchíbo, yejteka ä máknake, símeta juka ä huáatiähui. ⁹ Bueìtuk ínapo én enchimneu ínel jiaahua: Jítem aahua huanärem mikna; jítem jaria, huanärem ä téunake; puertatem popona, huanärem ä étaporiana. ¹⁰ Bueìtuk síme jita aahuame, ä mabetnake; jü ä jariame ä téunake; jü puertata poname, ä étaporiana.

¹¹ ‘Jachu jábe júne áchayhuari enchim násuk, ä üusi páanim aahuayo, tétata ä miknake

jäni? O, ¿chë kúchuta ä aahuayo, kúchuta ä mik
 äakasu, bakotta ä miknake jäni? ¹² O, ¿tótori
 kábata ä aahuayo, machilta ä miknake jäni?
¹³ Eme jujuënaka junne, ára türik enchim usim
 miika. ¡Hua itom Átchay téhuekau kátekame
 chë ä miknake, juka Espíritu Santota jume áu ä
 aahuame!

*Jesústam nätua diablota úttiära ä jípurë tíaka
 (Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)*

¹⁴ Jesús yorem múurotat lemooniota yeu
 jaasey. Huanäi juka lemooniota át yeu simsuko,
 jü múuro ára nokaka taahuak. Jume áma aneme
 éntok tüisi át guómtilatata taahuak. ¹⁵ Të huate
 bempörim násuk ínel jiaahuak:

—Íri yoreme, Beelzebúu lemooniommeu
 yäurata úttiäray yeu am bébba, jume
 lemooniom.

¹⁶ Huate éntok kaa tüisi ä tahuaria báreka,
 téhuekau bétana señalta áu aahuay. ¹⁷ Të áapo
 am jüneriaka jita éerita am jípurëu, ínel ámeu
 jiaahuak:

—Jábe reyta nésahuepo kaa tülisi náu éaka
 tekipanoáteko mójaktinake. Két senu familia
 élaka náu nássuame, emo näikimtena. ¹⁸ Júnëli
 két jü Satanás áu näikimtekätek, ¿jáchisu ä rey-
 taka ä nésahuepo jíba béchibotunake? Bueítuk
 ínělem jiaahua emëe: Beelzebúuta úttiäray nee
 jume lemooniom yeu bébä tíiya. ¹⁹ Enchim
 jiäpo ámani, ínapo Beelzebúuta téhuampo yeu
 am bébäteko, jume lemooniom, ¿jume enchim
 úusim jábeta nokposum yeu am bébba? Huári
 béchibo, bempo enchimmeu yäuchimtunake;

juka enchim kaa tüisi yáari enchim yuktiri-anake. ²⁰ Të ínapo Diosta úttiäray jume lemooniom yeu bébäteko, kaa báreka júnem tüisi át suuhua, jü Diosta reytaka ä néshueu enchim-meu yebij-la.

²¹ 'Jü yoreme úttiakame, tüisi huíköreka, ä kári suaya. Sime jita áma ayukamtau, kaita áu huéenake. ²² Të senu áa béppa chë úttiakame áu yepsakätek, ä kobanake. Huanäi huaka sontaro áttiata éntok huiköta ámechá éáu ä úhuaanake. Huanäi huatemmet ä näikimtenake, juka nássuaka ä yöökähui.

²³ 'Jü kaa ínomak huéeme, nee béj-reka huéiye. Jü kaa ínomak jita náu yéchame, ä chíbejtia.

Jü lemoonio chicha machi yorem-tat yeu sika júchi nóttekame

(Mt. 12:43-45)

²⁴ 'Jü lemoonio chicha machi yorem-tat yeu sikätek, jum huaki ániapo naa huéenake, ják ä jimyorenakeu jariaka. Kaita téak éntok, ínel jiaunake: "Júchine ín jóau huée báare, ín yeu sikähui." ²⁵ Huanäi áman yepsakäteko, chíchikta éntok huechiasi tülisi yáata téunake. ²⁶ Huanäi sika júchi guoy búsan lemooniom chicha machim áa béppa chë juejuenam nüpanake. Huanäi sime huame yorem-tat kimuka, ä jiápsipo jóatenake. Huanäi huári yoremtau chë júne kaa tüisi huéenake, bannaataka béppa.

Jü tua lütüriapo al-leaka jíapsihuame

²⁷ Juka Jesústa ínëli nokaysu, senu jámut jum genteta násuk cháchayek:

—¡Tua úttlisi maachi, enchi yeu tómtiriakame, éntok enchi chïtuakame!

²⁸ Të áapo ínel áu jiaahuak:

—¡Úttlisi maachi, chë junne, jume Diosta noki jíkkajame, éntok ä joame!

Huä génte juëna, señalta kaa jaibu jojuhuamta bít rókka

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Jü génte jíba bënasi Jesústau náu yájjay. Áapo éntok ínel ámeu jiaahuay:

—Ï génte én huéeme tüisi juëna, kíalíku señalta kaa jaibu johuamta bít rókka; të kaachin täbui señalta bíttuana huaka PROFEETA Jonásta señał jíbba. ³⁰ Jáchin hua Jonás jume géntem buere joära Nínivepo joomem béchïbo señałtukaihui, alë bënasi két ínapo, ínapo jü Yoremta Üusi ket jü génte én kat-riata béchïbo señałtunake. ³¹ Jü reina suuriu joome áu tóboktianake, ímëi yoremem én kat-riam béj-reka, juka lütüriata am yuktiria báreka, éntok nokta béttek ámet chúpanake. Bueituk áapo ániata nahuau bétana áman yepsak, juka rey Salomónta uyyorisi jita täyäu jíkkaijseka. Ímï éntok aane, huépülaika Salomónta béppa chë yörisi machika. ³² Jume yoremem Nínivepo jomeme emo tóboktianake, ímëi géntem én kat-riam béj-reka, juka lütüriata am yuktiria báreka, éntokim két nokta ámet chúpanake: Bueituk hua génte Nínivepo joome jíapsi kúaktek, Jonásta huaka nokta Diosta bétana

huémta ámeu ä nokako. Të én ímï chë Jonásta béppa yörisi machika aane.

Jum machiriapo kaita tukaari

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ 'Kaabe juka machiriata táalataka ä eeso, éntok cajónta bétuk junne, kaa ä öore. Ál-la jum jikat chöla ä órenake; jume áman kimume juka machiriata bínna. ³⁴ Em pusim senu lámparata bénasi maachi, em takahua béchïbo. Jume em pusim türiako, em takahua két simekut tülisi machiriata jípunake. Të jume em pusim kaa türiako, jü em takahua két kaa machiku annake. ³⁵ Áachë suuhua, jü machiria emót ayukame em emo jípurë tíäu jamak kía kaa machiria. ³⁶ Júnëli béja, juka sime em takahua machikuy tápuniatuko, kaita senu lébelay júne kaa machiriata jípurëteko, sime tülisi kálajkosi machitunake, lámparata tüisi úttiaka enchi boojoria bénasi.

Jesús jume pariseerom éntok leyta mama-jtíame yeu am buíssek

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Juka Jesústa ámeu noksuk, senu pariseero ä jóau ä jíbuä núnnuk. Jesús éntok áman yepsaka, jum jóau kibakeka, mesau yejtek. ³⁸ Jü pariseero át guómtilatata taahuak, kaa áu báijmatuaka, ä jíbuä táytekä béchïbo. ³⁹ Të jü Señor ínel áu jiaahuak:

—Eme jume pariseerom juka vaasota yeutana jíba ä bábaksia, éntok juka puraátota. Të jum huáijhuatanam ái tápuni jü kaa túrayi,

éntok jita juëna éeriya. ⁴⁰ ¡Tóktém kaa susuak! ¿Jachem kaa jüneiya, huaka yeutana huémta yáakamta kët huaka huáijhua huémta yáala? ⁴¹ Të eme enchim tü jiápsipo ayukamtayi, jábetem jita miika. Júnëli sime tü huénnake.

⁴² ¡Obiachisi enchimmeu chäka, eme pariseerom! Bueitukem huaka sehua óguota menta, jum cientopo guoj mamnik Diostau bíchaa nanäikia. Alë bénasi juka rúuda tíamta, éntok sime ili júya buabuähuamta. Tem huaka lütüriata omoutela, éntok huaka Diosta nákuhamta. Íkäri éntok juka senuk júne katem ä koptia éiyey, simetem nanahuit boojoria éiyey.

⁴³ ¡Obiachisi enchimmeu chäka, eme pariseerom! Bueitukem jum tiöpopo náu yayaijhuäpo jume bankom bát órekame nákke, éntokem huam böommet yörisi machisi emo tebotua äa.

⁴⁴ ¡Obiachisi enchimmeu chäka, eme jume leyta am majtíame éntok pariseerom, ára nókichiam! Bueitukem huame cajón ánimakame mäari bénasi maachi. Jume yoremem éntok áme béppa naa rejte, kaa jünéaka.

⁴⁵ Huanäi senu leyta mamajtíame ínel ä yómmiak:

—Maestro, empo íkäi nokaka itomë kët tiusi bëa.

⁴⁶ Jesús ínel jiaahuak:

—¡Obiachisi enchimmeu chäka, eme leyta majtíame! Bueituk huame yoremem bëttesi püaktitua. Júkäi püaktita jábe yoreme júne kaa

ä yuuma. Eme éntok, kía huépul sítuy júnem kaa át jálo jálojte.

⁴⁷ '¡Obiachisi enchimneu chäka! Bueitukem jume profetam béchïbo bóoberam jojoa, huame enchim yoiyöhuam súakähui. ⁴⁸ Bueituk eme ä bitchak, enchim yoiyöhuam yáarimmak emo al-leä tía báare. Bueituk bempo am súhuak, eme éntok bóoberam am joria.

⁴⁹ 'Kíalïku jü Dios ä jüneeräpo ínel jiaahua: "Profetam éntok apóstolimne ámeu bíttuanake. Tem huatem súanake. Huatem éntokim guojajjanake." ⁵⁰ Júnëli béja ï génte én kat-riammet béppa yéchatunake, jume síme profetam ójbo guötialame jauhuey ániata naatekäpo naateka, ⁵¹ Abelta ójbopo naateka Zacaríasta ójbou tájti, altarta éntok buere tiöpota náu násuk mukukame. Jeehui, éne ínel jiaahua, jü génte én kat-riat át huénnake; huamei ä yómmianake.

⁵² '¡Obiachisi enchimneu chäka, eme jume leyta mamajtiame! Bueitukem jita täyahuamta llavem ésola. Të eme júne kaa áman kiimu, éntok kía huatem júne kaa áman kimutua.

⁵³ Juka Jesústa ikäi ámeu nokay jume leyta am majtiame éntok jume pariseerom tüisim áu öomteka taahuak. Huanärim juebenak jita áu nátemajey, éntokim tüisi yún ä noktuay. ⁵⁴ Akim ä aamuy jita ä nokähui, ili ä rábiktek ä nokäpo, jümüri béja ä nätua báreka.

12

Jü Jesús ia bétana am majtiak, jü kía áu úttil

ïaaka jita joame

¹ Tëpa may kaa náksi büru génte náu áu tójjak. Kíalim nat tétteneý. Huanäi Jesús ínel jiau táytek, të jume ä discípulommeu bátchu:

—Jume pariseerom levaduura bétanem emo suaya; jüri ínel kía áu tü yórem tíaka täbuiasi áu nüye. ² Bueítuk kaita éhuil éсотaka ják ayka, kaa yeu machinakeme. Éntok kaita éhuiltaka ayka, kaa jüneriatunakeme. ³ Huanäri, símeta kaa machiku enchim nok-läu, machiku jákkajitunake. Éntok síme nákapo éhuil nok-ri, mékka kárit jikat jáptehuaka chayna.

*¿Jábetasute máujpo yúmala?**(Mt. 10:26-31)*

⁴ 'Éntokne két ínel jiaahua, ín amiigom: Katem juka takahuata mëamta májhue. Huári béppam béja kaita éntok ára yáaka taahua. ⁵ Tëne enchim majtianake, jábeta enchim máujnakéhui. Huakärem májhue, huaka jíapsita enchim úhuaasuka, ä úttiarimmea jum tájju ára enchim kóm jímma. Jeehui, ínapone enchimneu ínel jiaahua, íkärem májhue.

⁶ '¿Jachu kaa mamni huikichim guoy tómipo nénenkihua? Të jü Dios kía huépülai júne kaa koptia. ⁷ Bueítuk jume em chonim júne síme náikiari. Katem májhue, bueítuk eme chë júne béj-re, juebena huikichim béppa.

*Jume kaa emo ésome yoremem bíchäpo
Cristota súalhuäpo*

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ 'Énne ínel jiaunake, hua jábe junne yoremem anëpo nee áu täya tíame, ínapo jü Yoremta Üusi inone ä täya tíanake, Diosta ángelesim bíchäpo, ⁹ të jü kaa nee áu täya tíame yoremem anëpo, ámani Diosta ángelesim bíchäpo két kaa täyana.

¹⁰ 'Kía jábe junne Yoremta Üusi béj-reka nokame, jiokoritunake. Të hua Espíritu Santota béj-reka nokame, jauhuey júne kaibu jiokoritunake.

¹¹ 'Huam tiöpopo náu yayaijhuäpem yeu tóijhuak, yäurata bíchäpo, katem jáchin éiya, jáchin enchim am yómmianakëhui, éntok jáchin enchim jiaunakëhui, ¹² bueítuk horata yúmak jü Espíritu Santo enchim majtianake, jita enchim noknakëhui.

Jínhua maachi, hua kaa náksi jita jípuhuame

¹³ Senu juebenam násuku, Jesústau ínel jiaahuak:

—Maestro, ín sayibehuë nooka. Juka itom átchay itou tö mukukähui, ínomake ä näikimte sáuhue.

¹⁴ Të áapo ínel ä yómmiak:

—Ómme, çtë jábesu jita näikimte béchïbo enchimneu nee yäut yéchala?

¹⁵ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Tüisem át suuhua. Katem úttesi jita yún jípuhuamtat kopti báare. Jü yoremta jiapsähui kaa yún jita jípuhuamtat aayuk.

¹⁶ Huanäi íkäi ejemplota ámeu yétchak:

—Senu yoreme rikotaka ím aaney; ä buíampo tüisi jíchupaka. ¹⁷ Huanäi hua riko juebenak ée táytek: “¿Jáchisune ayunake jáni? ¿Kaitápone ä kima mátkhi, juka ín chúpakähui!” ¹⁸ “Én ál-lane jüneiya jita ín yáanakähui”, ti éiyak. “Jume kárim ín jípurëu áma jita ín kikkimähui, anam tátabeka chë júne bueerem yáanake. Huanäine simeta huaka ín chúpakäu ërianake, éntok simeta huaka ín én jípurëhui. ¹⁹ Huanäine ín jíapsibeu ínel jiaunake: In jíapsi, juebenak jíte ëriala, juebena huásuktiriam béchibo. Jimyorëe, jíbuäe, jëyëe, emoë al-leetua.” ²⁰ Të Dios ínel áu jiahuak: “¿Kaa suära! Én i tukaarichi em jíapsi äbo émou aübaahua. Jü jita em náu tóij-ri, ¿jábese áttiaka tahuanake jáni?” ²¹ Júnëli áu huéenake hua yoremtau buéresi jita áa béchibo náu tójamtahui. Diostau bíchaa éntok, jita júne kaa jípure.

Dios simem ä üusihuam suaya

(Mt. 6:25-34)

²² Huanäi sep ä discípulommeu ínel jiahuak:
—Huári béchibone ínel enchimmeu jiaahua: Katem üttesi kaa yúmasi emo éetua: “Ímí jíapsihuamta bétana, ¿jítasute buänake? ¿Takahuata béchibo junne, jítasute sánkonake?” ²³ Huä jíapsihuame chë béj-re, buáhuamta béppa; éntok hua takahua chë béj-re, sánkota béppa. ²⁴ Jume kaaktërammechëm suuhua. Kaa ëechaka junne, éntokim kaa etta tobotoboktia. Éntokim kaitapo ä nü machik jípure. Toroosam ják

bem ä huáttia machikim kaa jípure, éntok Dios am jibuátua. ¿Jachem kaa chë béj-re huikichim béppa? ²⁵ ¿Jábesu hua enchim násuk aneme tüisi áu bamijtuaka méedio metropo ára áu yöturia? ²⁶ Bueituk kía huaka ilikkik jünem kara joátek, ¿jatchiakem huatekut emo bamijtua?

²⁷ 'Áachem suuhua, jáchisu jume sehuam líriom yötu. Huame kaa tekipanua, éntokim kaa jíjjoa. Tëne ínel enchimieu jiaunake, hua rey Salomón kía síme ä uyjóriay júne kaa huame bénasi áu sánkotuak. ²⁸ Të íneli Dios ä sásankotua juka júyata huajpo ayukamta. Yokoríapo éntok ornopo táana. ¿Jachu eme kaa chë júne tülik sánkotuana, yoremem kaita súalëram? ²⁹ Eme, bueituk, katem jáchin át éiya, jita enchim buänakëhui, éntok jita enchim jínakëhui. Katem kaa yúmasi emo éetua. ³⁰ Bueituk síme jü génte ím ániapo jíápsame, íkái simeta guojaase. Të eme huépülak Áchayek, jüneamta jita enchimieu bëyëhui. ³¹ Juka Diosta reyta néosauritem bát jaria. Huanäi síme jü huate béja kía áapo élaka enchimieu yebijnake.

*Jum téhuekapo buéresi jita jípuhuame
(Mt. 6:19-21)*

³² 'Katem májhue, eme ín kabaram. Eme ilikki, të jü enchim Átchay reytaka ä néshuepo enchim ä mák péaka enchim ä mákka. ³³ Huaka enchim jípurëu nénkakem poloobem miika. Júnëlem bóosam kaa momoyeme emo yáarianake, éntok chë béj-rek téhuekapo

ayukame kaa lülütemta, áman lak-ronta kara kibakepo, éntok téepärim kaa ä momoiyäpo. ³⁴ Bueituk jita enchim áttiata jípurëpo, huämi annake, jü enchim jíapsi.

Itote suayaka jíapsinake

³⁵ 'Katem koptel-la. Tülisem sánkotelataka, enchim lámparam táalataka aane. ³⁶ Huame sáyhuame bénasem emo jípure, bem teko jubiahua bétana nóttëu boobíchaïhuimta bénasi. Ä yepsak puertata ä poponak sep ä étaporianake. ³⁷ Al-leenakemme, huame sáyhuame, jü bem tekohua yepsaka kaa kócheme téako. Lütüriapone enchimneu ínel jiaahua: Huä bem tekohua, áapöisu jita áu huikojtuaka, mesau am jóaka am äbojnake. ³⁸ Kía tukaa násuk huéy yepsak junne, éntok kía marikaroapo yepsak junne, kaa kócheme tíakátek, huame sáyhuamet al-leehuari áme béchïbotunake. ³⁹ Senu huémtachem suuhua: Jü yoreme jóapo nésahueme jüneátek ják horapo juka lak-ronta áma yebijnakeu, kaibu kónnake, éntok kaibu juka kári puertata étapona, áma ékbuanä béchïbo. ⁴⁰ Eme kéchem kaa kótche. Bueituk kaa ínel enchim éäposu, ínapo jü Yoremta Üusi yebijnake.

Jü jóapo sáyhuame kaitat jíapsekame
(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Huanäi jü Peero ínel ä temajek:

—Señor, ¿jache íkái ejemplota ito béchïbo nooka, o símem béchïbo?

⁴² Jü Señor ínel ä yómmiak:

—Bueituk, ¿jábese júntuk hua móoroma nésauta joame éntok jitat júneame, ä teko-hua jume ä jóapo aneme béppa yechanähui, huam tua horapo am jibuätuanakë béchibo? ⁴³ Huä sáyhuame tua tüisi al-leenake, ä teko yepsako, huaka nésauta joaka téihuakame. ⁴⁴ Të lütüriapone ínel jiaahua, simeta ä áttia béppa ä mámpo ä yéchanake. ⁴⁵ Të huäri sáyhuame ä tekohua kaa läuti yebij máchileka, jume tekipanualerom éntok jume jáamuchim jóapo sáyhuame béttesi ámemak huée táytekätek, éntok kía buáhuamta huútia táytek, éntok vino jéyeka naamuk táyteko, ⁴⁶ huanäi jú ä tekohua yebijnake, hua taahuari kaa áachä boobit-huäubechi, éntok ják horapo jáni kaa ä júneriahuäpo. Huanäi béttesi nokta át chúpánake, éntok jum kaa tühuata joammak ä näikianake.

⁴⁷ 'Huä sáyhuame júneame jita ä tekohua huáatiäu, éntok kaa ä sáyhuä páman anëtek, tüisi bépsunake. ⁴⁸ Të jú kaita táyaka kaa huéchiasi ayukame, két bépsunake, të kaa tua tüisi. Bueituk hua jábesu yún jita mákhuakame, yún jita áu huáatiana, éntok hua yún jita suayatuahuame, chë yún jita áu auna.

*Jesús jume géntem emo näikimtetua
(Mt. 10:34-36)*

⁴⁹ 'Ínapo táijta yáaseka ím ániau äbo kóm siika. ¿Jítasune huáatia? ¡Bueituk jamak béja béete! ⁵⁰ Senu batörihuat kaa báreka júnene batónake. ¡Tepane kaa al-leiya inochä chúpëu tájti! ⁵¹ ¿Jachem yánti anhuamta ím ániapo

nee nüpakä bénasi éiya? Ëe, tine enchim-
meu jiaahua. Ál-la jume géntem chíbela emo
näikimtehuamtane nüpa. ⁵² Ën ímī naateka,
huépü jóapo mamnika annake, kaa náu anisi
éaka. Bájika jume guoyimmak kara jíapsinake,
jume guoyika éntok, jume bájimmak két alē
bénasi. ⁵³ Jü áchayhuari ä üusimmak kara emo
bínna; hua usiari éntok, ä átchay két alē
bénasi. Huä áyehuari ä jámut asoamak kara
emo bínna; hua jámut asoari éntok, ä áyemak
kétchi. Jü asuhuari ä jakaray két kara bínna;
hua jakarayria éntok, ä asu két alē bénasi.

Íkai tiempota, katem ä jüneria báare

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Jesús jü gentetau éntok két ínel jiaahuak:

—Jum täata áman huéchē bétana, namuta yeu
huéy, sepem ínel jiaunake: “Bäa äbo huéiye.”
Éntok ínel yeu sisime. ⁵⁵ Sur bétana jekay
éntokem ínel jiaunake: “Tátta báare.” Huanäi
ínel yeu sisime. ⁵⁶ ¡Eme ára nókichiram!
Jüneäem jita huéenakeu jum téhuekapo, éntok
jum buíapo. ¿Maasem íkai tiempota én ito át
anēhui kaa ä jüneria?

*Jábeta kókosi yáakáteko chúkulē ámak ejte-
jhua*

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿Jatchiaka eme kaa náu nokaka lütüriata
emo yáaria? ⁵⁸ Jábetē yäurau enchi nátuak
böochē bát áamak ejtejhua, ä tüte béchibo,
juka kaa enchim át yumähui, huam yäurata
bíchäpo kaa enchi yeu ä tóijnakē béchibo.

Bueituk júneltuk hua yäura policíata mámpo enchi yéchanake. Huäri policía éntok cárcelpo enchi páttianake. ⁵⁹ Enchine téjhua, huämire kaa yeu huéenake, kaa huaka síme tómita em áma huikiriähui em béjtuäu tájti.

13

Emóem jíapsi kúaktia, örem kókkonake

¹ Huámechi taahuarimmet huate Jesústau yájaka, áhuim ejtejhuaq jáchin juka Pilatota jume huate yoremem Galiléa buiärapo joomem ä súakähui, éntok jáchin juka bem ójbohuata animaalim ójbomak ä kuutiakähui, jum bem animaalim sússuaahuäpo. ² Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—¿Jachem ínel éiya, ímëi galileommeu kaa tühua ámeu siika, bem kaa tü yóremem béchibo, síme galileom béppa? ³ Èe tine enchimmeu jiaahua. Eme júne kaa jíapsi kúaktek, kéchem símetaka áme bénasi kókkonake. ⁴ O, ¿huame dieciochotaka kókkokame, Siloéepo kári buëuru nat béppa jokame, ámet huéchékähui, eme huamei chë júne cúlpak téiyey, jume huate yoremem Jerusalémpo jóakame béppa? ⁵ Èe tine enchimmeu jiaahua. Eme júne kaa jíapsi kúaktek, kéchem símetaka áme bénasi kókkonake.

Huä chuna óuguota kaa tatakamta ejemplo

⁶ Jesús huanäi íkai ejemplota ámeu yétchak:
—Senu yoreme chuna óuguota ä buiäpo kéchalatukay. Huanäi áman sika takata át

jariaka, kaita át téhuak. ⁷ Huanäi hua yorem-tau buíata suayamtau ínel jiaahuak: “¡Juyu! Báij huásuktiapone nat chätuka äbo yeyepsa, i óuguou, jume takam jariaka. Tëne jauhuey júne kaita át téhuak. Akë ä chüktia. ¿Jáchisen kía béja buíata jínëulatunake?” ⁸ Të hua buíata suayame ínel ä yómmiak: “Señor, Akë ä tójja, iäri huásuktiriat junne. Buíatane ä buálkoteria báare, éntokne ä tü tátabnakemta áu óre báare. ⁹ Takak júne türinake, kaa ä takak éntoke ä chüktianake.”

Jesús jimyore táapo juka jámutta müläita rútkiak

¹⁰ Sábalo jimyore táapo am majtiay jü Jesús jum tiöpopo. ¹¹ Senu jámut áma aaney, lemoonio kökoata jípureka dieciocho huásuktiapo; ókola chäka jíba hueramay. Kaachin ayuka áu rútktia máchiakay. ¹² Jü Jesús éntok ä bíchaka, áu ä rúkti sáuhuek. Huanäi ínel áu jiaahua:

—Empo jámmut, em kökoa bétanë búttiaritaka taahua.

¹³ Huanäi áa béppa mámték. Huämi horapo hua jámut rútktek. Huanäi Diosta úttíl táytek. ¹⁴ Të jü tiöpopo tua nésahueme, Jesússta sábalapo ä tütek tíaka, jume simemmeu ínel jiaahua:

—Búsan taahuarim aayuk, ámet tekipanoä béchibo. Huamechí taahuarimmechem äbo kaate. Huanäem emo jittotebo, të kaa jimyore táapo.

¹⁵ Huanäi jü Señor ínel ä yómmiak:

—¡Empo ára nókíchira! ¿Eme jábe júne jachem kaa enchim bues o buruta butbúttia

jimyore táapo, báam ä jítua béchibo? ¹⁶ Íkái jámutta, két Abrahamtat yeu simlamta Satanásta súmalatukaihui jum dieciocho huásuktiapo, ¿jachu kara búttiatui jáni i kökoata bétana, jum jimyore táapo?

¹⁷ Juka Jesústa ínëli jáak, síme huame áu omteme titihuek. Të hua síme génte al-leiyay, huaka Jesústa buéresi ä joáu bíchaka.

Jü mostaaza báchia ejemplo

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—¿Jíta bënasa, jü Diosta reytaka ä nésahuepo? ¿Éntok jíta bënasite ä bínnake?

¹⁹ Jü mostaaza báchiata senu yoremta ä buíapo echakä bënasi maachi. Yötuka béja júya bueürusi ayka, jume huikichim jikat rejteme ä mésëkiriammechi tosatek.

Jü levaduurata ejemplo

(Mt. 13:33)

²⁰ Ínel két ámeu jiaahua jü Jesús:

—¿Jíta bënasite ä bínnake jáni, juka Diosta reytaka ä nésahuepo? ²¹ Juka levaduurata senu jámut senu quintal hariinammak náu kuutiakä bënasi maachi, juka síme hariinata buaatiata huénnakë béchibo.

Jü puerta näulay

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Jesús pueblommechi éntok ranchommet huéiyey, am majtiasimeka, buere joära Jerusaléniu bíchaa, éntok laulauti ansimey.

²³ Senu éntok ínel ä temajek:

—Señor, ¿katim jaiki jume jínëurim?

Áapo éntok ínel jiaahua:

²⁴ —Úttiatem yáuhua jum puerta ilikkani páman kimu béchïbo, bueïtuk ínel enchimme-
une jiaahua, juebénakam áman kimu báanake,
tem kaa áma yúmanake. ²⁵ Chúkula juka
jóakamta yejteka juka puertata ä páttiak, eme
päku tahualame juka puertata ponaka ínel ji-
aunake: “Señor, Señor, Akë ä étapo.” Të
áapo ínel enchim yómmianake: “Kanne jüneyia
jákunem joome jäni, éntokne kaa enchim täya.”

²⁶ Huanärem ínel jiau táytinake: “Émomakte
jïbuäla, éntokte émomak jïla, éntok empo itom
majtiala huam itom pláazapo.” ²⁷ Të áapo
ínel enchim yómmianake: “Béjane enchim
téjhuak, kanne jüneyia jákun enchim jome-
tukähui, éntokne kaa enchim täya. ¡Mékkem
kaate, eme kaa türik jíba joame!” ²⁸ Ámanï
béja huéenake jü buanhuame éntok támim
kumhuame, juka Abrahamta bíchaka, Isaacta,
Jacobta, éntok síme huame profetam Diosta
bétana nokame jum Diosta reytaka ä nésahuepo
aneme. Eme éntok päku yeu tahuanake.
²⁹ Bueïtuk génte yáijnake täata yeu huë bétana,
täata áman huéchë bétana, norte bétana, éntok
sur bétana jum mesau jote báreka jum Diosta
reytaka ä nésahuepo. ³⁰ Huanäi huate jume
amáu kateme bát kannake. Huate bát kateme
éntok amáu kannake.

*Jesús jü Jereusalénta béchïbo buaana
(Mt. 23:37-39)*

³¹ Huäri taahuarit huate pariseerom yájaka ínel áu jiaahua:

—Ímë yeu huéiye, bueítuk jü rey Herodes enchi mëbáare.

³² Të áapo ínel am yómmiak:

—Ámanem sájaka ínel áu jiaahua jü kaa ti-hueratahui: “Éni éntok yokone jume lemooniom yorem jiápsipo yeu bébnake, éntokne jume kökoreme tútenake. Huanäine báij taahuarim huéy ín tékil chúpanake.” ³³ Júnentaka junne, éni éntok yoko, éntok machuko jíbane huéepo yúmala ín böo huériaka, bueítuk kaa áma huétche, juka profetata Jerusalémpo päku ä muknakëhui.

³⁴ ‘¡Jerusalén pueblo, Jerusalén pueblo, émpë jume profetam Diosta bétana nokame sússuame, éntoke tétammea am mamaasula jume émou bíttuarim! Jaikisisune kaa émou jiop-la em usim náu tóij báreka jáchin juka tótorita ä masam bétuk ä asölam náu ä totojä bénasi, enchimne náu tóij bábarek, të katem báarek. ³⁵ Áachem suuhua, eme, bueítuk enchim jóa silasoola tahuanake, éntokne enchim téjhua, katem júchi nee bínnake, júnak taahuata yúmak jübua, ínel enchim ino bétana jiaunakëhui: “¡Tüisi mabettunake jü Señorta téhuampo äbo huéeme!”

14

Jü Jesús juka yoremta takahuapo bäa bóosam jípuremta tütek

¹ Senu huéeme yeu siika, jum jimyore táapo. Jesús senu pariseero nésahuemta jóau ä jibuäsek. Huate pariseerom ä jojottuay. ² Huämi két senu yoreme aaney, ä bíchäpo kökoreka, ä takahuapo bäa bóosam jípureka. ³ Huanäi jü Jesús jume leyta am mamajtiammeu éntok jume pariserommeu nookak, ínel jíakari:

—¿Jachu áma huéche jáni jimyore táapo senuk tüte béchibo?

⁴ Huanäi bempo kaa jálek. Huanäi áapo, juka kökoremta nüka, ä tütek. Huanäi ä simtuak.

⁵ Jume pariserommeu ínel jiaahuak:

—¿Jábetaka junne, enchim násuku, juka ä buruhua o buesta posopo kóm huétchek, kaa läuti yeu ä huíknake jáni? Éläposu jimyore taahuari.

⁶ Huanärim kaachin ä yómmia máchika taahuak.

Jume bóodau núnurim

⁷ Jü Jesús jume néjunrim bíchaka jáchin huame bankom chë nésahueme béchibo näikiarim yeu púay, íkai ejemplota ámeu yétchak, ínel jíakari:

⁸ —Empo bóodau núnutuko, katë banko bát jokammet yeyejte, bueítuk jamak senu yoreme emo béppa chë yórihuame áma yebijnake.

⁹ Huanäi áma ä yepsako jü enchim náhuichim néjúnekame ínel émou jiaunake: “Íkæ júkai bankota mákka.” Huanäre titihueka mékka amáu yejtenake. ¹⁰ Ál-lë néjunhuak, áman amáu yejte, huaka enchi néjúnekamta yepsak ínel émou jiaunakë béchibo: “Empo ín amigo, äbe huéeka jume banko yeu púarim näikiarimmet

yeesa.” Huanärë ä mabetnake, hua chë em yörihuähui, huame mesau émomak jokame bíchäpo. ¹¹ Bueituk hua chë áu buérialeme kóm tahuanake, hua bétuk áu jípureme éntok tóboktiatunake.

¹² Inen két áu jiaahua hua ä jibuä núnukamtahui:

—Senukë jibuä núnukátek, katë em amiigom, em saayim, em huahuayim, em veciino rikom náu núnnu, bueituk bempo két enchi jibuä núnunake. Huanärë ä béjtuatunake. ¹³ Ál-lë äboj bárëteko buähuamta yáaka, póobeme náu núnnu, éntok jume mám lolöim, guók lolöim, éntok jume liliptim. ¹⁴ Huanärë tüisi tahuanake, bueituk bempo kara enchi béjtua. Tërë huame kókkolam tühuata jájamlame jábite taahuarit ä mabetnake, juka béjtuahuamta.

Jü kuptey buere jibuähuame ejemplo

(Mt. 22:1-10)

¹⁵ Senu mesau áamak kátekame ikäi jíkkajaka, ínel áu jiaahuak:

—Tühuata jájamnake jü Diosta reytaka ä nésahuepo páanim buäkame.

¹⁶ Huanäi jü Jesús ínel áu jiaahuak:

—Senu yoreme kúptey buähuamta yún yáuhuak. Huanäi juebenam áman núnnuk.

¹⁷ Huanäi kúptey jibuä éehuay horata yúmak, hua ä sáulerommak ínel nokta ámeu bíttuak, huame néjunrimmehui: “Binen kaate, bueituk sime béja chúpila.” ¹⁸ Të simetaka kaa áma emo yumä tía táytek. Huä bát téjhuaahuakame ínel jiaahuak: “Jübua jíbane haciendata jínuk. Én éntokne áman ä bít báare. Nechë át jiokore,

kaa ín áman yumä béchïbo.” ¹⁹ Senu éntok ínel jiaahua: “Jübua jíbane mamni yúnta buéesim jínnuk. Én éntokne áman am jüneria báare jáchin machisim ára jíhuike jáni. Nechë át jiokore, kaa ín áma yumä béchïbo.” ²⁰ Senu éntok ínel jiaahua: “Jübua jíbane juubek; kíalikune kaa áma yuuma.” ²¹ Jü sáyhuame nótteka, íkái símeta ä téjhuak, juka ä tekohua. Huanäi öomtek, jü jóapo áchayhuari; jü ä saulerotau ínel jiaahuak: “Läutë huéiye jume pláazammechi éntok jume pueblo böommechi. Jume poloobemem äbo nüpa, jume lolöim éntok jume liliptim.” ²² Huanäi jü sáyhuame ínel jiaahua: “Señor, em nésahuekäpo ámannä yáuhuak, éntok ketune áma aayuk, ják bem jotenakëhui.” ²³ Jü ä tekohua béja ínel áu jiaahua jü sáyhuamtahui: “Böommechi éntok ranchommechë huéiye. Úttiapë áman am kiima, éläpo tápunnake jü ín káari. ²⁴ Bueítukne enchimmeu ínel jiaahua, kía jábe júne ín bát núnúkäu kaa ä buänake, juka buáhuamta ín yáatebokähui.”

Béttesi maachi, Cristota guojaa béchïbo

(Mt. 10:37-38)

²⁵ Túisi yún juebena génte Jesústamak kaatey. Huanäi kúakteka ínel ámeu jiaahuak:

²⁶ —Kía jábe júne ino sáu huée bárëtek, ä áтчay kaa tójaka, ä áyehua, ä jubiahua, ä üusim, ä saayim, ä huáyihuam, kíal ä jíapsihua junne, kaibu ín eä páman huéeka ín disciipulotunake. ²⁷ Éntok jü ino béchïbo jiokot áu huemakemta kaa huatiateg püaktiaka

ino sáu sikame, kara ín disciipulopo náikiatu. ²⁸ Jachu eme jábe júne juka kári tüisi buëuruta yáa bárëtek kaa huam yejteka bächä jüneria báanake, ¿jaiki tómita áma kimunakëhui, éntok jaikik ä jípurëu áí ä chúpánakëhui? ²⁹ Jáchinaik junne, chúkula kári nahuata chúpasuko, juka huatek kara ä chúpánake. Huanäi sime jume ä bíchame ä junneria táytinake, ³⁰ ínel jíakari: “Í yoreme káate táytek; én éntok kara ä chúpaka taahuak.” ³¹ O jábe reysu, täbui reytamak nássuaseka yeu sikátek, ¿kaa huam yejteka bächä jüneria báanake? ¿Jachu guojmamni mil sontarommak ä kobanake jáni, huaka veinte mil sontarom jípuremta? ³² Kaa áma yumáteko, juka senuk ketune mékka ä aneyo, nokta áu bíttuanake kaa áamak nássua rókaka. ³³ Bueítuk jábe junne eme kaa juka simeta ä jípurëu kaa tójáteko, kara ín disciipulopo náikiatu.

*Jü ona juka chökorata tärük kaa türinake
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)*

³⁴ Jü ona türi; të juka chökorata ä tärük, ¿jítaisu júchi chökosi ayunake? ³⁵ Buíata béchibo júne kaa türi, éntok kía huate jítamak náu kuutihuak junne, kía guötiana ál-la. Jü jikkaij béchibo nákakame jikkaijnake.

15

*Ili kabara tärurita ejemplo
(Mt. 18:10-14)*

¹ Sime huame yäura tómita náu tóij-leerom éntok jume juëna yóremem Jesústau rúktey, ä

nok jíkkaij báreka. ² Jume pariseerom éntok leyta am mamajtíame áa bétana nokaka ä kítëbuay, ínel jíaka:

—Ï yoreme jume juëna yórememmak au türe, éntok ámemak jïbuä.

³ Jesús íkái ejemplota ámeu yétchak, ínel jíaka:

⁴ —¿Jábe yoremesu enchim násuk, cienim kabaraka, huépülaik áma táruka, kaa jume noventa áma bátanim mékka see päriapo tö sika juka ä táruri jariuseka sinnake ä tíau tájti? ⁵ Huanäi ä tíaka, tüisi al-leaka jöot ä püaktianake. ⁶ Huanäi ä jóau yep-saka, ä amiigohuam éntok áa chíkola jóakame núnuka, ínel ámeu jiaunake: “Ínomakem al-leiya, juka kabara ín táruri ín téakä béchïbo.” ⁷ Enchimmeune én ínel jiaunake, junëli két chë júne al-leehuame ayunake jum téhuekahui, huépul juëna yóremta jíapsi kúaktek, huate noventa áma bátani tü yóremem kaa jíapsi kúaktihuamta ámeu bëyeme béppa.

Jü ejemplo tómi tárurita bétana

⁸ 'O kétchi, ¿jábe jámutsu guojmamni taahuari tékil tómita jípureka, huépu tékil taahuarita tárükátek, kaa juka machiriata táaka, jíchikeka át jíápseka ä jariunake ä téau tájti? ⁹ Ä téakátek, ä amiigohuam éntok áa chíkola jóakame núnuka, ínel ámeu jiaunake: “Ínomakem al-leiya, juka tómita ín táruri ín téakä béchïbo.” ¹⁰ Júnëli kétchi tine enchimmeu jiaahua, al-leehuame ayunake jume Diosta

ángelesim násuku, huépul juëna yóremta jíapsi kúakteko.

Jü ejemplo jübua yötumta ä jóapo yeu sikamta

¹¹ Két ínel jiaahuak:

—Senu yoreme guoyim üusekay, ¹² huanäi jü chë kaa yöhue ä áchaybeu ínel jiaahuak: “In átchay, síme juka herenciata ín áttia, nechë ä mákka.” Huanäi símeta bem áttiahumta ámet näikimtek. ¹³ Chúkula kaa jaiki taahuarim huéy, jü ä üusihua chë kaa yöhue símeta huaka ä jípurëu náu tójaka siika, mékka buiärau bíchaa. Ámani béja juka tómita kía guötiak, kaa tühuata joaka. ¹⁴ Të béja símeta ä tejalsuk, buere tébaa siika, huämi buiärapo. Huanäi tébäuri táytek. ¹⁵ Huanäi senu yoremtau huämi buiärapo jometau rúktek. Huäri ä buíammeu ä jaasek, kohuim ä suaya sáhueka. ¹⁶ Huanäi béja jume kohuim buä bëteri kóm huáttemta júne buä péaka am bitchay, të kaabe ä mimikay. ¹⁷ Huanäi béja áu temai táytek, éntok ínel ée táytek: “¡Juebena tekipanualerom ín átchay jóapo yún buähumta jípure! ¡Ínapo éntok ími tébäi muuke! ¹⁸ Kíktekane ín áchaybeu huée báare. Huanäine ínel áu jiaunake: In átchay, kanne tüisi tahuala Diosta bíchäpo éntok em bíchäpo junne; ¹⁹ béjane kaa em üusi ti júne ino téhuaapo yúmala; kía huate em tekipanualerom bénasë nee bitcha.” ²⁰ Huanäi kíkteka, ä áchaybeu bíchaa siika.

’Huanäi jü ä átchay, ketune mékka ä huéysu, ä téuhuak. Huanäi tüisi ä jiokoleka ä bitchak. Huanäi búiteka ä nankirika siika. Ä íbaktiak,

éntok ä besiitok. ²¹ Huanäi hua ä üusihua ínel áu jiaahuak: “In áтчay, Diosta bíчäpone kaa tühuata yáala, éntok em bíчäpo. Béjane kaa em üusi ti júne ino téhuaapo yúmala.” ²² Të jü ä áчayhua jume ä sáyhuammeu ínel jiaahuak: “Sánkotem chë áma türík yeu huíkeka ä sánkotua, éntokem mámpo aniota át yétcha, éntokem ä bochatua. ²³ Huaka beceerota chë áhuikem yeu tójaka ä mäa. Jíbuänakete, jéntokte al-leerimmea buere pajkonake! ²⁴ Bueítuk íri ín üusi mukilata bénasi náikiahua; én éntok jíabitela. Tärutukay; të béja téuri.” Huanärim al-leerimmak äboj táytek.

²⁵ Jü ä kësam üusi áman jákun huasau aaney. Huanäi ä yepsayo, ä jóau kaa mékka ä huéyo, juka jiponhuamta éntok juka yíhuamta jíkkajak. ²⁶ Huanäi senuk áma sáyhuamta temajek jita áma huéhui. ²⁷ Áapo ínel áu jiaahuak: “Jü em saila yepsak. Huanäi jü em áтчay beceero áhuik mäak, al-leaka türík yúmalata yepsakä béчiibo.” ²⁸ Të hua usiari chë yöhue öomtek. Huanäi éntok kaa áman kibak báarey. Ä áчayhua yeu sika jìokot áu jiaahuak, áman ä kibak sáhueka. ²⁹ Áapo éntok ä áчaybeu ínel jiaahuak: “Empo júneiya jaiki huásuktiapone enchi aniala, em nésau joaka, të jauhuey júne kaa chiva asölaata júne nee mik-la ín amiigom ín äbojnakë béчiibo. ³⁰ Të íkã em üusi jume jáamuchim kaa titihueme büru yorememmak rejteme, huaka em tómita ámet tejalek. Én éntok ä yepsako, juka beceero áhuiriahuaamta

júne mëtebok, áa béchïbo.” ³¹ Huanäi jü ä áchayhua ínel áu jiaahuak: “In üusi, empo jíba ínomak aane, éntok símeta huaka ín áttia, empo ä áttiak. ³² Të ëni tua türi al-leerimmea pajko béchïbo, bueítuk jü em saila mukpotä näikialatukay, të júchi jíabitek. Täruritukay, të béja téuri.”

16

Jü móoroma kaa tüisi tahuakamta ejemplo

¹ Jesús ä discípulommeu két ínel jiaahua:

—Senu yoreme rikotaka móoromata jípurey. Huanäi ejtejhuariahuak íkäi móoromata huaka ä áttiahua kía ä guötiä bétana. ² Huanäi hua ä tekohua ä núnuka ínel áu jiaahua: “¿Jítasu íri emo bétana ín jíkkajähui? Jume jíösiam cuentam áma em jípurëu inou tójja, bueítukë béja kaa móoromatunake.” ³ Huanäi hua móoroma büruk ée táytek: “¿Jáchisune anake jáni ëni ín teko béja tékilta nee úhuak? Kanne úttiak jíbuejeka buíata ín tekipanuanakë béchïbo, éntokne tihue júne ín nétannakë béchïbo. ⁴ Béjane júneiya jita ín yáanakëhui, huatem bem jóapo nee bem mabetnakë béchïbo, béja kaa nee móoromatuko.” ⁵ Huanäi jume ä tekohua huikiriame hueuhuëpulaim núnnuk. Jü bát huémtau ínel jiaahua: “¿Jaikiksë ä huikiriya juka ín teeko?” ⁶ Áapo éntok ínel áu jiaahua: “Cien barril aceiteta.” Huanäi ínel áu jiaahua: “Ímï jíosiapo jïojteri jü em ä huikiriähui. Läütë yejteka, cincuenta barrilim jíba áma jïojte.” ⁷ Chúkula júchi senuk temajek:

“Émposu, ¿jaikiksë ä huikiriïya?” Áapo éntok: “Cien sako tirijkom ti au jiaahua.” Huanäi ínel áu jiaahua: “Ími jíosiapo jïojteri jü em ä huikiriähui. Läutë yejteka, ochenta sakom jíba áma jïojte.”⁸ Huanäi hua ä tekohua juka móoroma kaa tüisi huémta úttileka taahuak, ä kóba súakä béchïbo. Jume géntem én kat-riame tüisim kóba súhuak, jume Diosta úusim machiri-ata jípureme béppa.

⁹ ‘Éntokne két ínel jiaahua: Ím ániapem kaa tü tómita huämëm am kooba, jume amiigom. Huanäi béja íkái símeta lütek, ámanëm ma-betna, enchim yü jíapsinakepo.

¹⁰ ‘Huä kaa jaikik jita jípureka júne tüisi áu huérianame, kía juebenak jita jípureka júne tüisi áu huérianake; éntok hua kaa jaikik jita jípureka júne kaa tüisi áu huérianame, két juebenak jita jípureka júne kaa tüisi áu huérianake.
¹¹ Bueítuk kaa tü rikoapo kaa tüisi enchim ayuk, ¿jábesu juka tua tü rikorata enchim mámpo yéchanake jáni? ¹² Huaka kaa enchim áttia kaa enchim suayako, ¿jábesu huaka tua enchim áttia enchim mák báanakejáni?

¹³ ‘Jü senu sáyuame kara guoy tekommeu tekipanua; bueítuk huépülaik omtianake; juka senuk éntok náknake. Juka huépülaik chë érianake; juka senuk éntok, kaitäpo ä bínnake. Karem Diosta nésau johua, éntok tómit jíba éaka jíápsa.

¹⁴ Símeta íkám jíkkajay jume pariseerom, bueítukim tüisi tómit jíápsokay. Huanärim ä junneriay. ¹⁵ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme inel jume emo tü yóremem tíame jum genteta bíchäpo, të Dios enchim jíapsi jüneria; bueituk jume yoremem chë ériäu, Diosta bíchäpo jaiti maachi.

Diosta reytaka nésahueui

¹⁶ 'Moiséjta ley éntok jume profetam Juan Bautistatau tájti jíba siika. Huanäi naateka jü tü noki Diosta reytaka ä nésahue bétana huéeme nokhua. Büruka éntok úttiata johua, áman kimu báreka.

¹⁷ 'Chë kaa obiachi téhuekata éntok juka buíata lütinakëhui, huaka huépul léetrata leypo huémta kaa chúpanakeu béppa.

*Jesús emo jubeka guötiahuamta bétana nooka
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)*

¹⁸ 'Sime jábe ä jubiahua jímmaakame, éntok júchi täbuik jubekäteko, Diosta bíchäpo kaa tüisi tahuala. Éntok jü jámut jímmaarita nükame junne, két Diosta bíchäpo kaa tüisi tahuala.

Jü riiko éntok jü Láazaro

¹⁹ 'Senu yoreme riko aaney, tüisi finok sásankoka éntok béj-remta, éntok chikti táapo buéresi ujjorisi äbojteboka. ²⁰ Senu két aaney netaneka jíápsay, Láazaro ti téhuaaka, huakäi puertapo au huiksisimey simet takahuat sähuaka. ²¹ Rikota mesapo kóm huáttemta júne buä péiyay jobobáreka. Chüum júne béja áu sájaka, jume sähuam ä tetëbuariay. ²² Jauhueka muukuk, jü netanëra. Huanäi

jume ángelesim ä núk sájjak, áman Abrahamta anéhui. Jü riko éntok két muukuk; huanäi mäahuak. ²³ Áman táijpo jiokot éaka, jikau remtek. Huanäi béja mékka jákun juka Abrahamta bitchak, Láazarota éntok áamak kátekamta. ²⁴ Huanäi chaayeka ínel jiaahua: “¡In átchay Abraham, nechë jiokolë! Jukë Láazarota ä sútu púnta báapo kómoniaka nee äbo nínta síparia sáuhue. Bueítukne tüisi jiokot éiya ímï béetëpo aneka.” ²⁵ Të jü Abraham ínel áu jiaahua: “Üusi, áahuë huáate, empo síme tühuata jípurey áman buíapo jiápsaka, jü Láazaro éntok jiokot máchiraata bitchak. Én éntok, áapo juka tühuata mabet-la, empo éntok juka jiokot máchiraata. ²⁶ Éntok két senu huéeme áma aayuk: Siba tüisi mékka kömitaka áma óorek enchim éntok ito násuku. Júnëli béja jume ímï áman bíchaa enchimneu kat báareme, kara áman kaate. Huannäbotana bina bíchaa júnem kara äbo kaate.” ²⁷ Huanäi ínel áu jiaahua: “Emoune nok buaana, ín átchay Abraham, jukë Láazarota ín átchay jóau jaase, ²⁸ bueítukne mamnim sailak. Áman íkái ámeu noknake, kaa ímin jiokot machikun am téunakë béchibo.” ²⁹ Huanäi Abraham ínel áu jiaahua: “Moiséjta éntok jume profetamim jípure; ¡huamerim jikkaijnake!” ³⁰ Huanäi áapo ínel jiaahua: “Ëe, ín átchay Abraham, të senuk jume kókkolam bétana ámeu yepsakim jíapsi kúaktinake.” ³¹ Të Abraham ínel áu jiaahua: “Juka Moiséjta éntok jume profetam kaa am nok jikkaij bárëtek, kéchim huaka kókkolam

násuk jíabitekamta bíchak júnem kaibum emo jíapsi kúaktianake.”

17

Jioptuahuamta bétana jiojteri

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Jesús jume ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Jíba ayunake huaka genteta jioptuaka kaa türiu bíchaa ä núnume. ¡Të jiokochia hua yoremta béchibo jábeta jioptuame! ² Chë tüisi áu huée éiyey, juka téta át tutujhuamta kutánaapo át súmahuaka bahuéu kóm jímmaahuako, të kaa am jioptua éiyey ímëi ili uusim. ³ ¡Emem emo suaya!

‘Juka em saila kaa tüisi émomak tahuak kut-tilasë áu nooka; áu ä jíapsi kúaktek éntok, Akë ä jiokore. ⁴ Senu táapo guoy búsanisi kaa tüisi émomak ä tahuako, guoy búsanisi émou ä nótteko: “Kanne júchá yáanake tä jíay”, Akë ä jiokore.

Huaka jita súalhuamta jáchin machisi úttiakähui

⁵ Jume apóstolim Señortau ínel jiaahua:

—Diosta súalhuamtë itot büruria.

⁶ Huanäi jü Señor ínel jiaahua:

—Tua lütüriapem Dios ehuamta súalëtek, kía mostaaza báchiata beletchisi junne, arem ínel jiäu éiyey jü júya sicómoro téamtahui: “Emoë póponaka bahuépo emo këtcha”, huanäi jü júya enchim nésahuépo áman ayu éiyey.

Sáyhuamta yä éähui

7 'Jábesu eme, senu enchim sáhuemta möitemta o chë animaalim suayamta, huasa bétana ä yepsayo, ¿sep ínel áu jiaunake: “Binë huéiye, mesahuë yejte”? 8 Ëe, ál-la ínel áu jiaunake: “Buáhuamtë yáuhua, täbui sánkompë kóbate. Huanärë nee miika. Nee jibuäsuko éntok nee jita jüsuko, béjë jibuä, éntoke jita jëye.” 9 ¿Jachu ä Dios buánianake, huaka ä sáhuëhui ä nésahui ä yák tíaka? Jíba tua ëe. 10 Júnëli két eme sime juka Diosta nésahui enchim át sáyhuä chúpak, ínělem jiaunake: “Ítapo nésauta joame kaita béchibo türi; itom át sáyhuäu jíbate yáuhuak.”

Guoj mamni leprosom

11 Jü Jesús jum buere joära Jerusaléniu bíchaa huéeka, jü Samaria éntok Galiléa buíarata náu násuk áman siika. 12 Senu pueblou yebisiseka ä huéiyo, guojmamni yoremem sáhua leprä téamta kökoaka ä nankirika yeu sájjak. Huanärim ili mékka jápteka, 13 kusisi chayekam ínel jiaahua:

—¡Jesús, Maestro, itomë jiokore!

14 Áapo éntok am bíchaka ínel ámeu jiaahua:

—Ámanem tiöpopo tékiakammeu kaate.

Huanärim katekasu türiak. 15 Huanäi huépülaka áu bíchaka éntok áu türi jüneriaka, tüisi kusisi chayeka éntok Diosta úttileka áu nóttek. 16 Jesústau tónommia kíkteka, ä pújba buíau kóm yúmariak, ä Dios buaníaka. Ì yoreme éntok huam Samariapo jometukay. 17 Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—¿Jachum kaa guojmamniakay jume türiakame? ¿Jáksum aane, jume huate b́atan yoremem türiakame? ¹⁸ ¿Jachu ́iri huépülaika kaa itom pueblopo jomesu nóttek, Diosta baysahueka?

¹⁹ Huanäi ínel áu jiaahua:

—Diosta em śualëu enchi jínëuk. Yejteké siime. Tüiriläe.

Jächin juka Diosta reytaka nésahuëhui itou yebijnakëhui

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Jume pariseerom juka Jesústa temajek, jauhuey juka Diosta reytaka ä nésahueu yebijnake b́etana. Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Juka Diosta reytaka ä nésahueu yepsay kaachinte itom pusimnea ä b́innake. ²¹ Kaabe ínel jiauna: “Ímí aane”, o “Júmü aane”; bueítuk jü Diosta reytaka ä nésahuepo én ímí enchim násuk aane.

²² Huanäi jume ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Të tiempo yúmanake ínapo Yoremta Üusi kía huépül taahuata júne enchim bít peenakëhui, të katem ä b́innake. ²³ Huanäi ínelim enchimmeu jiaunake: “Ím aane”, o “Áman aane.” Të katem áman sásaka, éntok katem áme sáu rejte. ²⁴ Bueítuk juka yúku béroktita téhueka b́etana sejchúkti ániata nahuau tájti ä machiriakäpo b́enasi, junëline b́ittunake ínapo jü Yoremta Üusi taahuarita yepsayo. ²⁵ Të úttia ketune juebena jiokot máchiraata ín b́innakëhui, éntok huaka génte én huémta nee omoutenakëhui. ²⁶ Noéta

taahuarimpo Bénasi, áñeli két huéenake, jü Yoremta Üusi yepsayo. ²⁷ Jibuáhuay, éntok vino jihuay, emo jubiahuay éntok emo kunahuay, Noéta arcau kibakeu tájti. Huanäi béja yepsak, jü buere bánia diluuvio. Huanäi simetaka kókkok. ²⁸ Áñeli két siika, jume Lotta taahuarimmet: jibuáhuay, jita jihuay, jita jinnuhuay, jita nénkihuay, éntok ethuay, éntok káatehuay; ²⁹ të juka Lotta jum Sodoomapo yeu ä sik jíbba, táji yúkkuk, éntok azufre téhueka bétana. Huanäi simetaka kókkok. ³⁰ Júneli huéenake júnakoy táapo Yoremta Üusi yepsayo.

³¹ 'Huäri taahuarit hua jábe kárit jikat aneme, éntok juka áttiahuata káapo jípurétek, katem kóm sika áman kibakeka ä nü báanake; senu éntok áman huajpo anétek, kaa ä jóau nótti báanake. ³² Huä Lotta jubiaheu yeu sikam-tahuem huáate. ³³ Sime jume ä jíapsi jínëu báareme ä tárunake. Éntok sime jume ä tárukame ä jínëunake.

³⁴ 'Énne enchimneu ínel jiaahua, huäri tukaariachi guoyikam jípetampo náu tónake. Huépülaka núk sákana; senu éntok áma tö sákana. ³⁵ Guoy jáamuchim nanahuit jäbueka tujnake. Huépülaka núk sákana; senu éntok áma tö sákana. ³⁶ Guoy yoremem huajpo annake; huépülaka núk sákana; senu éntok áma tö sákana.

³⁷ Huanärim ä yómmiaka, ínel áu jiaahua:

—¿Jákusu huéenake jáni iri, Señor?

Huanäi áapo am yómmiak:

—Jum mukirata bökäpo, huämirim náu yáijnake, jume tekuem.

18

Jámut jókoptulame éntok jü juez kaa lútüriata joame

¹ Jesús senu ejemplota ámeu yétchak, jíba Diostau buanhuamta itou bëyë bétana, kaa kóm éaka, ² ínel jíakari:

—Senu pueblopo yäut aaney, Diosta kaa májhueka éntok yoremem kaa yöreka. ³ Huämi pueblopo két aaney, senu jámut jókoptulataka, élaka hua jueztau yeyepsaka, lútüriata áu yáaria iaaka jü áamak nok peleytamtamaki. ⁴ Jü juez éntok kaa báarey; juebena taahuarim béja huéiyey. Të chúkula béja ä jíápsipo ínel jiaahua: “Éläposune kaa Dios huáate, éntokne kaa jábe yoremta yöre, ⁵ të ï jámut jókoptula múksi jíba nee bitcha. Júnel béchibone ä anianake, jamak koloptune nee öomtituanake.”

⁶ Huanäi ínel jiaahua jü Señor:

—Akem ä nok jíkkaja, juka juezta námakak jíápskamta. ⁷ ¿Jachu jü Dios kara lútüriata am yáaria jáni jume ä eriähuim, jume taahuapo éntok tukaarit naa búrujti áu buaname? ¿Jachu tebe tiempota simsuko, béja am nok mabetnake jáni? ⁸ Enchimmeune ínel jiaahua läuti lútüriata am yáarianake. Të juka Yoremta Üusi yepsak, ¿jachu ketune ayunake jáni jü Dios ehuame ími buíapo?

Pariserom éntok tómita náu tóijleero

⁹ Jesús täbui ejemplota ámeu yétchak, jume huate emo tü yóremem tíaka, huatem éntok kaa tüisi bíchammehui. Ínel ámeu jiaka:

¹⁰ —Guoy yoremem tiöpou kiímuk, Diostau buanboka. Senu pariserotukay, senu éntok yäura tómita náu tóij-lerotukay. ¹¹ Jü pariseero huéeka ínel ä jiápsipo Diostau buaanay: “Dios, enchine baysauhue bueítukne kaa jume huate yoremem bénna; ékbualerom, éntok kaa lútüriata boojoriame. Kanne kía ják jáamuchim jípure, éntok i yäura tómita náu tóij-lerota bénasi júnene kaa ántuari. ¹² Semanapone guosa ayuuna, entok síme ín kobäune diezmo.”

¹³ Të jü yäura tómita náu tóij-leero éntok, mékka tónommia huéeka, jikau júne kaa remti báarey. Táhuít jíba áu chónaka, ínel jiaahuay: “Dios, nechë jiokore, nee kaa tü yóremtukä béchïbo.”

¹⁴ Ínapo ínel jiaahua ïri ä jóau kóm siika béja jiokoritaka, té jü pariseero ëe. Bueítuk hua áu buérialeme kóm tahuariana; hua áu kóm tahuariame éntok tóboktiana.

Jesús ili usimmet tü nokta chuppak

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Jume ili usim áu nüpahuak, ámecham mánte iaaka. Jume discípulom, júkai bíchaka, ámehuim oomtek, jume áu am nüpakammehui.

¹⁶ Të Jesús am núnuka ínel ámeu jiaahua, ä discípulommehui:

—Akem am tójja, éläpo jume ili usim inou kan-nake, éntokem katem jukaram taktiria; bueítuk juka Diosta reytaka ä nésahuepo júmëi bénasi emo nüyeme ä áttiak. ¹⁷ Lútüriapone ínel

enchimneu jiaahua, hua kaa ili usita bénasi éaka Diosta reytaka ä nésahueu mabetakame, kaibu Diosta reytaka nésahuepo annake.

Jü jübua yötume riiko

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Senu yoreme yäurapo kátekame ä temajek, ínel jíakari:

—Tü Maestro, ¿jítasune yáanake, juka yü jíapsihuaamta jípu béchïbo?

¹⁹ Jesús ínel ä yómmiak:

—¿Jatchiakasë nee tü yóreme tíiya? Kaabe éntok chë türi ímï buíapo, jü Dios jíbba. ²⁰ Jume mandamientomë täya: “Katë kía ják jáamuchim jípunake; katë jábeta mëa; katë ékbua; katë jábeta bétana ára nókichiata nooka; em áchayë yöre, éntok em áiye.”

²¹ Huanäi áapo ínel jiaahua:

—Simetane íkai huéria ín usitukäpo naateka.

²² Jesús íkai jíkkajaka ínel áu jiaahua:

—Ketune senu huéeme émou bëye: simete juka em jípurëu nénkaka, poloobem ä miika; huanäre téhuekapo rikoata jípunake; éntoke inou rúkteka nee guojaase.

²³ Huanäi áapo íkai jíkkajaka kaa al-leaka taahuak, bueítuk tüisi yún tómekay. ²⁴ Jesús ä bíchaka, siirokaka taahuak. Huanäi ínel jiaahua:

—¡Tepa tüisi obiachi Diosta reytaka ä nésahuepo am kimunakë béchïbo, jume riikom!

²⁵ Chë júne kaa obiachi jíikia pusimpo camellota áma huam yeu huéenakë béchïbo, jü yún

tómekamta Diosta reytaka ä néshuepo ä kibaknakëhui.

²⁶ Huanäi huate íkái jikkajaka, ínel áu jiaahua:
—Huanäisu, ¿jábese júntuk jínëutunake?

²⁷ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:
—Jum yoremem kara árahuëpo, Diosta béchïbo kaa obiachi.

²⁸ Peero éntok ínel áu jiaahua:
—Señor, ítapo simeta itom jïpurëu tö sájjak, enchi guojaa báreka.

²⁹ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:
—Lütüriapone ínel enchimëu jiaahua, kía jábe júne ä jóa tö sikame, ä áchayhuam, ä sailahuam, ä jubiahuata, éntok ä üusim, Dios reytaka ä anëpo an báreka, ³⁰ chë júne áa béppa ä jïpunake ímï ániapo; huame taahuarim äbo huémmet éntok, yü jíapsihuamta jïpunake.

Jesús ä muknakeu ámeu nooka

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Jesús jume doocem bempolaim móchala núnuka, ínel ámeu jiaahua:

—Énte buere joära Jerusaléniu bíchaa jikau kannake, simetaka jume profetam Diosta Üusi bétana jïojtekäu chúpnekë béchïbo. ³² Bueïtuk jume kaa judíom mámpo tóijna. Huanäi áanim béja tüisi ä junnerianake, éntokim ä buere áunake, éntokim át chít huáttinake. ³³ Huanärim tüisi ä bemmuchaka, akim ä mënake; të báij taahuarim huéy jíabitenake.

³⁴ Të bempo tóktim kaa át jünéaka taahuak, jita ä nokähui. Í noki áme béchïbo kaa

jünakiachitukay; katim át jüneiyay jita ámeu ä nok bárëhui.

*Senu lípti bitchak, Jericópo joome
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)*

³⁵ Ínel yeu siika: Jesústa pueblo Jericóu yebisiseyo, senu lípti böo mayoat káteka nétaney. ³⁶ Juka genteta juebenak katemta jíkkajaka, jü lípti nátemajek jita huëhui. ³⁷ Huanärim ä téjhuak, juka Jesús Nazarenota áma huam huë bétana. ³⁸ Huanäi kusisi chay táytek, ínel jíakari:

—¡Jesús, Davidta Üusi, nechë jiokore!

³⁹ Jume bát kateme éntok ä nok pappattiy, kaa múksi ä jiau sáhueka. Të áapo chëhuasu úttia chaayey:

—¡Davidta Üusi, nechë jiokore!

⁴⁰ Huanäi Jesús kíkteka ä núnotebok, ä anëu bíchaa. Huanäi áu ä yepsako, ä temajek:

⁴¹ —¿Jítasë nee émou yáa ía?

Huanäi jü lípti ínel jiaahua:

—Señor, bít-huamtane huáatia.

⁴² Jesús ínel áu jiaahua:

—¡Akë ä mabeta! Em nee súalë béchibë bíchaka taahua.

⁴³ Huämi horapo jü lípti bíchaka taahuak. Huanäi éntok juka Jesústa guojaasek, Diosta baysahueka. Jü síme génte íkái bíchaka két Diosta úttileka taahuak.

19

Jesús éntok jü Zaqueo

1 Jericóu kibakeka jü Jesús, jum pueblopo násuk áman huéiyey. 2 Huanäi ínel yeu sika: Senu yoreme Zaqueo ti téhuaakame, jume tómita náu tóij-lerommeu yáuttukay, éntok rikotukay. 3 Jesústa bít báreka éiyay, jünee báreka ä jábétukähui. Të kaa áma yuumay, juka genteta büru béchïbo, bueituk tüisi kómelatukay. 4 Huanäi ä bít báreka, áapat búiteka júya buëurukut jámuk, sicómoro téamtachi, Jesústa huéenakepo ámani. 5 Jesús béja áman yepsaka, jikau remteka ä bitchak. Huanäi ínel áu jiaahua: —Zaqueo, emoë bamijtuaka kóm huéiye, bueitukne em jóau yebijnake éni.

6 Huanäi jü Zaqueo láuti kóm sika tüisi al-leaka ä mabetak. 7 Íkai bíchaka, simetaka kaa türik Jesústa bétana nok táytek, senu kaa tü yóremta jóapo ä tahuak tíaka. 8 Huanäi Zaqueo kíkteka, Señortau ínel jiaahua:

—Juyu, Señor, jume poloobem násuk áman juka ín jípurëune am mik báare; senuk báitahuaka ä ékbuariak junne, naikisi áa béppane ä nóttirianake.

9 Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—Én íari taahuarit ímí jóapo yepsak, jü yore jínëiuhuame, áapörík kët Abrahamta üusitukä béchïbo. 10 Bueituk ínapo jü Yoremta Üusi äbo siika, juka áu tárulata jariuseka ä jínëu báreka.

*Jü yoreme tómita mákhuaka ä büruria
iaahuaka ejemplo
(Mt. 25:14-30)*

11 Íkai am jíkkaiksuk, jü Jesús ejemplota ámeu yétchak, Jerusaléniu kaa mékka ä aneï béchïbo.

Bempo éntok ínel éiyay: Jü Diosta reytaka nésahueu én ímï horapo abe yepsa. ¹² Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Senu yoreme yäura usiarimmak huéeritaka ím aaney. Huanäi mékka senu buiärau bíchaa siika, ámani reytu báreka, chúkula éntok äbo nótti báreka. ¹³ Huanäi béja sim báreka, guoj mamni ä tekipanualerom núnnuk. Yún tómita nátepolá am mákkak, ínel ámeu jíaka: “Íkãrem tómita tekipanuatua ín yepsäu tájti.” ¹⁴ Të jume áma pueblopo joome katim ä huáatiay. Huanärim genteta náu tójaka áa sáu am jaasek nokta huériame, ínel áu jíakari: “Katte íkãi ito béppa yäuttu íaa.” ¹⁵ Huanäi béja áapo nótteka, júka yäurata mabetchulataka, am núnutebok huame ä tekipanualerom jume tómita nülame, am júneria báreka jáchin machisi am tekipan-uakähui. ¹⁶ Senu bát áu yepsak, ínel jíakari: “Señor, jú em tómi, guojmamnik áa béppa koobak.” ¹⁷ Huanäi áapo ínel áu jiaahua: “Türi, tüise ára sáutu; jum ilikkiku tüisi em tekipan-uakä béchïbo, guojmamni pueblomme-huë yäuratunake.” ¹⁸ Senu júchi áu yep-sak, ínel jíakari: “Señor, jú em tómi mam-nik áa béppa koobak.” ¹⁹ Huanäi íau két ínel jiaahua: “Empo kétchi mamni pueblom béppë yäuttunake.” ²⁰ Senu júchi áu yepsak, ínel jíakari: “Señor, ímï óorek jú em tómmi; payumpone kutti ä súmmak, ²¹ bueítukne enchi májhuey, em yórem juënatukähui, kaa em ják óreri nunüyë tíaka, kaa em echakäu júne toboto-boktiä tíaka.” ²² Huanäi jú rey ínel áu jiaahua:

“¡Empo kara sáutu! Juka nokta em tempo yeu sikamta, júkáine emót kúaktianake. Túise júneiya nee yorem juénatukähui, kaa ín ják ériari ín nunüyehui éntok kaa ín echakäpo nee jita tobotoboktiähui. ²³ Jatchiakasu ¿jüntukë kaa juka ín tómi bancopo óorek, én juka bancotane yore bebejtuäu mabet éiyey?” ²⁴ Huanäi jume áma anemmeu ínel jiaahua: “Juka tómitem ä mák-ri ä úhua; juka guojmamni tómita áa béppa kobalatem ä mákka.” ²⁵ Bempo éntok ínel áu jiaahua: “Señor, béja juka guojmamni tómita jípure.” ²⁶ Áapo éntok ínel am yómmiak: “Inelne enchimmeu jiaahua, hua jita jípureme júchi huatek máktunake; hua kaita jípureme éntok, hua ilikkik ä jípurëu júne ä úhuaatunake. ²⁷ Éntok két huame nee béj-reka kateme, jume kaa áme béppa nee yäuttu iaame, júmëi éntok inohuem am huéria. Huanärem ín bíchäpo am kóba chúktia.”

Jesús tüisi mám tájtiriahuaka buere joära Jerusaléniu kibakek

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Íkái noksuka, bát kíktek buere joära Jerusaléniu jikau böochi. ²⁹ Béja abe huame pueblommeu yepsaka, Betfagéu éntok Betani-ahui, jú káhui Oliivo téamta náapo aneka, guoyim ä discípulom áman jaasek, ³⁰ ínel ámeu jíaka:

—Huä pueblou ito beu kaa mékka kátekamtahuem nóite. Áman yájakem buruta áma chákamta téunake; kaabe jee át jote. Akem ä búttiaka, äbo ä huéria. ³¹ Jábeta enchim

temajek jita béchïbo enchim ä búttiähui, ínëlem áu jiauna: “Jü Señor ä huáatia.”

³² Jume ä discípulom sájaka, ä téhuak, Jesústa am téjhuaakäpo Bénasi. ³³ Huanäi juka buruta am búttiay jume ä áttiakame am temajek, ínel ámeu jíaka:

—¿Jatchiakem juka buruta butbúttia?

³⁴ Bempo éntok ínel jiaahua:

—Bueítuk jü Señor ä huáatia.

³⁵ Huanärim Jesústau ä nüpak. Jume bem sánkomim burutat óreka, Jesústa át jikat yétchak. ³⁶ Huanäi ä hué pámani jume sánkomim áapat guötiasakay. ³⁷ Béja áman jëla kóm kateka kahui Oliivo ti téhuaakapo, síme jume ä discípulohuam áa sáu kateme chay táytek, al-leaka éntok Diosta úttileka, jume jauhuey kaa bíbithuame bem bíchakä béchïbo.

³⁸ Inëlim jiaahua:

—¡Yörisi maachi, jü Rey Diosta téhuampo itou yepsame! ¡Yánti jíapsihuame áman téhuekahui, éntok lóoria jikachi!

³⁹ Huanäi huate pariseerom jume genteta násuk aneka áu ínel jiaahua:

—Maestro, em discípulome chay yáatiria.

⁴⁰ Áapo am yómmiak, ínel jíakari:

—Enchimmeune ínel jiaahua, ímëi kaa jíaleyo, jume tétam chay táytinake.

⁴¹ Béja kaa mékka áman huéeka, juka buere joära Jerusalénta bíchaka, áa béchïbo buaanak,

⁴² ínel jíaka:

—¡Empo jüneátek kía íäri em taahuarit junne, jítasu hua yánti jíapsihuamta yore mákka!

Të én huäri éson, éntoke kara ä bitcha.
⁴³ Enchimmehuim huéiye jume taahuarim, jume enchi omtíame enchi kóräituanake. Huanärim enchi kóntiaka nate chíkola émou kimunake.
⁴⁴ Huanärim buíau enchi tátabnake; jume em üusim éntok simeta juka em áttiak, kaitapo ä tahuarianake. Kaita téta nat béppa joka tahuanaake, kía juka émou bíttuata, enchi jínëunakemta kaa em ä mabetakä béchïbo.

*Buere tiöpopo jita nénkiriom yeu jaahuakame
 (Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)*

⁴⁵ Huanäi tiöpopo kibakeka, jume áma jita nénkame éntok jita áma jínnume päkun yeu am bep táytek, ⁴⁶ ínel jíakari:

—Júnel jïojteri: “In kári Diostau áma nok béchïbo”; të eme lak-roonim áma éusu béchïbem ä jípure.

⁴⁷ Huanäi chíkti táapo tiöpopo am majtiay; të jume tiöpopo néshueme, leyta am mama-jtíame, éntok jume yoremem jum pueblopo chë yörihuame, ä mëbáreka jíba éiyay. ⁴⁸ Të kaitachim jahuite máchiakay, bueítuk síme jü génte tüsim át suaka ä jíkkajay.

20

*Jü Jesústa yäura
 (Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)*

¹ Séjtuł táapo Jesús jum tiöpopo juka genteta am majtiayo entok tü nokta yore jínëuhumta bétana huémta ámeu am nookay, ámam náu yájjak jume tiöpopo tékiakame, jume judíom

leyta mamajtıame, éntok jume ou yoıyöturim.

² Huanärim ínel áu jiaahua:

—Itomë téjhua, ¿jábeta téhuamposë íkái johua? O, ¿jábe yäurasu íkái licenciata enchi mák-la?

³ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Ínapone két senu huémta enchimneu nátemajınake. Nechem ä yómmianake:

⁴ ¿jábese juka Juanta äbo bíttuak ä batönakë béchıbo? ¿Dios, o jume yoremem?

⁵ Huanärim bempo náu nok táytek, ínel jíakari:

—¿Jáchinsutä yómmianake? Ítapo Diosta bétana huéıye tí ä yómmiako, ínel itou jiaunake: “¿Jatchiaka júntukem kaa ä súsualek?”

⁶ Yóremraata bétana huéıye, jú pueblo itom mamaasunake; bueıtuk síme juka Juanta profee-tapo ä täyay.

⁷ Huanärim kaa emo júneä tíaka taahuak, jábeta juka Juanta yäurata ä mák-latukähui.

⁸ Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo júne kaibu enchim téjhuaanake jita yäurata nee ä licenciakähui.

Jume tekıpanualero jujuënam ejemplo

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Sep íkái ejemplota ámeu nok táytek jume géntemmehui:

—Senu yoreme párasim eechak, yorem tekıpanualerom ä réuhuak. Huanäi mékka jákun buiärau bíchaa siika éntok bínhua áman aanek.

¹⁰ Huanäi béja juka etta chúpey, senuk ä sáhuëu áman jaasek huame

tekipanualerommehui, juka áma chúpemta ä jájamëu ámeu ä au sáhueka. Të bempo tüisi ä bépsuka, kaita ä mákaka ä simtuak. ¹¹ Huanäi jü etta áttiakame júchi senuk ä sáhuëu áman jaasek. Íkärím éntok, buere áusuka kéchim ä bépsuka, kaita ä mákaka ä simtuak. ¹² Júchi béja bájim huëpo senu ä sáhuëu áman bíttuak; íkärím júchi kókosi ä yáaka päkun yeu ä béebak.

¹³ 'Huanäi jü huaj etta áttiakame ínel jiaahua: “¿Jítasune júntuk én yáanake? Juka ín üusi chë ín nákéune én áman bíttuanake; jamak júnem íkái bicháteko ä yörínake.” ¹⁴ Të jume etta suayame ä bíchaka, náhuim nookak, ínel jíakari: “Íri jü síme ettamak tahuaseka huéeme. Atä mënake. Huanäi jü echi itom mámpo tahuanake.” ¹⁵ Huanärim huajpo päkun yeu ä tójaka, ä mëak.

Huanäi Jesús am natemajek:

—¿Jáchisu júntuk am yáanake jáni, jü páras etta áttiakame? ¹⁶ Äbo sika síme huame tekipan-uareom súaka, huanäi ä buía täbuik ä máknake.

Huanärim bempo íkái jíkkajaka, ínel jiaahua:

—¿Dios áapo itom áma yeu huíknake!

¹⁷ Të áapo am bíchaka, ínel jiaahua:

—Huanäi ¿jáchisu júntuk jiau báare jáni jü jiojteri? Ínel jiaka:

Jume kárita joame jü téta bem omoutekähui, huári téta tua jum ejkinapo káata naatenäpo huéiye.

18 Kía jábe júne huári tétat huéchekame, chíbela kóttinake; júri téta éntok jábetat kóm huécheke, tókti ä jótanake.

Jume impuestom béjtua huame

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

19 Jume tiöpopo tékiakame sáhueme, éntok jume judíom ley am mamajtiame Jesústa buij bábarekay huámi horapo, bueitukim át jünéiak bempörim bétana ä nokakäu juka ejemplota ä yéchakähui. Tem juka genteta májhuey.

20 Huanärim éhuil huatem áu jaasek, tü yóremem Bénasi emo am nü sáhueka, áamak ejtejhua jita nokpo júne yäurata béj-reka huépo ä jaatia báreka, yäuratau ä nátua báreka.

21 Huanärim ä nátemajek, ínel jákari:

—Maestro, jüneate tua juka lütüriata enchi nokähui, éntok huéchiasi enchi am majtiähui, kaabeta áma yeu púaka juka Diosta böo lütüria em majtiähui. 22 Itome tejhua: ¿jachu itapo juka rey Césarta jume impuestom mákpo yúmala, jehui o ée?

23 Të áapo, ámet jünéaka jáchin am jiau báreka júkái am nokähui, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiaka eme junéli nee huite cháaria áma nee tátab báreka? 24 Huépul tómitem nee bíttua. ¿Jábesu íkái pújbak, éntok jábesu am téhuak jume áma jiojterim?

Huanärim ínel ä yómmiak:

—Bueituk jü César.

25 Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Juka Césarta áttia Césartem ä mákka; juka Diosta áttia éntokem Diosta ä mákka.

²⁶ Huanärim kaitachä jaatia máchika taahuak, jita nokpo júnem kara ä jaatiay, jü genteta jíkkajäpo. Áachim guómtilatata taahuak, ä jíkkajaka jáchin am nok yómmiakähui. Huanärim kaa jíaleka taahuak.

Júchi jíabitehuamta bétana nátemaijuame
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Huanärim áma yájjak huate saduceom, jume kókkolam júchi jíabitenakeu kaa súaleme. Huanärim ä temajek:

²⁸ —Maestro, jü Moisés ä jiojteri tö sikäpo ínel jiaahua: Senu yoremta ä jubiahua tö mukuk áa bétana kaa usim jípurek, ä sailahuatuk ára ä nüye huaka jámut jókoptulata, usim áachä jípunaké béchibo ä saihua mukukamta béchibo.

²⁹ Bueitukim ímī aaney, guoy búsanika emo sailaka. Huä bát huéeme juubek; të muukuk, kaa üuseka. ³⁰ Jü ä saila áa sáu huéeme

juka jámutta tö kókkota nüka. Huanäi két muukuk, kaa üuseka. ³¹ Huä bájim huëpo jüri kéchá nüka. Júnëli sime jume guoy búsanikam ä juubek, éntokim kókkok, kaa usim át jípureka. ³² Chúkula éntok két jü jámut muukuk. ³³ Huanäisu júnakoy jum kókkolam jíabitëpo, ¿jábesu júntuk hua tua ä jubnakeme? Bueituk sime jume guoy búsanika ä jubekay.

³⁴ Huanäi jü Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ímī ániapo jume óhuim jujube; jume jáamuchim éntok kukuna. ³⁵ Të huame tüisi tahualame, áman téhuekau yúmakame éntok kókkolam jíabitehuamta jájamekame, ámani kaabe emo jujube, nim kaabe kukuna,

³⁶ bueïtukim kara júchi kókkoka tahuanake; ángelesim bénanakemme. Kókkolam násuk bem jáabitekä béchïbo, Diosta üusimtunakemme. ³⁷ Áapo, jü Moisés junne, jum ä jïojteripo jü zarza béetemta bétana ä nokäpo, itom ä téjhua kókkolam júchi jáabitenakëhui. Huämi ínel jiaahua: Jü Señor Áapo Abrahamta Dios, entok Isaacta Dios, éntok Jacobta Dios. ³⁸ Bueïtuk Dios kaa kókkolammeu Dios, ál-la jápsammehui; bueïtuk áapörík béchïbo simetaka jápsa.

³⁹ Huanäi huate judíom ley am mamajítame ínel jiaahua:

—Maestro, huéchiasë ä nookak.

⁴⁰ Kaitam éntok áu nátemaij péaka taahuak.

¿Jábesä üusek juka Cristota?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jáchisuntukim juka Cristota Davidta üusi tíiya? ⁴² Bueïtuk David Salmompo ínel jiaahua: Jü Señor ín Señorbeu ínel jiaahua:

“In bátam bétanë yejte,

⁴³ jume enchi béj-reka kateme em guókim bétuk ín tójäu tájti.”

⁴⁴ ¿Jáchisu júntuk jü Cristo Davidta üussitunake, áapörík Davidta áu ä Señor tíáteko?

Jesús jume judíom ley am mamajítame nātuaka nookak

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Síme Pueblo ä jíkkajay, huanäi Jesús ä discípulommeu ínel jiaahua:

⁴⁶ —Jume judíom ley am mamajtíame bétana, tüisem emo suaya. Tüisim ä musäule juka tet-tebek bem sánkonakèhui, áman pláazapo yörisi bem tetebotuahuähui, jum tiöpopo bát bankommet bem jonakèhui, éntok jum jíjibuähuäpo jume bankom bát jokammet bem jotenakèhui; tüisim ä bäsule. ⁴⁷ Jume jámut jókoptulame simeta ili bem jípurèhuim am üuhuaka, bempola jíba ä nüye, éntok bem kaa tühua yáarim éso báreka bínhua Diostau buabuana. Ímëi ínel jume chë jiokot máchiraata mabetnakeme.

21

Jü jámut jókoptulata limojnari

(Mr. 12:41-44)

¹ Jum tiöpopo Jesús jume yún tótomekame bitchak, jum kajapo tómitam joayo, limojna tómita öorehuäpo. ² Huanäi senu jámut jókoptulata tüisi poloobeta bitchak, guoy ili cobre tómita áma ä joayo. ³ Huanäi ínel jiaahua:

—Lütüriapone ínel enchimmeu jiaahua, i jámut jókoptula póobe simem béppa chë yún ä nénkak; ⁴ bueítuk síme jume huate áma ä óorek, Diosta ofrenda béchibo, juka nakulia ámeu yeu bilata. Të áapo ä poloobétukä násuk junne, simeta ä jípurëu ái ä jíapsinakeu áma óorek.

Jesús juka tiöpota tátabnä bétana nookak

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Huate jü tiöpota bétana náu ejtejhuay, uyyorisi ä bíttu bétana téta uyyoyorimmea ä yáari béchibo, éntok huate jítasu jáni áma Diostau näikiaritayi. Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

⁶ —Taahuari yúmanake íkái sìmeta enchim bíchäu tátabnähui. Kía huépul téta júne kaa nat béppa joka tahuanake.

Jume señalim ániata lütiseyo

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Huanärim ínel ä temajek:

—Maestro, ¿jahueysu ayunake ìri? ¿Jíta señalsu ayunake íkái huée báareyo?

⁸ Jesús éntok ínel jiaahua:

—Jítachem suuhua, kaabe enchim bätäunake. Bueituk büruka yáijnake ín téhuampo, ínel jíaka: “Ínapone jü Cristo”, éntok ínel jíaka: “Ìri ájaria jü taahuari.” Të eme katem am guojaanake. ⁹ Éntokem juka nássuahumta bétana nokhuay jikkaijnake. Éntok genteta emo béj-reka emo tóboktiay, katem guómte; bueituk jíba ìri bát huéenake; të kee jee yuuma, juka ániata luutinakëhui.

¹⁰ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Jume naciónim huate naciónim béj-reka emo tóboktianake; jume reyim éntok huate reyim béj-reka náassuanake. ¹¹ Jü buía buere áu yoyoonake; tüisi tébaatunake; génte éntok máujnake. Kókoa ayunake kía ják junne; jum téhuekapo éntok buere señalim ayunake.

¹² Të sìmeta íkái kee huéy, enchimim buijnake, éntokim enchim guojajjanake. Huanärem sinagogammeu yeu tóijna, éntokem páttiana cárcelimpo. Reyimmehuem yeu tóijna, éntok gobernadorimmehui, ín nésahui enchim jo bárë béchïbo. ¹³ Ìri enchimmeu

huéenake enchim ino bétana tühuata ámeu noknakë béchïbo. ¹⁴ Katem át obisi éiya enchim jiápsipo, jáchin o jita enchim noknakeu emo jínëu báreka. ¹⁵ Bueïtuk ínapo huaka nokta enchim téjhuaanake, éntok jünee huamta enchim miknake. Huámakirim béja am kóba jáptetuanake; karam enchim nok béj-reka tahuanake. ¹⁶ Të kía enchim áchayim junne, enchim sailam, enchim huahuajim, éntok enchim amiigom yäura mámpo enchim jóanake. Huatemim enchimmak kateme súanake; ¹⁷ simetaka enchim kujti érianake, ín nésahui enchim jo bárë béchïbo; ¹⁸ të hua huépul chonita jünem kaa tárúnake. ¹⁹ Yánti enchim jiapsä béchïbem yönake, yü jíapsi béchïbo.

²⁰ 'Eme béja juka buere joära Jerusalénta sontarommea kóntiata bichâteko, jüneäem läuti ä tátabnähui. ²¹ Huanäi jume Judea buiärapo aneme éläpom kähuiu huáttinake. Huame Jerusalémpo aneme éläpom áma yeu kannake; huame bem et buíapo aneme kaa áman nóttinake. ²² Bueïtuk ímëi jume taahuarim jiokot máchiraata ámet huéenakëhui, simeta ä jiojteri jiäpo áman yeu chúpanake. ²³ ¡Poloobesitomme, huame abe äasoame, éntok huame ili usim ujüume huamechï taahuarimmechi! Bueïtuk tüisi jiokot máchira huéenake ímï ániapo; Diosta omtira ïri pueblota béppatunake. ²⁴ Ejparammeyim mëna. Huate pereesomtaka núk sákana, sékãna buiärau bícháa. Huanäi béja jü Jerusaléntat jume kaa judíom át chéptisunake, jume kaa judíom tiempota yumäu núkisi.

Jáchin jü yoremta üusi yebijnakëhui
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'Huanäi jum täapo señal ayunake, éntok mechapo, éntok chókimpo; jum buíapo éntok jume naciónim jiokot éenake, éntokim guómtilatata annake, hua máusi machisi bahueta omtëu jíkkajaka, éntok jume máarem.

²⁶ Huä génte máuj kókkonake, hua ím ániapo huéenakemta bíchaka; bueituk hua téhuekapo úttiära ayukame júne áu yoyoonake.

²⁷ Huanärim ä bínnake, juka Yoremta Üusi, namupo yepsamta ä lóoriamaki, éntok ä úttiaramaki. ²⁸ Íkai huée táytekem emo óusi éetua, éntokem jikau kóbate, bueituk enchimneu jëla ansime jü tü taahuari Diosta bétana enchim jínëuria.

²⁹ Két íkai ejemplota ámeu yétchak:

—Jukem chuna óuguotat suuhua, éntok kía täbui júyatat junne. ³⁰ Béja jume ili sáhuam yeu basihuey, emem júneenake, juka tebuj-riata yebijnakeu kaa mékka bëyëhui. ³¹ Júnëli két eme, íkai jita huémata bichäteko, júneenakeem itou jëla ä ansimëhui, juka Diosta reytaka ímí nésaunakëhui.

³² 'Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, síme íri huéenake, kee juka genteta én huémata luuteyo. ³³ Jü téhueka éntok jü buíya luutinake, të ín noki jíba Bénasi huéenake.

³⁴ 'Emóem suaya; katem juka enchim jíapsi námakasi johua, kaa huéeläpo jibuähuamtay éntok vino jíhuamtay, éntok buere kaa yúmahuamtayi, kaa huakäi taahuata enchim

jaatianakë béchïbo kaa ínel enchim éäpo.
³⁵ Bueïtuk huiteriy am choïlakamta bënasi áme béppa huénnake, jume síme ímï buíapo anemmechi. ³⁶ Katem kótche. Jíba yü tutti Diostahuem nokaka jíäpsa, ïri huéenakemta bétana enchim áma yeu yorenakë béchïbo. Júnëlem kaitat jáchin éaka, Yoremta Üusi bíchápo emo yeu jábuanake.

³⁷ Jesús jum tiöpopo taahuapo am majtiay; tukaapo éntok káhui Oliivo ti téhuaakamtau bíchaa sisimey. ³⁸ Kethueytana éntok síme génte áu náu yayajay, tiöpopo ä nok jíkkaj báreka.

22

Náu nok tütehua Jesústa mée béchïbo

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Béja kaa jaikika bëyey juka buere pájkota yúmanakëhui, jume páanim kaa levadu-uraka buabuähuähui, pájcua ti téhuaakame.

² Jume tiöpopo tékiakammeu chë nésahueme, éntok huame leyta am mamajtiame át tekipan-uay jáchin juka Jesústa bem mëtebonakëhui, bueïtukim juka genteta májhuey.

³ Huanäi jü Satanás Judastat kibakek, hua Iscariote ti téhuaakamtachi, hua dooce apóstolimmak näikiatukaihui. ⁴ Ìri huame tiöpopo tékiakammeu chë nésahuemmeu nookak, éntok huame yäuchimmeu tiöpota suayammehui, jáchin juka Jesústa bem mámpo ä tóijnake bétana. ⁵ Bempo al-leaka taahuak,

éntokim tómita ä mák rókaka nookak. ⁶ Ápo béja júkai yáa rókaka taahuak. Huanäi át tekipanua táytek, jáchin ayuka kaa büru genteta bíchäpo bem mámpo ä tóijnakëhui.

Señorta Santa Cena jo nésayhuame

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Jü taahuari páanim kaa levaduura buabuähuäu yuumak, huaka ili kabarata át mënähui, pájcuata ti téttehuaahuame. ⁸ Huanäi Jesús juka Perotau éntok Juantau ínel jiaahua:

—Ámanem sájaka juka abe jëla itom buänakeu yáabo, pájcuata.

⁹ Bempo éntok ä temajek:

—¿Jákusë itom ä yáa ia?

¹⁰ Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Huam pueblou kimütekem senu yoremta bínnake, sótöpo bäam huéiriamta. Áa sáukem kaate, ä jóau ä kibakeu tájti. ¹¹ Huanärem jü jóakamtau ínel jiaunake: “Jü Maestro ínel nokta émou bíttuak: ¿Jáksu júntuk káttek, jü káari juka pájcuata áma buä béchibo ín discípulommaki?” ¹² Huanäi áapo enchim ä téjhuaanake, juka cuartota buëuruk jikat kátekamta béja tüteta. Huämirem ä yáanake huaka itom buänakëhui.

¹³ Bempo éntok áman sájaka ä téuhuak, juka simeta Jesústa am téjhuakä bénasi, éntokim ä yáuhuak, pájcuata bem buanakëhui.

¹⁴ Juka horata yúmak, jü Jesús jume apóstolimmak mesau yejtek. ¹⁵ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¡Tepane ikäi pájcuata enchimmak bua péiyay, ketune kee jiokot nee yáahuayo!
 16 Bueitukne ínel enchimneu jiaahua, kanne júchi pájcuapo jibuánake, júnakoy júbua áman Diosta chë yótaka ä kátekäpo áu ä chúpayo.

17 Huanäi juka vaasota nüka Diostau baisásusuka ínel jiaahua:

—Ikärem nüka nachä näikimte; 18 bueitukne enchimneu ínel jiaahua, kanne júchá jinake, ikäi páraj taka báhuata, júnakoy júbua áman Diosta chë yótaka ä kátekäpo äbo kóm ä yep-sayo.

19 Chúkula jume páanim nüka, Diostau baisásusuka, ámecham näikimtek, ínel jíaka:

—Íri jü ín takahua enchim béchibo nénkitunakeme. Íkärem johua, inou enchim huáatinakë béchibo.

20 Két jíba ánëli, chúkula jibuäsuka, juka vaasota nüka, ínel jíakari:

—Íri vaaso ínel jü bemelasi Diostamak nokta náu yáarime; ín ójbo guötekamtay béjhuata jípunake, enchim béchibo guötekame.

21 'Të én ín mesapo ínomak aane, jü nee nénkinakemta mámmam. 22 Tua lútulay jü Diosta Ūusi jíba huéesime juka áa bétana näikiarita jiäpo ámani; ¡të tepa jiokochia huäri yoreme jü bem mámpo ä tóijnakeme!

23 Huanäi bempo emom temaj táytek, ä jábétukähui jáni hua ä nénkinakeme.

Jábeta chë yöpo tahuanakëhui

²⁴ Huanärim náu nok nássua táytek, jábeta chë yöpo tahuarianähui. ²⁵ Të áapo ínel ámeu jiaahua:

—Jume naciónimmeu reyim tüisim buéresi emo nésaule sîmem béppa, éntok sîme jume géntemmeu yäuchim áme béppa nésahueme, huamerim ínel tü yöremem tíiya. ²⁶ Të eme kaa junëli emo nünake. Ál-la hua chë yöpo áu jípureme, usi jübua yötu sáyhuamta bénasi áu érianake; hua nésahueme éntok, két sáyhuamta bénasi áu érianake. ²⁷ Bueítuk, ¿jábesu jü chë yörihuame, hua mesau yejteka jïbuáme, o buáhuamta áu totojame? ¿Jachu kaa lütüriapo ájária hua mesau kátekame? Të ínapo enchim násuk aane, hua sáyhuamta bénasi.

²⁸ 'Eme ámëria huame jíba ínomak aneme, huam jiokot máchiraata inou sikäpo. ²⁹ Ínapone ínëli enchim ä mákka, juka rey nésauta enchim jípunakëhui, ín Átchay nee ä mákakä bénasi, ³⁰ enchim huam ín mesapo ínomak jïbuanakë béchïbo éntok ínomak jïnakë béchïbo ín reytaka nésahuëpo, éntok huam yörisi machiku joteka jume dooce Israelta üusimmet yeu kat-riammet nokta enchim chúpanakë béchïbo.

*Jesús, Perota kaa ä täya tía bétana nookak
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)*

³¹ Ínel két jiaahuak jü Señor:

—¡Símon, Símon, áachë suuhua! Jü Sathanás enchim áula, tirijkom yoohuä bénasi naa múksi enchim emo bít iaaka; ³² të ínapo enchi nok-riak Diosta em súalëu kaa émou bïnakë béchïbo. Empo éntok nóttekátek, jume

émomak huérimmeu nooka, óusi am éenakë béchibo.

³³ Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, huittine eiya cárceliu ín huéenakë béchibo, éntok émomak ín muknakë béchibo.

³⁴ Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Peero, émoune ínen jiaahua, éni kee juka tótorórata kusey, baisë kaa nee emo täya tíanake.

Jesústau jìokot máchira áu yúmase

³⁵ Huanäi jü Jesús am temajek:

—Júnak nee enchim yeu jaaseko kaa morraaleka, kaa tómeka, éntok kaa bochaka, ¿jachu jita enchimmeu bëka?

Bempo ínel au jiaahuak:

—Kaíta.

³⁶ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Të én ál-lem hua morraalim jípureme am huérianake, éntok juka tómi bóosata; hua kaa ejparam jípureme ä kapam nénkaka am jínnunake. ³⁷ Bueítukne ínel enchimmeu jiaahua, inot chúpatunake hua jïojteri ínen jíame: “Jume juëna yórememmak näikiahua.” Bueítuk síme hua ino bétana jïojteri chúpanake.

³⁸ Huanäi bempo ínel jiaahuak:

—Señor, ímï guoy ejparam óorek.

Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—Júmemaq türi.

Jesús Getsemanípo oraciónta yáuhuak

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Huanäi Jesús Oliivo káuta kátekäu bíchaa siika, jíba ä aánë bénasi. Jume ä discípulom

éntok ä guojaasek. ⁴⁰ Áman yepsaka ínel ámeu jiaahua:

—Diostahuem oraciompo nooka, kaa jum jio-bilahuápo huet béchibo.

⁴¹ Huanäi Jesús ili mékka bíchaa siika, tétata jímme bēmu. Huanäi tónommia kíkteka, Diostau oraciompo nookak, ⁴² ínel jíakari:

—In Átchay, empo ínel íäteko, ímei báam kōkosi ín innēnakeu, nechē ä táktiria kaa ín am jinakē béchibo. Tē kaa ín ä huáatiápo ámantunake, ál-la em ä huáatiápo ámani.

⁴³ Huanäi ángel áu yeu machiak téhueka bétana, úttiata ä mák báreka. ⁴⁴ Huanäi tüisi jiokot aneka, chēhuasu úttiaka Diostau oraciompo nookay. Huanäi jü ä báarútti kía ójbo ténasi chákteka buíau tájti kóm huáttey.

⁴⁵ Huanäi Diostau oraciompo noksuka kíkteka, ä discípulommeu bíchaa siika. Huanäi kócheme téhuak, bueituk kaa al-leerimnea yetem ámet huéchilatukay. ⁴⁶ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakasem kótche? Jotekem, Diostau oraciompo nooka huaka enchim jioptua báaremta kaa enchim ä yúmanakē béchibo.

Jesús preesotaka núk sákahuak

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Jesús ketune nookay, juka genteta juebenak áma yájako. Huä Judas ti téhuakame, jume dooce ä discípulommak näikiatukaihui, ámepat huéiyey. Huanäi Jesústau rúkteka ä besiito bábarek.

⁴⁸ Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Empo Judas, ¿jache besiitoy ä nénka, juka Yoremta Üusi?

⁴⁹ Jume áamak aneme juka huée báaremta bíchaka, áu ínel jiaahua:

—Señor, ¿jachute ejparammea kökosi am yáanake?

⁵⁰ Huanäi huépülaka juka tiöpopo chë nésahuemta sáhuëu mámäkoka nákam báta bétana huéeme ä chúktiriak. ⁵¹ Huanäi Jesús am yómmiaka ínel ámeu jiaahua:

—Akem am tójja, béjja.

Huanäi Jesús hua náka chúktiahuakamtat mámtaka ä tütek. ⁵² Huanäi Jesús jume tiöpopo nésahuemmeu éntok tiöpota suayammeu yäuchimmeu, éntok ou yoiyöturim pueblou yeu púarimmeu, áman ä nübokammeu ínel jiaahua:

—¿Nee lak-rontukä bénasi eme ejparaka éntok kúkutaka inou yeu sájjak? ⁵³ Huam tiöpopo chíkti táapone enchimmak aaney. Kía júnem inou kaa mám rútukteka nee jaatiak. Të íkái horata, eme ä áttiak; jü kaa máchiraa nésahue.

Jü Peero juka Jesústa báisi kaa áu ä täya tíiya (Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Huanärim Jesústa peresoteka, ä núk sájjak, jü tiöpopo chë nésahuemta jóau bíchaa. Peero éntok mékkäriat ä guojaasey. ⁵⁵ Huanäi jume sontarom tebat násuk náaka, nate chíkola áma jotek. Peero éntok két áme násuk yejtek. ⁵⁶ Të senu jámut jóapo sáyhuame, Perota tájimmeu kátekamta bíchaka, ínel jiaahua:

—Ï yoreme k t  amak aaney.

⁵⁷ T   apo “ e” ti  u jiaahua:

—Empo jámmut, kann  t ya.

⁵⁸ Ch kula j chi senu   b chaka  nel jiaahua:

— mp  k t ámemak joome.

T  Peero  nel jiaahua:

— mme,  napo kaa  j ria.

⁵⁹ J ba tua senu horata simsuko, t buika k t  u   t ya t aka nookak,  nel j aka:

—Tua l t riapo  ri k t  amak aaney, bue tuk Galil apo joome.

⁶⁰ Huanäi Peero  nel jiaahua:

— mme, kanne j neiya jita em nokähui.

Hu rit ch ka, ketune  ap rik nokaysu, j  t tor ra kukusek. ⁶¹ Huan i j  Se or kúakteka juka Perotat suuhuak. Huan i j  Peero j  Se orta  u nokak ubeu huahuaatek,  nel  u   j ak hui: “Kee juka t tor rata kusey, bais  kaa nee emo t ya t anake.” ⁶² Huan i j  Peero p kun yeu sika t isi siroksi buaanak.

Jesús b psuhuak  ntok buere  usuhuak

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Jume yoremem Jesústa suayame tüisim   junneriay, éntokim   b bbay. ⁶⁴ éntokim   puj s maka, p jbach  b bbay. Huan rim   natemajey,  nel  u j akari:

—Ak    seetaroa,  j besu enchi b bba?

⁶⁵  ntok huatek b rukim ju nasi   p jbapo  a bétana nookak.

Jesús judíom y urau yeu tóijhuak

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Yeu matchukim emo náu núnnuk, jume ou yoiyöturim judíom pueblopo yeu púari, jume tiöpopo nésahueme, éntok jume leyta am mamajtíame. Huanärim juka Jesústa bem bíchäpo yeu tójjak. Huanärim ä temajek:

⁶⁷ —Itomë téjhua, ¿empo ájaria jü Cristo?

Áapo éntok ínel am yómmiak:

—Jeehui ti nee jíay junne, kaibem nee súalnake. ⁶⁸ Enchimmeu nee nátemay junne, kaibem nee yómmianake, éntokem kaibu nee búttianake. ⁶⁹ Të én naateka jü Yoremta Üusi juka Diosta simem béppa úttiakame bátam bétana yejtenake.

⁷⁰ Huanäi sep síme ä nátemajek:

—¿Huanäi empo jü tua Diosta Üusi?

Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme lütüriapo nee ájariä tíiya.

⁷¹ Huanäi bempo ínel jiaahua:

—¿Jíta béchibosute testiigom huáatia? Ítapote ä tempo ä jíkkajak.

23

Jesús Pilatotau yeu tóijhuak

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Huanäi jü génte juebénaka áu tóboktiaka, Jesústam Pilatotau núk sájjak. ² Huanärim ä nätua táytek, ínel jíaka:

—Íkäite téula, juka naciónta täbuiasi matiamta. Rey Césarta kaa impuestom mák nésahue. Áapo Cristopo áu nanäikia; junéli éntok áu rey tíiya.

³ Huanäi jü Pilato ä temajek, ínel jíaka:

—¿Jachë empo jume Israelpo judíommeu Rey?

Huanäi Jesús ä yómmiak:

—Empo lütüriapo ínel jiaahua.

⁴ Huanäi Pilato ínel ámeu jiaahua jume tiöpopo nésahuemmehui, éntok jume géntemmehui:

—Kaitane juénak át téuhua, ì yoremtachi.

⁵ Të bempo chë úttiata johuay, ínel jíaka:

—Juka genteta síme Judea buiärapo jometa áu tóboktitua jü ä majtiäubeyi. Jum Galiléa buiärapo naateka, éntok jíba ä josimey, äbo tájti.

Jesús rey Herodestau yeu tóijhuak

⁶ Huanäi jü Pilato, Galiléa buiärapo ti jáyhuamta jíkkajaka, nátemajek:

—¿Jachu ì yoreme Galileo?

⁷ Huanäi jeehui ti áu jiaihuak, Herodesta nésahuempo joome. Huanäi Herodestau ä bíttuak. Huámechi taahuarimmet éntok jü Herodes buere joära Jerusalémpo aaney.

⁸ Herodes juka Jesústa bíchaka, tüisi al-leaka taahuak. Bínhua naateka ä bít péiyay. Yún jita áa bétana jíkkaij-latukay, éntok kaa jaibu johuamta ä bíchápo ä yáanakeu ä bít péiyay.

⁹ Juebénasi ä temajek, të Jesús kaa ä nok yómmiak. ¹⁰ Ámam aaney, két jume tiöpopo tékiakammeu nésahueme éntok judíom ley am mamajtíame. Katim chúktemta nokaka ä nátuay. ¹¹ Huanäi jü Herodes éntok jume ä sontarohuam kía kaitäpo ä bít táytek. Huanärim ä junneria báreka reyta bénasi ä sánkotuak,

béj-remta éntok ujjorik. Huanäi jü Herodes júchi jü Pilatotau ä bíttuak. ¹² Huanärim náu türi táytek Pilato éntok Herodes huäri taahuarit naateka; bueituk bannaatakam kaa náu türiakay, náhuim öomtilatukay.

Jesústat chúppuk, jü noki ä muknakëhui
(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39–19:16)

¹³ Huanäi jü Pilato jume tiöpopo tékiakammeu yäuchim náu núnuka, éntok huate yäuraata, éntok juka genteta, ¹⁴ ínel ámeu jiaahua:

—Eme ikä yoremta inou nüpak, genteta áu ä tóboktituä tíaka; të ínapo bürusine ä temajek enchim jikkajäpo; béjem jüneiya kaitane juénak át téuhuak, enchim áa bétana ä nátuähui. ¹⁵ Éntok Herodes junne, kíaliku itou ä bíttuak. Béjem ä bitcha; kaita béttesi yáala, juka nokta mukiapo át chúpanakë béchïbo. ¹⁶ Anä bem-muchateboka ä búttia báare.

¹⁷ Jü Pilato jum pajko táapo huépul pereesota butbúttiay, jíba bem ä boojoriapo bénasi. ¹⁸ Të síme jü génte senu huéchiapo huépülay bénasi jijjiak, ínel jíakari:

—¡Päkunem yeu ä huéria júkari, áman ä më béchïbo! ¡Barrabásta éntoke itou ä búttiatebo!

¹⁹ İri cárcelpo jípuhuay. Yäurata béj-reka huatemma áu tóboktialatukay jum pueblopo; senuk éntok két mälatukay. Huäri béchïbo páttiatukay. ²⁰ Jü Pilato juka Jesústa búttiatebo báreka, júchi ámeu nookak, ²¹ të bempo júchi chë kusisi chay táytek, ínel jíakari:

—¡Kúrusichem ä popontebo! ¡Kúrusichem ä popontebo!

²² Bájikum huëpo, jü Pilato júchi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiaka jita juënakxu yáala? Ínapo kaita át téula mukiapo nokta át chúpnakë béchïbo. Anä bemmuchateboka ä búttianake.

²³ Të bempo jíba júchi chë kusisi chay táytek, kúrusit ä popon nésahueka. Huanäi jü bem jiahuia éntok jume tiöpopo chë nésahueme jiahuia, akim ä yúyüuk. ²⁴ Huanäi béja jü Pilato nokta át chúppak, ä mäna béchïbo bempörim ä aahuäpo ámani. ²⁵ Huanäi béja ä búttiak, juka yäurata béj-reka huatemmak áu tóboktiakäuta, éntok senuk mëlataka cárcelpo yéchatukäuta. Jesústa éntok bem mámpo yétchak, bem ä yáa bárëpo áman ä yáa äaka.

*Jesústa kúrusit poponhuakä ä mukukähui
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)*

²⁶ Jukam Jesústa huériaka kúrusichä poponboka, senu yoremam buíssek, Cireene buiärapo jometa Símon téamta, huasa bétana huémta. Huanärim juka kúrujta ä püaktituaka, Jesústa sáu ä huériutuay.

²⁷ Huanäi génte tüisi büruka pueblopo jometaka áa sáu kaatey, éntok jáamuchim ä buanria sákame, éntokim ä sirok-riay. ²⁸ Të Jesús ámeu kúakteka ínel ámeu jiaahua:

—Jerusalémpo malariam, katem ino béchïbo buaana, ál-lem enchim béchïbo buaana, éntok enchim üusim béchïbo. ²⁹ Bueítuk taahuari yúmanake, ínel jiaunähui: “Al-leenakemme, jume kaa asoame éntok jume jauhuey júne kaa asoalame, jume kaabeta chítuakame.”

³⁰ Huanärim káhuimmeu ínel jiau táytinake: “¡Ito béppem huátte!” Jume ili júya káhuimmeu éntok: “¡Itomem ésson!” ³¹ Bueituk jü kúta síarita ínëli joatek, çjítasum áu yáanake jáni jü kúta huakiahui?

³² Guoy juëna yórememim huériay kétchi, Jesústa béucham mëboka. ³³ Áman mukila kóba káhuï téäu yájakam juka Jesústa kúrusit poponak, éntok huame guoy juëna yóremem áa béuchi, huépülak ä bátam bétana, senuk éntok ä míkóri bétana. ³⁴ Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—In Átchay, Akë am jiokore, bueitukim kaa jüneya jita bem joähui.

Jume sontarom éntok, juka Jesústa sánko näikimtek. Huanäi náhuim ä játek. ³⁵ Jü génte éntok ä bitchay, éntok jume kobanarom júne két ä junneriay, ínel jíakari:

—Jume huatem jínëuk. Én éntok éläpo áu jínëunake, áapo tua jü Cristotuko, jü Diosta yeu púari.

³⁶ Jume sontarom júne ä junneriaka áu rúkteka, baa chibuta ä jítuay, ³⁷ ínel áu jíaka:

—Empo judíommeu reytuk, emoë jínëu.

³⁸ Jü jïojteri éntok ä kóba béppa yáatukay. Griego nokpo jïojteritukay, latínpo éntok hebreopo, ínel jíaka: “Íri ájária jü judíommeu Rey.”

³⁹ Senu juëna yoreme áabeu chäkame ä junneria jiaahuay, ínel jíaka:

—Empo jü Cristotukätekë emo jínëu, éntok itom kétchi.

⁴⁰ Të jü senu áu omteka ínel áu jiaahua jü senukuhui:

—¿Jachë kaa Diosta májhue, empo két jíba alë bénasi jikot machisi nokta emót chúpilatuk junne? ⁴¹ Lutüriapote ítapo ä innëa, juka tüisi itou johuamta. Kaa tühuatate mabeta juka itom yáakä béchïbo; të ï yoreme kaita juënak yáala.

⁴² Huanäi Jesústau ínel jiaahua:

—Inohuë huáate, béja reytaka äbo yepsáteko.

⁴³ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Lütüriapone ínel émou jiaahua, enë sep ínomak annake, áman paraísöpo.

Jesús muukuk

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Jíba tua béja lúl-la kátekay. Huanäi síme ániat kaa machika taahuak, bájim jiäu tájti.

⁴⁵ Huanäi jü tää kaa machisi taahuak. Jum tiöpopo éntok, jü cortina násuk áman síutek.

⁴⁶ Huanäi Jesús tüisi kusisi cháchayek, ínel jíaka:

—In Átchay, em mámpone juka ín espíritu yétcha.

Ínëli jiausuka muukuk.

⁴⁷ Huanäi hua romapo sontaro yäut íkái bíchaka, Diosta úttileka taahuak, ínel jíaka:

—Lütüriapo ï yoreme lütüla jíapsihuamta jípurey.

⁴⁸ Síme jü génte juebena áma aneïhui, íkái ínëli huémta bíchakame, táhuit emo chónaka sájjak. ⁴⁹ Të síme jume Jesústa täyáhuim, éntok jume jáamuchim Galiléau naateka áamak kateïhuim, mékkäriat tahuaka ä bitchak, juka huémta.

*Jesús määhuak**(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)*

⁵⁰ Senu yoreme áma aaney, tü yóremtaka entok lútüla jiápsaka, José tí téhuaka, jum pueblo Arimateapo jometaka, Judea buiärapo. Áapo jum judíom buere yäurapo tékiakay. ⁵¹ İri két juka Diosta reytaka ä nésaunakeu boobíchaihuiy. Kaa ámebeu ä türey, juka jita benak Jesústau am yáakähui. ⁵² Pilatotau sika Jesústa takahua áu aahuak. ⁵³ Kúrusit kóm ä yéchaka, sábanampo ä bítiak. Huanäi téta guójöria bemelapo étapopo ä óorek; kaabe áma jee órehuay. ⁵⁴ Huäri taahuarit sime huéchiapo óorehuay, bueituk jü jimyóre taahuari abe naatey.

⁵⁵ Jume jáamuchim Jesústamak áma yáij-latukaihuim Galiléa bétana, ámanim sájaka ä bitchak, jum téta guójöriapo ä maahuakäpo; éntokim át suuhuak, ják ä tekhuakähui juka ä takahua. ⁵⁶ Huanärim bem joau nótteka, yünim jita musála jubak yáuhuak, éntok unhentom. Huanärim jimyore taahuapo jimyoorek, Diosta leyta ä jiäpo bénasi.

24*Jesústa mukilataka ä jíabitekähui**(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)*

¹ Lominko taahuata yúmak, kethueysu, jume jáamuchim ä maahuakäpo yájjak, juka bäata musálam jubak huériaka bem yáakähui. Huate jáamuchim éntok, ámemak kaatey. ² Huanärim juka téta guójöriata étaפורita téuhuak. Jü

téta ái páttiari sékána órekamtam bitchak. ³ Huanärim áman kimuka, juka Señor Jesústa takahua kaa áma téuhuak. ⁴ Guómtilamtakam kaachin an máchiakay. Huanärim guoy yoremem bitchak, áme náapo jábuekame bélojkok sánkokame. ⁵ Bempo májhueka, buíau tájti kóm müla chätuk. Huanärim ínel ámeu jiahuak, jume yoremem:

—¿Jatchiakasem kókkolam násuk juka jíápsamta jaria? ⁶ Kaa ím aane; béja jíabitek. Áhuem huáate jita enchimieu ä nokakähui, ketune Galiléa buiärapo aneka, ⁷ ínel jíakari: “Tepa jíba jume yoremem jujuenam mámpo tóijna jü Yoremta Üusi, éntok kúrusit mëtunake. Huanäi éntok báij taahuarim huéy mukilatata jíabitenake.”

⁸ Huanäi bempo áu huahuaatek, jü Jesústa nokibehui. ⁹ Huanäi bempo campo santo bétana nótteka, jume once apóstolimeu simeta íkái nookak, éntok jume huatemmehui. ¹⁰ Jume íkái nokta apóstolimeu tójakame: jü María Magdalena, Juana, María Jacobota áiye, éntok huate jáamuchim. ¹¹ Të jume apóstolim íkái nokta kaa ä súäratukä bénasi ä ériay; kíalikum kaa am súaley.

¹² Të jü Peero yejteka, ä mäariu bíchaa búitek. Huanäi béja huáijhua kibakeka, jume sánkom bempolaim bitchak. Huanäi juka áman yeu sikamtat bíchaka, guómtilatata ä jóau bíchaa siika.

Jum Emaús böochi
(Mr. 16:12-13)

13 Bueituk huäri taahuarichi, guoyika Jesústamak rejteihuim náhuim kaatey, pueblo Emáus ti téhuaakäu bíchaa; once kiloometro po Jerusaléniu taahuay. 14 Juka simeta áma yeu sikamta, náhuim ä ejtejhuaasakay. 15 Júneli náu am nok sákaysu éntok náu am nok nássuay, Jesús ámeu rúktek. Huanäi ámemak boojo táytek. 16 Të ä bíchaka, júnem kaa júneyay ä jábétukähui, bueituk lütüriata bem júneríanakeu kee jee ámeu yeu machiay. 17 Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasem náu ejtejhuaasime, éntok jatchi-akasem siroka?

18 Jü senu ä yómmiak, Cleofas ti téhuaakame. Huanäi ínel áu jiaahua:

—¿Jachu empo jíba kaa ími jometaka juka én ími taahuarimmet Jerusalémpo jita yeu sikamta kaa júneria?

19 Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítasu áma yeu siika?

Huanärim ínel áu jiaahua:

—Jü Jesús Nazarenota bétana, bueituk áapo senu profeetatukay, tua úttiata jípureme jume jita ä joäpo éntok ä nokäpo, Diosta bíchápo éntok síme pueblota bíchápo; 20 éntok jáchin huame tiöpopo tékiakammeu chë nésahueme éntok itom yáuram nokta át chúppak, ä ménä bétana kúrusichä poponteboka. 21 Ítapo ä boobíchaïhuiy, áapörík juka Israelta jínëunakëhui. Ëni íäri béppa, béja báij taahuarim huéiye, ïri simlataka. 22 Të két jume huate jáamuchim ito násuk aneme két itom

guómtiak, bueituk marikaroapom ä maahuakäu nóitek. ²³ Huanärim éntok juka ä takahua kaa áma téaka, itou yájaka itom ejtejhuariak, Diosta ángelesim bénam emo bíchak tíaka. Ímëi éntok Jesústa jiapsä tíiya. ²⁴ Jume huate itomak joome áman nóitek, jum campo santohui, ä maahuakäpo. Huanärim jume jáamuchim jáakäpo áman emo ä bíchak tíiya, tërim áapörík kaa bitchak.

²⁵ Huanäi áapo ínel ámeu jiaahua:

—¡Tepem kaitat suuhua, éntokem kara jita súale enchim jiápsipo, símeta jume profetam nokakähui! ²⁶ ¿Jachu kaa junëli kókosi áu ä huéenakeu úttiatakay jáni jü Cristotahui, kee jee lóoriau ä kibakeyo?

²⁷ Huanäi béja juka jöjteta áa bétana nokamta ámeu nok táytek, Moiséjta librompo naateka jume profetam librommeu tájti.

²⁸ Jum pueblou bem sájakäu yájaka, Jesús jíba ä böo huéria báarem ténasi ayka. ²⁹ Huanäi bempo kía úttiapo bénasi ä tahuariak, ínel jákari:

—Itomake taahua, emo bia kúpte, jü tää béja áman huétche.

Huanäi Jesús áman kibakek, ámemak tahua báreka. ³⁰ Huanäi béja ámemak huam mesau káteka, jume páanim nüka Diosta tü eáu ámet chúppak. Huanäi am näikimteka, bempörim miikak. ³¹ Ímiri jume bem pusim étapotuk. Huanärim ä tatäyak, të áapo sep áma kaabétuk.

³² Huanärim ínel náu jiaahuay:

—¿Lútula huëpo, jachute kaa itom jiápsipo táijta bénasi ä innëay, itou ä nokayo jum bööchi, éntok juka jiojteta itom ä téjhuayo?

³³ Huanäi huämi horapo jáptekam, Jerusalénihum nóttek. Huanärim jume once discípulommeu éntok jume ámemak anemmeu yájjak. ³⁴ Ímëi ínel jiaahuay:

—Jü Señor tua yö éaka jíabitek; Símontau yeu machiak.

³⁵ Jume guoyika éntok két am ejtejhuariak jita jum bööt ámeu sikähui, éntok jáchin emo ä tatäyakähui, jume páanim ä näikimteko.

Jesús jume ä discípulommeu áu yeu machiriak

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Ketune bempörim íari bétana náu nokay, Jesús áme násuk áu yeu machiriak, ínel ámeu jíaka:

—Yánti jíapsihuame enchimmaktunake.

³⁷ Huanärim guómteka éntok májhueka, espíritutam emo bíchá bénasi éiyay. ³⁸ Të Jesús ínel ámeu jiaahua:

—¿Jatchiakem guómtila? ¿Jítasa jáni ti emo éetua? ³⁹ In mámamem bitcha, éntok ín guókkim. Ínapone ájária. Inochem mánte, éntokem nee bitcha; bueítuk jü espíritu kaa tekhuak, éntok kaa óttak, enchim nee bíchápo bénasi.

⁴⁰ Huanäi ínel ámeu jíaka, jume mámam éntok jume guókim am bíttuak. ⁴¹ Të bempörim ketune kaa ä súalë béchibo huame al-leerimnea

éntok bem át guómtilamtukä béchïbo, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jítem buä máchik ím jípure?

⁴² Huanärim kúchu jísobata rébbeik ä mákkak, éntok mumu sítörim. ⁴³ Huanäi am nüka, am buäka bempörim bíchäpo. ⁴⁴ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Íkai noktane enchimneu nookak, ketune enchimmak aneka: Símeta huaka Moiséjta leypo jiojteta ino bétana chúpnakëhui, éntok huame profetam libropo jiojteta éntok libro salmompö.

⁴⁵ Huanäi juka jünee huamta am étaporiak, jume jiojteritat am jüneenakë béchïbo.

⁴⁶ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Íneli jiojteri: juka Cristota jiokot yáanahui, éntok ä muknakëhui, ⁴⁷ éntok áapörik téhuampo síme géntemneu ä noknä bétana, Jerusalémpo naateka, ámeu nokaka bem jíapsi kúaktinake bétana, éntok bem Dios bejrim jíokörina béchïbo. ⁴⁸ Emem íkai bit-lataka én testiigom. ⁴⁹ Áachem suuhua, ínapone enchimneu ä bíttuanake, juka ín Átchay nokaka enchimneu ä bíttua-rokakähui. Të ímem taahua, Jerusalémpo, huaka úttiata jikat bétana huémta enchim mabetäu tájti.

Jesús téhuekau jikau siika

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Huanäi Jesús päkun yeu am núk siika, pueblo Betaniau bíchaa. Huanäi jikau mámtaka, Diosta tü eáu ámet chúppak.

⁵¹ Huanäi Diosta tü eáu ámet chúpasuka, am tö

siika. Téhuekau jikau bíchaa núk sákahuak.
⁵² Bempo chúkula ä yörisuka, Jerusaléniu
nóttek, tüisi al-leaka. ⁵³ Huanärim tiöpopo jíba
aaney, Diosta úttileka entok jikau ä chatchaka.
Júnentunake.

Diosta nooki yorem nokpo

Mayo: Diosta nooki yorem nokpo New Testament

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mayo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

84020f7b-8f34-5f65-803f-a2c6c92b92ea